

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra tělesné výchovy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vznik a vývoj kulturistické soutěže *Mr. Olympia* – od jejích počátků do
současnosti

Origin and evolution of bodybuilding competition *Mr. Olympia* – from the
beginnings till these days

Bc. Sebastian Jirgl

Vedoucí práce: PhDr. PaedDr. Ladislav Kašpar, Ph.D.

Studijní program: Učitelství pro střední školy (N7504)

Studijní obor: N TV-ZSV (7504T278, 7504T190)

2019

Odevzdáním této diplomové práce na téma „*Vznik a vývoj kulturistické soutěže Mr. Olympia – od jejích počátků do současnosti*“ potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 15.4 2019

.....

podpis

Tímto bych chtěl poděkovat především vedoucímu mé diplomové práce, panu PhDr. PaedDr. Ladislavu Kašparovi, Ph.D., který mně byl vždy ochotný odborně poradit a usměrnit celkově moji práci. Dále bych chtěl poděkovat odborné redakci časopisu *MuscleandFitness* za konzultace určitých témat.

ABSTRAKT

Práce se zaměří na vznik a vývoj největší kulturistické soutěže světa *Mr. Olympia* a s ní spojené fenomény. V práci by se měly objevit hlavní události ve vztahu k historii kulturistiky, významní závodníci a funkcionáři. Hlavní cíl práce bylo prozkoumání a zaznamenání jednotlivých počátků a ročníků kulturistické soutěže *Mr. Olympia*. Mezi další cíle patřilo zaznamenání hlavních postav, které souvisí se vznikem soutěže *Mr. Olympia* a propojení tématu s elementární historií světové kulturistiky. Hlavní metodou práce je metoda historická. V práci došlo k zpracování a rozvedení tématu. Struktura práce odpovídá jednotlivým etapám vývoje dané soutěže. Práci lze využít při vyhledávání dobových skutečností, které s danou problematikou souvisí, a měla by pomoci k lepší orientaci v tématu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Mr. Olympia, kulturistická soutěž, kulturisté, vývoj, kulturistika

ABSTRACT

The main topic of this work will be the origin and progress of the biggest bodybuilding competition on the world *Mr. Olympia* and associated themes. In this work should be found the main history events of world bodybuilding, important competitors and functionaries. The main goal of the work was the explore and record the early years of the bodybuilding competition *Mr. Olympia*. Other goals included recording the main characters that are related to evolution of *Mr. Olympia* and linking the theme with the elementary world history of world bodybuilding. The main method is a historical method. The main topic was elaborated. The structure of the work corresponds to the individual stages of development of the given competition. The work can be used to search for historical facts related to the given issue and should help to better understand the topic.

KEYWORDS

Mr. Olympia, bodybuilding contest, bodybuilders, progress, bodybuilding

Obsah

1	Úvod.....	7
2	Cíle a problém práce	8
3	Zvolené metody práce	10
4	Výběr použitých zdrojů.....	14
5	Vývoj a význam zvyšování pohybových schopností (síly) a zdatnosti.....	15
5.1	Prvotní společnost a starověké civilizace	16
5.2	Antické Řecko a římská civilizace	17
5.3	Období středověku a novověku	21
5.4	Počátky silových sportů v novodobé historii.....	22
6	Eugen Sandow.....	24
7	Vývoj po smrti Sandowa	30
8	Vývoj bodybuildingu v 30. a 40. letech	32
9	Vývoj bodybuildingu v 50. letech	36
10	Vývoj bodybuildingu v 60. letech	39
10.1	Vývoj bodybuildingu v první polovině 60. let.....	39
10.2	Vývoj bodybuildingu v druhé polovině 60. let	40
10.2.1	Joe Weider a jeho iniciativa	40
10.2.2	Vznik soutěže <i>Mr. Olympia</i> – rok 1965	42
10.2.3	Období 1966–1969	44
11	Vývoj bodybuildingu v 70. letech	48
11.1	Nadvláda Arnolda Schwarzeneggera (první polovina 70. let).....	48
11.2	Druhá polovina 70. let.....	53
12	Vývoj bodybuildingu v 80. letech	57
12.1	<i>Mr. Olympia</i> 1980 – jeden z nejvíce kontroverzních ročníků v historii	57
12.2	<i>Mr. Olympia</i> 1981 – kontroverze se opakuje.....	59
12.3	Období 1982–1989.....	60

13	Vývoj bodybuildingu v 90. letech	64
13.1	První polovina 90. let – Dorian Yates – nová éra kulturistiky.....	64
13.2	Druhá polovina 90. let.....	66
14	Vývoj bodybuildingu v období 2000 až 2005 – éra Ronnieho Colemana	69
15	Vývoj bodybuildingu v období 2006 až 2010 – nový král Jay Cutler	72
16	Vývoj bodybuildingu v období 2011 až 2018 – éra Phila Heatha	75
17	Závěry.....	81
18	Seznam použitých informačních zdrojů	85
19	Seznam příloh.....	91

1 Úvod

O tématu mé diplomové práce jsem poměrně dlouhou dobu přemýšlel, zvažoval jsem různé možnosti a různá východiska. Hlavním rozhodovacím kritériem pro mě bylo to, abych mohl zpracovávat téma, které je mi blízké a o které se zajímám i v rámci vlastního rozvoje mimo klasické vzdělávací struktury. Nosným bodem při mém rozhodování samozřejmě bylo to, aby tematika dané práce spadala svou odborností pod specializaci katedry tělesné výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Po úvaze a diskuzi s vedoucím mé diplomové práce jsem se rozhodl zpracovat téma „*Vznik a vývoj kulturistické soutěže Mr. Olympia – od jejích počátků do současnosti*“.

Vycházel jsem z toho, že tento typ sportu sebou nese určitá specifika a svou povahou se poměrně výrazně odlišuje od ostatních klasičtějších sportovních odvětví. I z tohoto důvodu lze pomocí zvoleného tématu zároveň poukázat na jednotlivá specifika v tomto sportovním odvětví a jeho následném vývoji. Hlavní téma mé práce se tedy orientuje na největší profesionální soutěž v kulturistice na světě s názvem Mr. Olympia. Bezesporně se jedná o největší událost v tomto sportovním odvětví. O problematiku kulturistiky a s ní spojenými jevy se delší dobu zajímám a v této tematice se již určitým způsobem orientuji, a proto i tento fakt by měl vést ke zkvalitnění a lepšímu zpracování daného tématu.

V momentě, kdy bych se měl zamyslet nad aktuálností tématu mé diplomové práce, vstupuje do diskurzu více faktorů. Tematicky sice spadá spíše do historického spektra, nicméně i přes povahu a typ práce, dle mého názoru, sebou nese jistou formu aktuálnosti a informace, které jsou v práci obsaženy, lze využít bezesporně i v rámci dnešního diskurzu. Aktuálnost a popularita tohoto sportovního odvětví je v celosvětovém měřítku spíše na vzestupu, kdy vznikají nové federace a nové sportovní kategorie v rámci kulturistiky a počet jednotlivých závodníků je stále větší.

2 Cíle a problém práce

Na začátku práce jsem si stanovil primární a z něho odvozené dílčí cíle práce.

Primární cíl mé diplomové práce:

Chronologické zmapování a zaznamenání jednotlivých počátků a následného vývoje největší kulturistické soutěže světa s názvem Mr. Olympia.

Jakožto dílčí cíle mé práce je stanoveno:

1. *Zmapování hlavních postav, které at' již přímo, či nepřímo souvisí se vznikem a vývojem soutěže Mr. Olympia (jednotlivých závodníků a vítězů, funkcionářů a pořadatelů apod.).*
2. *Vztáhnout dané téma k samotné elementární historii světové kulturistiky a prozkoumat jednotlivé etapy vývoje tohoto sportovního odvětví (jakým způsobem ovlivnil samotný vznik této soutěže tento sport a jeho následný vývoj a dopad na světové a regionální úrovni).*
3. *Zohlednění a prozkoumání přidružených jevů k tomuto sportovnímu a kulturnímu fenoménu, jejichž význam je natolik signifikantní, že jsou pro dané téma stěžejní či určující.*

Hlavní problém práce a její možný přínos by měl primárně spočívat v zaplnění tematické mezery v tomto sportovním a kulturním fenoménu, kdy obdobný typ práce u nás doposud nebyl publikován a mohl by případně posloužit jakožto tematicky orientovaný přehled a kulturní sonda do dané subkultury.

V mé práci mi tedy půjde hlavně o to nejen reprodukovat pouhé strohé poznatky z daného oboru (tím by práce sama o sobě nebyla příliš obohacující, potažmo lze říci, že by ničím novým nepřispěla), nicméně pro mě bude velice důležité soustavně si pokládat otázky. Vývoj jednotlivých historických událostí v dané tématice je do jisté míry již znám a zmapován a myslet si, že bych přišel s něčím zásadně novým, nebo doposud neobjeveným, je přinejmenším hodně troufalé. Na druhou stranu se v rámci mé odborné práce můžu zaměřit na to, že zpracovávám dané téma v odlišné době, v nových souvislostech, popřípadě v nových situacích, které mi umožňují pokládat si otázky a zkoumat jednotlivé jevy odlišným způsobem.

Narážím na to, že se postupem času mohl zásadněji změnit pohled či optika na danou problematiku a lze najít nové odpovědi, případně východiska a práce tak může být přínosná a něčím obohatit danou tematickou oblast. Svou práci bych chtěl tedy koncipovat ne pouze jako

strohý výčet faktů, ale právě pomocí studia jednotlivých příčin a souvislostí téma zpracovat co nejkompexněji, tak, aby mohlo být přínosné.

Náplň práce by měla spočívat v komplexní analýze zvolené problematiky a rozvedení jednotlivých cílů práce. Struktura práce by měla odpovídat jednotlivým etapám vývoje dané soutěže.

3 Zvolené metody práce

Dosáhnout hlavního cíle mé diplomové práce a výše uvedených dílčích cílů chci pomocí metody, která je pro danou tematiku nejvhodnější a také nejvíce účinná. Jedná se o metodu historickou.

Zvolení vhodné metody pro vypracování práce a jejího zdárného dokončení je naprosto klíčová věc. Mnou zvolená metoda odpovídá povaze práce a její jednotlivá specifika by měla být vhodně zpracovatelná právě pomocí zvolené metody. Jelikož moje práce bude orientována jako historický typ práce, je potřeba k ní přistupovat s jistými specifiky.

Jak lze definovat samotný pojem metoda? V literatuře můžeme najít velké množství různorodých definic, například jakožto systematický postup, který probíhá dle předem stanoveného plánu a výlučně směřuje k nalezení nových poznatků.¹ Samostatnou metodu historickou můžeme tedy vysvětlit jakožto soubor jednotlivých postupů a prostředků, které lze použít k ucelenému nabytí poznatků o historii.²

Historická práce nespočívá pouze ve strohé reprodukci již nabytých poznatků, jak by se na první pohled mohlo zdát. Velice důležitým faktorem je jistá forma překročení dosavadního stupně poznání a obohacení daného vědního oboru o další poznatky či názory na danou problematiku.³ Tedy moje hlavní intence a přínos v dané problematice by měl spočívat hlavně v neustálém hledání a bádání jednotlivých historických faktů a skutečností, srovnávání informací z různých zdrojů, propojování jednotlivých důležitých událostí a v neposlední řadě se také pokusit podívat na problematiku z více pohledů a snažit se o co nejširší možný záměr, protože jedině tak mohu dosáhnout toho, že práce bude něčím pro danou tematiku přínosná.

Etapy historické práce lze elementárně rozdělit přibližně do čtyř základních částí: heuristika (shromáždění většího množství literatury a jednotlivých historických pramenů), kritika (rozbor jednotlivých částí a jejich hodnocení), interpretace (výklad) a následná syntéza (zpracování a

¹ ZWETTLER, Otto, VACULÍK Jaroslav a ČAPKA František. *Úvod do studia dějepisu a technika historikovy práce*. Brno, 1996, s. 65. ISBN 8021013664, 9788021013667.

² Tamtéž.

³ HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů – dějepis. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 86. ISBN 14-383-85.

následné spojení).⁴ Při podrobnějším pohledu na jednotlivé etapy lze rozlišovat další detaily jednotlivých částí, nicméně jakožto základní osa historické práce plně poslouží výše uvedená struktura.

V své práci budu upřednostňovat typy historické metody, jako je kritika pramenů, přímá a nepřímá metoda nebo progresivní a retrospektivní metoda. Kritiku pramenů lze rozdělit na vnější (pravost historického pramene) a vnitřní (ocenění obsahu, motivů, faktorů, které určují daný obsah).⁵ Vnější se soustředí na danou autentičnost či pravost pramene. Vnitřní se zaměří na shodu jednotlivých událostí s historickým vývojem, který je podložen relevantními zdroji.

Přímá metoda většinou aplikuje klasické schéma historikovy práce. Postupuje se tak, že minulost poznáváme a zároveň také popisujeme prostřednictvím jednoho či více pramenů.⁶ Nepřímá metoda úzce souvisí s metodou přímou, potažmo i metodou kritiky pramenů, i když se jedná o jistou formu opaku přímé metody.

Čím méně jsme ochotni spokojit se s prostým výčtem, tím více úsilí musíme vynaložit pro hledání nových cest, které vedou k poznání minulého. Určení jednotlivých složitějších vztahů totiž často v historických pramenech najít nelze.⁷ Z tohoto důvodu je velmi důležité používat více druhů historických metod současně a tak, aby v momentě, kdy nelze použít jeden typ, šlo využít typ jiný a například tak překlenout jistou tematickou mezeru v daném období.

Mezi další typy historických metod, které budou v mé práci hojně zastoupeny, můžeme jmenovat metodu progresivní a retrospektivní. O progresivním typu metody lze hovořit

⁴ HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů – dějepis. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 90. ISBN 14-383-85.

⁵ HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů – dějepis. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 168. ISBN 14-383-85.

⁶ HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů – dějepis. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 204. ISBN 14-383-85.

⁷ HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů – dějepis. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 205. ISBN 14-383-85.

v momentě, kdy historik zachycuje minulé události tak, jak po sobě chronologicky následovaly. Vývoj historikovy práce lze tedy charakterizovat jakožto ucelený postup, který se odvíjí paralelně s historickým procesem.⁸

Když vstupuje do badatelského procesu další důležité hledisko, a sice přibližování se k historické skutečnosti proti časovému sledu jednotlivých historických událostí, můžeme hovořit o metodě retrospektivní.⁹ V momentě, kdy se dostaneme k informacím, které nejsou jednoznačně rozlišitelné co do jejich významnosti a důležitosti, vystupuje do popředí právě výše zmiňovaná metoda, která má za účel co nejvíce selektovat to důležité, i když to často znamená jít proti proudu historického vývoje. U řady jednotlivých autorů lze nacházet charakteristiku této metody, např. „*jako cestu k doplnění mezer našich znalostí o průběhu historických událostí*“¹⁰. Je důležité, že se metoda progresivní a retrospektivní vzájemně doplňují a v ideálním případě spolu kooperují.

Pro moji práci bude důležité se držet stanovených druhů metod, které jsem výše uvedl, právě z toho důvodu, abych pomocí zvolených metod zdárně došel k vytyčeným cílům. Ve své práci nechci pouze chronologicky uvádět výčet jednotlivých událostí. Prostý výčet historických událostí by nebyl dostatečný a přínosný. Důležité pro mou práci bude tzv. výčet kauzálních souvislostí. Jedná se o velmi důležitou součást práce. Základním úkolem historické práce by měl být právě tzv. výklad příčinných vztahů.¹¹ Onen důraz na jednotlivý výklad souvislostí a vztahů částečně znamená, že lze do určité míry odhlédnout od časového rozměru. Práce by

⁸ HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů – dějepis. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 209. ISBN 14-383-85.

⁹ HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů – dějepis. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 210. ISBN 14-383-85.

¹⁰ HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů – dějepis. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 212. ISBN 14-383-85.

¹¹ HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů – dějepis. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 269. ISBN 14-383-85.

neměla být omezena pouze časem daného období, měla by zohledňovat celkový rozměr a tzv. širší dimenzi historického času.¹²

¹² HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů – dějepis. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), s. 270. ISBN 14-383-85.

4 Výběr použitých zdrojů

Ve své práci jsem použil primární i sekundární typ zdrojů. Vzhledem k tomu, že v daném tématu neexistuje ucelené dílo, která by u nás bylo doposud publikováno, musel jsem vycházet z jiných tematických oblastí. K určitému historickému období jsem měl k dispozici více tematických zdrojů, k jiným jsem měl pouze jeden zdroj. V momentě, kdy jsem měl k dispozici více zdrojů, jsem musel hledat určitou syntézu mezi několika autory, či pracovat s jistou polemikou. Určitý autor se přikláněl k danému výkladu, či postoji a druhý k jinému. Snažil jsem se každý informační zdroj podrobit kritice a získat z něj objektivní informace. Postupoval jsem systematicky a při sběru jednotlivých materiálů jsem aplikoval výše uvedené druhy metody (historická metoda).

Kromě základní literatury jsem hojně vycházel z publikační činnosti tematicky orientovaných periodik, které u nás vycházejí. Jednalo se o velmi cenný zdroj informací, který sloužil i jako systematická kontrola ostatních typů získaných informací. Zdrojem poznatků se mi tak stala publikační činnost odborníků z redakcí časopisu, jako je *Muscle and Fitness* nebo *Svět kulturistiky*, které mapují vývoj kulturistiky a vycházejí u nás pravidelně již několik desítek let. Obě redakce jsou tvořeny odborníky na dané téma a často měly informace přímo z místa dění, kdy každoročně byly součástí jednotlivých ročníků soutěže. Průzkumem několika archivních složek jsem se dostal i ke starším vydáním, které mi pomohly zaplnit tematické mezery z ostatních zdrojů.

Dalším cenným zdrojem pro mou práci byla publikační činnost redaktorů z internetového portálu *Ronnie.cz* (webové stránky zabývající se silovými sporty, převážně kulturistikou), kdy zde v průběhu let vyšlo velké množství zajímavých článků, které jsem pro svou práci mohl využít.

5 Vývoj a význam zvyšování pohybových schopností (síly) a zdatnosti

Pro komplexní pochopení zkoumané problematiky je potřeba uvést dané téma do základních souvislostí a definovat elementární historický vývoj, ze kterého se později vyprofilovala samotná kulturistika, potažmo na jakých historických základech kulturistická soutěž Mr. Olympia stojí a z čeho vychází. Počátky lze dohledat již u starověkých civilizací, odkud následně proběhla expanze do celého světa.

Po celou dobu lidských dějin lze hovořit o tom, že lidská síla byla pro jedince extrémně důležitá a byla společností zároveň i velice ceněna. Čím dále bychom šli proti proudu času, tím více lze říci, že rozhodovala o našem přežití. „*Silné a otužilé tělo patřilo k ideálům dokonalosti a každá společnost projevovala patřičnou úctu těm, kteří takto vynikli.*“¹³ Ve vývoji lidské civilizace můžeme hovořit o tom, že v momentě, kdy se lidský druh vyvinul a začal chodit po dvou končetinách, mohl začít využívat svou sílu k běžným elementárním činnostem ve svém životě (výroba nástrojů, běh, obrana). Postupem času se lidská společnost začala vyvíjet i co se týče samotného zacházení s vlastní silou, lze tedy říci, že došlo k jisté transformaci samotného pojmu kultu síly a můžeme hovořit o jednotlivých stádiích vývoje.

Zmínky lze nalézt napříč celým historickým spektrem (u Řeků, Římanů, Egyptanů nebo v Číně). Lze hovořit o tom, že od svého počátku sloužila síla k jisté formě upevnění tělesné kondice a k rozvoji svalové síly.¹⁴

Silová cvičení s běžnými předměty či těžkými neforemnými břemeny jsou známa již celá staletí. Jednotlivé historické záznamy lze poměrně úspěšně dohledat. Profesor Krátký ve své učebnici dějin tělesné výchovy uvádí jednotlivé konkrétní případy. Například hovoří o tom, že ve starověké Olympii je do dnešních dnů vidět kámen o váze okolo 150 kg, který nese nápis se jménem toho, kdo ho zvedl.¹⁵

¹³ ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 8. ISBN 4031508603

¹⁴ MÜLLER, Emil, FIALA Vojtěch a FILIP Ladislav. *Kulturistika*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1965, s. 7

¹⁵ DUSPIVA, Karel a Josef ŠAMAN. *Vzpírání*. Praha: Olympia, 1983, s. 7. ISBN 27-034-83.

5.1 Prvotní společnost a starověké civilizace

V prvotní společnosti bylo hlavním cílem starší generace předat mladší generaci všechny potřebné dovednosti, které pro ně byly později nezbytné v jejich přežití.¹⁶ Postupem času se ale začala role síly potažmo samotné tělesné zdatnosti proměňovat. Můžeme to ilustrovat například na postupném vzrůstajícím zájmu panovníků jednotlivých národů, kdy se začali zajímat, aby jejich vojsko neupadalo v tělesnou nečinnost a nedocházelo tak k možnému ohrožení.¹⁷

Jako důležitý prvek udržení síly a fyzické zdatnosti sloužila původně elementární forma lidské činnosti, a to obyčejná manuální práce. Vládci jednotlivých společností nepracovali, a tak do jisté míry museli hledat prostředky pro udržení své vlády a svého postavení. Dbali o vojenský výcvik užší části společnosti, která jim měla zajistit bezpečí. I z tohoto důvodu lze hovořit o tom, že nejstarší historické kořeny zkoumané problematiky sahají až k úsvitu lidských civilizací. Síla a zdatnost byly postupem času nedílnou součástí existence tehdejšího člověka.¹⁸

Co se týče určitých větších starověkých civilizačních uskupení a celků, nejvýznamnější jsou z pohledu rozvoje síly a fyzické zdatnosti Indie, Egypt, Čína a území přední Asie.

Na území starověkého Egypta (v období okolo 3. tisíciletí př.n.l.) lze dohledat záznamy o provozování velké škály pohybových aktivit, které měly vést k rozvoji základní úrovně síly a obratnosti. Provozoval se zde šplh, zápas, veslování, přetahování lanem nebo běh.¹⁹ Generalizačně lze říci, že kultura starověkého Egypta byla poměrně silně orientována na péči o tělo. Rozvíjela se všestranná síla a obratnost. Důraz se kladl i na estetické hledisko.

Civilizace Peršanů kladla velký důraz na fyzickou připravenost k boji a samotnou fyzickou sílu, hlavně u své mládeže (podobně jako ve starověké Spartě). Chlapci se od útlého věku věnovali zápasu, cvičení či běhu.²⁰

V zemích střední Asie (dnešní území Turecka a Iránu) můžeme nalézt zmínky o tzv. soustavě švihových posilovacích cviků s těžkými kužely (lze připodobnit podobou k dnešnímu

16 KOLOUCH, Vladimír. *Kulturistika pro trenéry III. a II. třídy*. Praha: Tělovýchovná škola Českého Ústředního Výboru ČSTV, 1988, s. 8

17 ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 17. ISBN 4031508603

18 Tamtéž.

19 ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 18. ISBN 4031508603

20 Tamtéž.

gymnastickému kuželu), která byla údajně provozována ve skupině a za současného zpěvu písní.²¹

V indické společnosti můžeme nalézt zmínky již ze 12. století, kde se celkem podrobně lze dočíst o jednotlivých typech posilovacích cvičení, a i určitých formách tehdejší diety. Zvedali těžké pytle s pískem, nebo vzpíraly kamenné desky vleže na zádech. Populární byly kamenné kruhy s dřevěným držadlem uprostřed, které používali místo dnešních činek.²²

V Číně můžeme nalézt záznamy o siláckých výkonech či jisté formě posilování již okolo roku 550 př.n.l. Specialitou bylo tzv. zvedání bronzových kotlů. Zvedání samotného předmětu připomínalo dnešní optikou jistou formu trhu. Také zde nalezneme záznamy o primitivní formě dnešní podoby činky (dřevěná tyč upevněná ve dvou otvorech kamenů).²³

Ač se do jisté míry může zdát, že výše uvedené informace nejsou pro zkoumanou problematiku natolik důležité, opak je pravdou. Při snaze zpracovat dané téma je potřeba vztáhnout zkoumaný fenomén k nejstarší historii lidstva a zasadit tak zkoumaný jev do souvislostí, které následně ovlivnily jeho vývoj a přispěly tak i k dnešní podobě tohoto fenoménu. Snaha o to být silný (fyzicky zdatný) a snaha o porovnávání jednotlivých představitelů, kteří ztělesňovali dobový vzor síly a zdatnosti, je možné vysledovat napříč vývojem lidských dějin. Když se podíváme do náboženské mytologie jednotlivých národů, můžeme najít prvek, který je pro všechny společný, již odpradáva byli známi muži, kteří se proslavili nadlidskou silou či svými výjimečnými fyzickými vlastnostmi.

5.2 Antické Řecko a římská civilizace

V historickém výčtu jednotlivých civilizací, u kterých se můžeme setkat s jistou formou pěstování kultu síly, nebo posilování, nelze opomenout kulturu antického Řecka. Když se zamyslíme nad tím, o čem vlastně novodobá kulturistika je, můžeme najít velké množství paralel právě s kulturou antických Řeků.

Fyzická forma síly a zároveň tělesná krása (vypracované tělo po fyzické stránce) byly u antických Řeků řazeny mezi tzv. milosti boží. Ti jedinci, kteří dokázali svůj fyzický rozvoj

²¹ ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 19. ISBN 4031508603

²² ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 20. ISBN 4031508603

²³ Tamtéž.

přivést až na pokraj lidských možností, byli náležitě oslavováni. U řecké civilizace, právě jako u jedné z prvních lidských civilizací vůbec, lze najít již spojení kultu těla a ducha, což mělo později za následek to, že se sport stal nedílnou součástí jejich kultury.

Můžeme hovořit o pojmu *kalokagathia*, což lze volně přeložit jako krása a dobrota a jedná se právě o splynutí současně fyzického rozvoje jedince a jeho duševních vlastností či ctností (což je myšlenka, která byla i na počátku vzniku kulturistiky vůbec).²⁴ Člověk musel mít určitou tělesnou zdatnost, aby mohl pracovat, potažmo, aby mohl přežít. Zároveň můžeme hovořit o tom, že si uvědomovali význam působení duševních vlastností na lidský organismus a kladli velký důraz na jejich vzájemný vyvážený rozvoj. Na pomezí diskuze je otázka, zda tento ideál, se kterým původní podoba kulturistiky vstupovala do svého prvotního vývoje, je nadále zachován i v dnešní době a na dnešních profesionálních soutěžích.²⁵

V samotném názvu největší kulturistické soutěže světa si lze všimnout jisté parafráze právě se starověkými antickými olympijskými hrami, ač by se na první pohled mohlo zdát, že se jedná o záměr, není tomu tak, samotný název soutěže má původ jinde a budu se mu věnovat v další části mé práce.

Nejvýznamnějšími závody té doby byly olympijské hry. K založení samostatných her se vztahuje velké množství legend a jejich vznik není jednoznačně dán. Jejich původ lze pravděpodobně hledat u rituálních obřadů, které byly úzce spjaty s jednotlivými zkouškami tělesné zdatnosti. První formu olympijských her lze datovat přibližně k roku 776 před naším letopočtem, byly jednodenní a obsahovaly závody v běhu a zároveň oběti jednotlivým bohům.²⁶ V porovnání se mnou zkoumanými jevy je potřeba se podívat na tradici olympijských her a touhu lidské civilizace seskupovat a oslavovat jednotlivé vítěze olympijských her v širších souvislostech. Pro porovnání na kulturistické soutěži *Mr. Olympia* je rovněž patrný fakt, že jednotliví vítězové vstoupí do historie tohoto sportu a jsou oslavováni příštími generacemi právě pro své výjimečné vlastnosti a dovednosti, které dokázali předvést právě na jednom vrcholu, za přítomnosti diváků a jednotlivých rozhodčích. Tento jev jistě nebude společný pouze

²⁴ ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 27. ISBN 4031508603

²⁵ *MuscleandFitness*. 2008, **XVIII**. (8).

²⁶ ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 27. ISBN 4031508603

pro kulturistiku samotnou, ale pro nespočet dalších sportovních odvětví, a právě z tohoto důvodu je význam olympijských her tak důležitý.

Samotné olympijské festivaly nekladly důraz pouze na tělesnou zdatnost a vrcholové sportovní výkony, jednalo se o unikátní příležitost pro tvorbu různých architektonických děl či nezapomenutelných básní, které měly vstoupit do historie. Velmi výrazným prvkem, který byl spjat s pořádáním starověkých her, byl pojem *ekecheirie* – neboli všeobecný posvátný mír, znamenalo to záruku ukončení všech bojových akcí během konání her. Heléni s velikou precizností propracovávali fyzickou přípravu jednotlivých závodníků (včetně popisů tréninků, stravování či odpočinku). Všestranným tréninkem vyvinuté postavy mající vytrénované jednotlivé svalové partie kladou důraz primárně na vyváženost. Spojení síly a krásy – jeden ze základních ideálů kulturistiky. Pohled starých Řeků na lidské tělo je do jisté míry dvojsečný, na jednu stranu na něj pohlíželi jako na nástroj, na stranu druhou jakožto na surový materiál, který mohl být tvarován. Zde lze najít *ukrytou* další tezi bodybuildingu, či jistou podobnost, a to sice vnímání lidského těla jakožto nástroje a prostředku v jednom.²⁷

Jednotliví vítězové olympijských her byli uctíváni a těšili se účtě celé antické polis. Vyjma slávy a popularity přinášelo vítězství i velký hmotný přínos pro jednotlivé vítěze. Například doživotní stravování na účet státu a zproštění od daní (vítězství na *Mr. Olympia* je například zase spojeno s poměrně vysokým finančním obnosem a doživotní možností startu na *Mr. Olympia*). Olympijské hry byly později zrušeny císařem Theodosiem, údajně okolo roku 394. Co se týče rozčlenění jednotlivých kategorií v různých sportovních disciplínách, je velmi pravděpodobné, že se nerozlišovalo mezi jednotlivými kategoriemi na základě tělesné váhy. Výhodu měli ti nejvíce svalnatí a mohutní jedinci, alespoň ve většině sportovních odvětví (například v porovnání s kulturistickou soutěží *Mr. Olympia* lze uvést, že na začátku a v určité fázi jejího vývoje nebyla soutěžní váha jednotlivých účastníků zohledňována, nicméně postupně se začala brát v potaz, až vyústila do dnešní moderní podoby, kdy jsou dvě hlavní kategorie, a to sice tzv. kategorie open, kde není váhový limit, a kategorie 212 liber, kde se jednotliví závodníci musí vejít do stanoveného limitu).²⁸

V porovnání doby antického Řecka a dnešní moderní podoby kulturistiky si dovoluji zmínit ještě poslední faktor, který shledávám hodnotným pro celkové zpracování tématu. Výše jsem

²⁷ *MuscleandFitness*. 2004, XIV. (8).

²⁸ ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 28. ISBN 4031508603

se již zmiňoval o velkých finančních obnosech, které obdrželi vítězové dobových olympijských her, nicméně nejednalo se o jediné výhody, které se vítězům dostaly. Byla tu možnost zajistit si blahobytný život, doživotní slávu a kontakt s vyššími společenskými vrstvami. Což již byla velmi slušná motivace (podobnou motivaci lze najít i u prvních bodybuilderů v rámci kulturistiky). V zájmu dosažení vítězství za jakoukoliv cenu začali postupem času jednotliví závodníci praktikovat velmi tvrdý trénink, který měl za účel je transformovat ve vítěze. Postupem času neměli čas na nic jiného než na trénink, natož na *obyčejné* povolání, nicméně v momentě, kdy dosáhli dobrého výsledku, dostali se k vysokému finančnímu obnosu, který jim na jistý čas opět zajistil živobytí. Na základě toho lze hovořit zhruba okolo 4. století před naším letopočtem o vzniku tzv. profesionalismu (profesionální podoby sportu). Což lze přirovnat právě k současným závodníkům na *Mr. Olympia*, kdy po celý rok pouze soustavně trénují a snaží se připravit na pouhých pár vrcholů závodní sezony, které by jim zajistily *živobytí* na zbytek roku.²⁹

Tuto jednostrannou činnost, kdy se jednotliví závodníci připravovali a nekonali nic jiného, sice dobová lékařská věda odsuzovala, ale nesporně se podílela na vývoji jednotlivých metodik získávání síly a tělesné váhy. Vyjádření na danou problematiku můžeme najít také u jednoho z největších antických myslitelů. Aristoteles tvrdil, že sice atletická stavba těla je vizuálně líbivá, nicméně se nehodí pro prospěšný stav antické polis, ani pro zdraví obyvatel či plození. Lidské tělo má být podle něj sice otužilé, ale ne příliš zničené násilnou formou cvičení, nebo jednostranným zaměřením.³⁰ Je otázkou, do jaké míry lze jednostrannost a monotónně orientovanou přípravu u profesionálních závodníků tolerovat v zájmu dosažení co nejlepších výkonů v porovnání se zachováním „zdravého“ organismu, nicméně je jasné, že profesionální forma sportu není pro člověka po dlouhodobější dobu prospěšná.

Z historického výčtu jednotlivých civilizací, které ovlivnily dnešní podobu všech novodobých druhů sportů, je na místě uvést rovněž civilizaci starověkého Říma. Římané pěstovali určité druhy sportů, nicméně ne již tak důkladně a propracovaně jako Řekové. Jejich zaměření bylo orientováno hlavně na vojenský výcvik. Nedílnou součástí otrokářského Říma byly gladiátorské hry. Poprvé byly pořádány okolo roku 264 našeho letopočtu a gladiátoři procházeli cíleným a systematickým výcvikem a tréninkem. Po pádu římského impéria, potažmo celého

²⁹ ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 39. ISBN 4031508603

³⁰ ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 40. ISBN 4031508603

antického světa se vytvářela nová doba, nicméně určité principy a odkaz starověkých kultur na poli fyzických cvičení, nabývání síly a tělesné zdatnosti zůstal zachován.³¹

5.3 Období středověku a novověku

Při pohledu do historického vývoje a utváření pojmů jako tělesná cvičení, tělesná zdatnost či pěstování síly můžeme spatřovat vývoj, který je velmi úzce spjat s historickými událostmi. Zatímco u starověkých civilizací můžeme nalézat jisté sympatie a podněty k provozování těchto činností, v období středověku jsou ideály antické kultury (jako třeba pěstování síly či tělesné zdatnosti) do velké míry zapomenuty. Společnost se postupně začala orientovat jiným směrem a péče o lidské tělo (o svalech nemluvě) šla postupně do ústraní.

Ve středověku můžeme hovořit o jisté formě pěstování síly pouze u vybrané společenské vrstvy. Lze ji nalézt u rytířů. Můžeme u nich hovořit o tzv. sedmi uznávaných ctnostech (pět z nich bylo fyzického charakteru a dvě duševního).³² Při srovnání s dnešními metodami silového tréninku můžeme nalézat jisté podobnosti. Uvádí se, že pro posilování paží provozovali činnosti jako šplh či cviky s velkými kusy kamene, na posilování nohou údajně provozovali jistou formu dřepů a výskoků se zátěží na ramenech. Jistě se tedy nejednalo o izolované cviky na specifické svalové partie, nicméně můžeme říci, že určitá zaměřenost jednotlivých cviků za účelem posílení, již jednotlivých určitých částí lidského těla zde existuje.

Okolo 14. a 15. století můžeme hovořit o tom, že se na území Evropy objevují nové myšlenkové směry, které postupně ovlivní téměř všechny aspekty lidského života. Fenomény jako humanismus, či renezanční přístup postupně začaly ovlivňovat také přístup k lidskému tělu a k jednotlivým činnostem. Můžeme tedy hovořit o jisté formě obnovy antického ideálu člověka a postupného znovuobjevení pojmu *kalokagathia*.³³ V průběhu klasických italských renezančních karnevalů byly veřejně předváděny ukázky síly, případně nejrůznější silové výkony. Existovala dokonce i soutěž, v níž byla oslavována fyzická krása lidského těla.³⁴

31 ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 46. ISBN 4031508603

32 ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 53. ISBN 4031508603

33 ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 68. ISBN 4031508603

34 ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 69. ISBN 4031508603

Kladný vztah k tělesnému cvičení a rozvíjení fyzické síly můžeme tedy nalézat u řady humanistických myslitelů a autorů, nicméně samotný fenomén humanizmu požadavky na znovuoživení systematické péče o tělo nezajistil, ale můžeme hovořit o tom, že znovuoživil výrok „*Mens sana in corpore sano!*“ (ve zdravém těle zdravý duch).

5.4 Počátky silových sportů v novodobé historii

Výše jsem se zabýval jednotlivými obdobími lidských dějin od jejich počátků přes starověk, středověk až k počátku novověku. Ač jsem se snažil poukázat na jednotlivé prvky, které lze vztáhnout ke zkoumanému tématu v jednotlivých obdobích, o systematické a vědomé formě rozvoje síly můžeme hovořit až okolo 19. století.

Silácký sport a posilování obecně získalo větší popularitu ve druhé polovině 19. století na území střední Evropy. Důležitou roli sehrály jednotlivé atletické školy, které byly vedeny tzv. profesory atletiky. Stejně jako tomu bylo v období antiky se jedinci s mohutnými a svalnatými postavami těšili velkému obdivu. Jednu z prvních posiloven můžeme nalézt na území dnešní Francie. V poslední dekádě 19. století postupně dochází k výraznějšímu dělení silových sportů. Pověštinou se dělí na vzpěrače a zápasníky.³⁵ Na konci 19. století se lidé znovu začali zajímat o jistou formu pěstování svalů a částečně se navraceli k antickému ideálu. Postupem času se tedy začaly rozvíjet sportovní disciplíny v různých kulturních podmínkách a vznikaly tak různé odnože.³⁶

Pro pochopení vývoje kulturistiky jako samotné sportovní disciplíny je důležité si uvědomit to, že její počátky jsou spjaty právě se vzpíráním a první kulturisté byli většinou právě vzpěrači, nebo minimálně z počátku svého tréninku trénovali se vzpěrači ve stejných tělocvičnách a většinou stejným tréninkovým systémem. Podhoubí pro vznik vzpírání lze hledat přibližně ve třech významnějších lokalitách. Můžeme hovořit o Anglii, kde se ještě kladl velký důraz na gymnastiku a praktikovalo se většinou větší množství opakování s menší vahou činky a také se praktikovaly jisté formy formovacích cviků. Na území Ameriky již od samého počátku náleželo

³⁵ ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 115. ISBN 4031508603

³⁶ SCHWARZENEGGER, Arnold a Bill DOBBINS. *Encyklopedie moderní kulturistiky: "Všechno, úplně všechno o kulturistice"*. 2005, s. 30. ISBN 80-901703-9-0.

vzpírání k regulérním sportovním disciplínám a v neposlední řadě i na území dnešního Německa a Rakouska.³⁷

Postupně lze hovořit o tzv. zlaté éře silných mužů, řadíme sem období mezi lety 1890–1910. Typické pro toto období jsou častá a všem přístupná veřejná vystoupení, kde docházelo k demonstraci síly a svalů. Řadíme sem poměrně široké spektrum jednotlivých představitelů. Někteří protagonisté se věnovali pouze činkám a vzpírání, jiní předváděli silově-gymnastická čísla nebo ohýbali železo. Ti nejlepší z nich měli stálá angažmá v předních divadlech a pobírali vysoké finanční ohodnocení.³⁸

Když vezmeme v potaz lidskou touhu po překonávání hranic, potom se význam síly neprojevuje nikde tak výrazně jako v těžké atletice. Právě ve vzpírání a powerliftingu (silový trojboj) můžeme hledat prvopočátky kulturistiky.

³⁷ ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 134. ISBN 4031508603

³⁸ ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 151. ISBN 4031508603

6 Eugen Sandow

Ač není názor na zakladatele moderní formy kulturistiky jednotný, u postavy Eugena Sandowa lze najít jistou formu shody v podobě výrazné osoby, která zpopularizovala tento sport a můžeme o něm hovořit jako o jedné z nejvíce důležitých postav, která tento sport formovala a vtiskla mu dnešní moderní podobu.

Národností byl Němec, ale většinu svého života prožil v Anglii. Na svou dobu u něj můžeme nalézt velmi pokrokový a dobře sestavený systém cvičení s břemeny, potažmo s přidanou zátěží (ve kterém kromě rozvoje síly věnoval velký důraz také proporcionálnímu rozvoji jednotlivých svalových skupin, což na tu dobu bylo něco revolučního). Vycházel ze zásady postupného navyšování tréninkových zátěží, což je jeden ze základních principů moderní kulturistiky, nebo přidávání jednotlivých opakování. Údajně se věnoval také uvědomělému ovládnutí stahů svalstva (napínání a udržování napětí v jednotlivých svalových partiích je něco, co moderní kulturisté využívají např. při nácviku volných sestav).³⁹

Jeho původní jméno bylo Franz Müller (některé prameny uvádějí Friedrich) a narodil se 2. dubna 1867 ve východním Prusku, otec byl důstojníkem u armády a později klenotníkem (někde lze dohledat obchodník se zeleninou a ovocem). Po maturitě odjel studovat anatomii do Bruselu a zároveň se dal k cirkusu, kde se stal akrobatem. V té době se již věnoval cvičení. Okolo roku 1887 potkává profesora Attilu a začíná cvičit v jeho tělocvičně a ve stejný rok přijímá své umělecké jméno Sandow, kterým se запиše do historie (údajně měl pro to hned dva dobré důvody, ten první je ten, že varietní umělci té doby si zcela běžně nechávali měnit svá jména v rámci svých vystoupení, aby koncepčně lépe zapadala do celé *show*, a tím druhým důvodem mohla být snaha zahladit za sebou stopy poté, co se mu podařilo vyhnout se službě v pruském vojsku). Z dobových materiálů lze vyčíst poměrně velké množství zajímavých informací. Společně s profesorem Attilou, který mu v té době dělal agenta, sledovali vystoupení různých dobových siláků a zjišťovali, jak je na tom konkurence. Využívali netypického vzhledu Sandowa a zároveň momentu překvapení. Pravdou je, že Sandow nepatřil zcela určitě mezi nejsilnější hrstku siláků své doby (vyhýbal se tomu, aby poměřil síly s takovými velikány, jako byl Louis Cyr nebo Arthur Saxon), ovšem pomocí určitých atributů (například jeho schopnost bavit publikum) se mu podařilo stát se nejslavnějším. Lze se dočíst například o jeho památném souboji s boxerským šampionem Sullivanem ve zdvihu činky, který měl pro Sandowa původně

³⁹ MÜLLER, Emil, FIALA Vojtěch a FILIP Ladislav. *Kulturistika*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1965, s. 8

dopadnout vítězně a zároveň mu měl pomoci se proslavit, ale i přes náležitou přípravu a studium soupeře nakonec došlo k porážce Sandowa.⁴⁰

Postupně se dostává do finančních problémů a odjíždí do Paříže, kde se chce uchytit jako umělecký model. Přes počáteční neúspěch se mu postupně podaří uspět a postupem času se dostává do Anglie, kde se věnuje převážně zápasu. Cestuje také do Ameriky a získává cenné zkušenosti. Postupem času se stává velmi úspěšným a pobírá vysoký plat.⁴¹

Právě již s velmi nadějnou pověstí (jednoho z nejsilnějších mužů soudobé Evropy) je Sandow pozván Florenzem Ziegfeldem do Ameriky na silácké turné (což bylo pro dobového siláka zajištění budoucího přísunu peněz a zároveň zajištění větší popularity). Florenz Ziegfeld mu připravil výborné startovní podmínky. Prezentoval ho jako *Nejsilnějšího muže světa* a tvrdil, že překoná jakéhokoliv siláka v jeho nejlepší disciplíně. Je potřeba si uvědomit, že pro Sandowa to byla velice důležitá a přelomová chvíle jeho života, v Evropě již dosáhl velkého věhlasu a přes počáteční neúspěch se dokázal prosadit. Jeho, byť dočasný, přesun do Ameriky mu měl zajistit právě ještě větší slávu a věhlas. Sandow na svou dobu působil jako zjevení. Tím hlavním atributem, který ho odlišoval od ostatních, byl primárně jeho perfektní vzhled. Měl na sobě velmi malé procento tělesného tuku a byl geneticky výborně disponovaný s esteticky poskládaným svalstvem, rovnoměrně a proporcionálně rozmístěným. Uvádí se, že byl velký exhibicionista a během pózování byl doslova ve svém živlu. Měl rád, když lidé obdivovali jeho vypracované sportovní tělo a jeho silácké výkony. Lze dohledat určitý popis jeho dobových vystoupení. Údajně pózoval ve skleněné vitríně a jeho jediným oblečením byl fíkový list (viz jeho slavná fotografie). Velmi známou událostí je, kdy Sandow pózoval jako model pro sochu sebe samého (hotové dílo je stále ještě uloženo v *British Museum* v Londýně). U obecnstva v Americe byl extrémně populární a na jeho vystoupení chodilo pochopitelně velké množství žen (dobové materiály popisují, že mladé ženy se údajně nedočkavě shlukovaly ve vestibulech jednotlivých sálů, kde probíhala jeho vystoupení a hromadně si kupovaly jeho fotografie, na nichž bylo zachyceno jeho spoře oděné tělo v jednotlivých strnulých pózách). Jeho vystoupení byla oslavou estetických kvalit mužské postavy a jednalo se o něco úplně nového a do té doby nevídaného. Ve vztahu k dobovým skutečnostem je možné jeho popularitu vztáhnout také k úplně novým konsekvencím, kterým byla daná doba vystavena. V minulosti, hovoříme-li

⁴⁰ *Svět Kulturistiky*. 1996, VI. (2).

⁴¹ ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 173. ISBN 4031508603

například o viktoriánské době, se mužské tělo většinou zahalovalo a málo dobových umělců si vybíralo za model nahé muže, proto také mohl Sandow později sklízet takové úspěchy se svými ojedinělými vystoupeními.⁴² V Americe si ho místní publikum zamilovalo a Sandow postupně nabírá na obrovské popularitě. Vydává se z Chicaga na velkou šňůru vystoupení po Severní Americe. Sandow získává postupně svoji vlastní společnost a procestuje s ní celý kontinent, přičemž navštíví města jako San Francisco, Los Angeles, St. Louis, Philadelphie, Toronto, potažmo každé větší město, které disponovalo v té době varietní scénou.⁴³

Opět je potřeba si dát do souvislostí, že doboví siláci v té době rozhodně nevypadali jako on, typické bylo větší procento podkožního tuku a spíše zavalitý typ postav, připomínající postavu golema (není se také čemu divit, primárně jim nešlo o hodnocení estetičnosti nebo vyváženosti postavy, ale o jednotlivé silácké kousky, potažmo jakými fyzickými výkony dokázali diváky zvednout ze sedadel).⁴⁴

Neustálé vystupování a demonstrace síly si ovšem časem vybralo svoji daň. Během jeho pobytu v Americe u něj došlo k nervovému kolapsu. Udělal si krátký oddechový čas a vrátil se načas do Anglie, kde se oženil s dívkou jménem Blanche Brookes. Kvůli pobytu v Anglii a jeho manželce se dokázal náležitě uzdravit.⁴⁵

Spolupráce s Florenzem Ziegfeldem byla prospěšná pro obě strany. Jeho popularita rapidně roste a s ní i prodej doplňkových předmětů. Hlavně činek, jeho slavných tzv. *Spring-grip dumbbells*, tedy jednoruční činky osazené pružinami, díky nimž bylo možné posilovat biceps a zároveň sílu stisku. Také různých pomůcek, lze dohledat poměrně překvapivé kousky jako pivo, boty, nebo doutníky a tematicky orientované publikace. Údajně v Americe Sandow vydělával tisíce dolarů týdně. Svou popularitu nabýval právě díky svému osobitému vzhledu a jedinečnému pózování. Při porovnávání jednotlivých zdrojů je patrné, že Sandow byl výrazná

⁴² SCHWARZENEGGER, Arnold a Bill DOBBINS. *Encyklopedie moderní kulturistiky: "Všechno, úplně všechno o kulturistice"*. 2005, s. 31. ISBN 80-901703-9-0.

⁴³ *Eugen Sandow – jeho sošku drží v ruce vítězové Mr. Olympia (1. část)* [online]. 2. 11 2009 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <http://www.svetkulturistiky.cz/5-kulturistika-a-fitness/28-zajimavosti/clanky/185-eugen-sandow--jeho-sosku-drzi-v-ruce-vitezove-mr-olympia--1-cast-.html>

⁴⁴ THORNE, Gerard a Phil EMBLETON. *Encyklopedie kulturistiky: "Vše, co potřebujete vědět o budování svalů od A do Z"*. MuscleMag International, 1996, s.17. ISBN 80-901703-9-0

⁴⁵ *Eugen Sandow – jeho sošku drží v ruce vítězové Mr. Olympia (2. část)* [online]. 13.11 2009 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <http://www.svetkulturistiky.cz/5-kulturistika-a-fitness/28-zajimavosti/clanky/195-eugen-sandow--jeho-sosku-drzi-v-ruce-vitezove-mr-olympia--2-cast-.html>

osobnost a zároveň se u něj setkala píle a vhodné genetické predispozice, které v kombinaci s vhodnou dobou měly za následek jeho proslulost a význam pro tento sport. Jeho skon se datuje k 14. říjnu 1925, ve věku 58 let (vnitřní zranění při vytahování svého automobilu ze škarpy, jiné zdroje uvádějí rozšíření aorty, nebo krvácení do mozku).⁴⁶ Údajně, dle jeho přání, byl po smrti umístěn do neoznačeného hromadného hrobu. Trvalo celá desetiletí než Eugenův prapranuk a další Sandowův následovník připomněli význam tohoto muže a uspořádali setkání jeho příbuzných, kde se také rozhodlo o tom, že hrob zakladatele moderní kulturistiky bude opatřen mramorovou deskou (stalo se tak v roce 2008).⁴⁷

U postavy Eugena Sandowa lze dohledat určitou podobnost s nejslavnějším představitelem kulturistiky všech dob, a to přímo s Arnoldem Schwarzeneggerem. Oba pocházeli z Evropy, oba pracovali se svou popularitou skrz média. Hráli ve filmu a v reklamách. Propagovali řadu nejrůznějších výrobků a věnovali se charitě.⁴⁸

Mezi faktografickými informacemi z jeho života vyčnívají převážně tyto milníky. Již v roce 1894 účinkoval v prvním filmu, který dokumentoval kulturistické pózování a jednotlivé pohyby typické pro dobové kulturisty při jejich uměleckém projevu (za kamerou byl údajně Thomas Edison), v roce 1897 otevřel v Londýně *Institute of Physical Culture* – první tělocvičnu určenou pro tehdejší kulturisty, ale i běžnou populaci (tato a jeho další tělocvičny sklidily velký úspěch a postupně znamenaly obrat v smyslu, jakým se běžná veřejnost dívala na zdraví a tělesnou zdatnost obecně). V roce 1899 založil kulturistický časopis *Physical Culture*, později přejmenován na *Sandows Magazine* (svou publikační činností nepřímo způsobil také vznik dalších, podobně orientovaných periodik) a v roce 1901 zorganizoval v Londýně první ryze kulturistickou soutěž s názvem *Great Competition* (v tento moment zažívá asi největší slávu a úspěch na poli tělesné kultury). Tato událost se konala v královské Albert Hall a na velké množství diváků se ani nedostalo. Co se týče jeho tělesné konstituce a jednotlivých tělesných údajů, je to poněkud problematické. V materiálech vládne velká rozdílnost a uvádí se, že sám Sandow rád zkresloval. Jako nejpravděpodobnější se jeví údaj z doby, kdy mu mělo být 32 let. Měřil 173 cm, hrudník v nádechu měl 125 cm, stehno 62 cm, biceps okolo 45 cm a krk 43 cm.⁴⁹

46 ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, s. 173. ISBN 4031508603

47 *Svět Kulturistiky*. 2016, **XXVI**. (9).

48 Tamtéž.

49 *MuscleandFitness*. 2011, **XXI**. (9).

Sám Sandow ovšem dbal na vyvážený rozvoj a proporcionalitu postavy, tím pádem si svoje míry jistě hlídal. Jak sám prohlásil v souvislosti s pořádáním soutěže *Great Competition*, nehledal nejmohutnější postavu, ale symetrický a vyvážený rozvoj, dobrý stav a kondici svalů, kvalitu pokožky a celkové zdraví.⁵⁰

Ač v pohledu na to, kdo může být považován za zakladatele kulturistiky, vládne mírná roztržičnost, jak jsem zmiňoval výše, postava Eugena Sandowa je unikátní co do významu, kterého dosáhl již za svého života. Byl varietním umělcem, zápasníkem i silákem, jedním z prvních promotérů kulturistických soutěží (lze dohledat zmínky např. o „přeborech“, kdy se srovnávaly tělesné míry zúčastněných a jejich vítězi uděloval Sandow zlatou sošku sama sebe) a trenérem. Byl jmenován dvorním profesorem tělesné kultury Jeho Výsosti (někde se uvádí titul *profesor vědecké tělesné kultury*) a jako jeden z prvních zdůrazňuje důležitost zavedení povinného tělesného cvičení ve veřejných školách. Dokázal publikovat řadu tematicky orientovaných publikací (např. ve své době slavná *Strength and How to Obtain it*). Během svého života se věnoval také zlepšení sociálních podmínek pro běžné obyvatelstvo, nebo postupně věnoval štědré dary na rozvoj tohoto sportu.

Na závěr této kapitoly si dovolím ještě malou zajímavost. Vůbec první sošku Sandowa dostal vítěz první kulturistické soutěže v Londýně v roce 1901 od samotného Sandowa (vítěz William Murray). V roce 1950 dostal slavný Steve Reeves sošku Sandowa také (nejednalo se o pozlacenou sošku, kterou dostal Murray, ale o bronzovou sochu, kterou dostal závodník, který se v roce 1901 umístil na třetí příčce), ovšem ještě jako vítěz *Mr. Universe* (soutěž *Mr. Olympia* v té době ještě ani neexistovala). Na soutěži *Mr. Olympia* se pravidelně udílí vítězi od roku 1977 (kdy ji převzal Frank Zane a byla vytvořena Frederickem Pomeroyem – originál vyrobil roku 1891 a následně vzniklo několik kopií). V momentě, kdy se podíváme na jednotlivé statistiky, lze dohledat poměrně překvapivé skutečnosti. Vůbec první právoplatný vítěz soutěže *Mr. Olympia* Larry Scott (zvítězil na prvním ročníku v roce 1965 a ještě o rok později) a Sergio Oliva (vítěz v rozmezí let 1967–1969) nemají ani jeden sošku Sandowa pro vítěze *Mr. Olympia* (Arnold Schwarzenegger a Franco Columbu vyhráli nejcennější titul každý ještě jednou po roce

⁵⁰ *MuscleandFitness*. 1998, VIII. (10).

1977, tím pádem mají ve své sbírce alespoň jednu sošku Sandowa, na rozdíl od prvních dvou vítězů).⁵¹

Od roku 2015 se předává vítězi upravená nová verze sošky, která má svůj původ na Slovensku. Vytvořil ji bývalý závodní kulturista Ivan Pavlisko, který se věnuje 3D grafice a fotografování. Princip funguje tak, že se každý rok k originální sošce vytvoří jedna bronzová kopie a ta zůstane vítězi. Vzhledem k tomu, že originál má již své roky, rozhodli se pořadatelé v roce 2015 k vytvoření nové předlohy. Volba padla právě na bývalého závodníka ze Slovenska, a tak nejcennější kulturistická trofej světa má svůj původ právě na Slovensku.⁵²

Při výše zmiňovaném je ještě důležité uvést, že závodníci nedostávají pouze sošku Sandowa a šek na určitý finanční obnos, ale také památnou medaili, která byla kdysi speciálně navržena právě pro tuto speciální příležitost (od roku 1987). Na jedné straně je podobizna Sandowa a na druhé straně je profilová podoba Joe Weidera (zakladatele *Mr. Olympia*) se zkříženými pažemi, medaile celkově působí plasticky jako zavěšená soška.⁵³

⁵¹ *Eugen Sandow – jeho sošku drží v ruce vítězové Mr. Olympia (1. část)* [online]. 2. 11 2009 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <http://www.svetkulturistiky.cz/5-kulturistika-a-fitness/28-zajimavosti/clanky/185-eugen-sandow--jeho-sosku-drzi-v-ruce-vitezove-mr-olympia--1-cast-.html>

⁵² *MuscleandFitness*. 2016, **XXVI**. (3).

⁵³ *Historie vzniku medaile Mr. Olympia* [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <http://svetkulturistiky.cz/5-kulturistika-a-fitness/28-zajimavosti/clanky/229-historie-vzniku-medaile-mr-olympia.html>

7 Vývoj po smrti Sandowa

Přibližně ve třicátých letech 20. století, v momentě, kdy zemřel Sandow, můžeme hovořit o odchodu dominantní osoby, která byla spojována s jistou počáteční formou bodybuildingu. Po jeho smrti se objevily další výrazné osoby, které postupně formulovaly vývoj tohoto sportu, nicméně již nikomu z nich se nepodařilo navázat na jeho věhlas a proslulost. Lze zmínit alespoň ty nejvíce výrazné.

George Hackenschmidt s přezdívkou *Ruský lev* působil původně jako vzpěrač a profesionální silák. Velmi výrazným dílem přispěl k vývoji tehdejší verze bodybuildingu také tehdejší vydavatel a obchodník Bernarr MacFadden (zakladatel periodika s názvem *Tělesná kultura*). Později začal pořádat také jednotlivé série soutěží v Madison Square Garden, jejichž vítězem se měl stát *Nejlépe stavěný muž Ameriky*.⁵⁴

Postupně se tato soutěž stala velice známou a uznávanou. Závodníci zde již začali být posuzováni řekněme z kulturistické perspektivy, nešlo pouze o hrubou sílu, jako například na vzpěračských závodech, ale bral se v potaz celkový dojem z postavy závodníka a jejich kvalita. Vítěz právě této soutěže se jménem Angelo Siciliano ovlivnil postupně vývoj bodybuildingu velmi výrazným způsobem. Několik let po svém vítězství si změnil jméno na Charles Atlas. Jeho postava je spjata na tu dobu s netypickými metodami, kterými ovlivnil budoucí podobu bodybuildingu. Vytvořil svůj vlastní program dynamické tenze (série cviků, které podporovaly statickou svalovou kontrakci), který rozšiřoval mezi běžnou populaci pomocí svých korespondenčních fitness kurzů.⁵⁵

Okolo dvacátých a třicátých let minulého století se začala rodit prvotní forma bodybuildingu a bylo čím dál tím více zřejmé, že zdraví lidského organismu a jeho rozvoj mezi sebou mají velmi úzký vztah a posilování s činkami vede k upevňování obou výše uvedených faktorů. Z počátku nelze příliš hovořit o určité ucelené metodice či tréninkových postupech, nicméně určité kvantum vědomostí zde již existovalo. Tento proměnlivý jev lze pozorovat i na poli siláků a vzpěračů, kdy se ve třicátých letech poměrně výrazně proměňuje typický vzhled jejich

⁵⁴ SCHWARZENEGGER, Arnold a Bill DOBBINS. *Encyklopedie moderní kulturistiky: "Všechno, úplně všechno o kulturistice"*. 2005, s. 34. ISBN 80-901703-9-0.

⁵⁵ THORNE, Gerard a Phil EMBLETON. *Encyklopedie kulturistiky: "Vše, co potřebujete vědět o budování svalů od A do Z"*. MuscleMag International, 1996, s.17. ISBN 80-901703-9-0

somatotypu a fyzické stavby, kdy dochází k mírnému odklonu od postav *golemů* spíše k postavám, jakými disponovali Sandow či Atlas (např. Sigmund Klein).⁵⁶

⁵⁶ SCHWARZENEGGER, Arnold a Bill DOBBINS. *Encyklopedie moderní kulturistiky: "Všechno, úplně všechno o kulturistice"*. 2005, s. 38. ISBN 80-901703-9-0.

8 Vývoj bodybuildingu v 30. a 40. letech

Konkrétně začátkem 30. let postupně dochází k prostoupení bodybuildingu i do soukromé sféry. V poměrně velkém množství vznikají různé společnosti, které vyrábějí činky a nářadí na posilování v poměrně masivním měřítku. Jeden z nejvíce aktivních podnikatelů je Bob Hoffman, který zároveň funguje jako propagátor silových tréninků a silný podporovatel olympijského vzpěračského týmu USA. V období od roku 1932 až 1986 vydává časopis *Strength and Health*, v roce 1964 zakládá časopis *Muscular Development* a jako šéfredaktora dosadí Johna Grimeka. Postupem času se dostane do ostrého konfliktu právě se zakladateli Mr. Olympia bratry Weiderovými.⁵⁷

Ve třicátých letech již má USA a Velká Británie za sebou první soutěže v bodybuildingu, posilování se rozvíjí na obou stranách oceánu a silové tréninky oslovují čím dál tím více mladých nadšenců. Na území Evropy lze hovořit tedy hlavně o Anglii a Francii. Na území Francie dokonce dochází k prvnímu mistrovství Evropy a mistrovství světa, ovšem zatím pouze v prvotní fázi, bez jakéhokoliv napojení na federaci či mezinárodní spolupráci, jak to je později běžné (v roce 1934 nadšenci bodybuildingu, kteří jsou sdružení okolo francouzského periodika *La Culture Physique*, organizují ve Francii první ročník soutěže *Mr. France* – vítěz Marcel Rouet). V roce 1937 zakládají na území Francie první ročník soutěže *Mr. Europe* – vítěz Jacques Pasquet. Ve stejném roce také zakládají soutěž s názvem *Mr. World* – vítěz Emile Bonnet.⁵⁸

Důležité období přichází na konci třicátých let 20. století, konkrétně v roce 1939 (někde lze dohledat 1938). V tomto roce se konala soutěž *Mr. America*, která začala velmi výrazně konkurovat MacFaddenovu *Nejlépe stavěnému muži Ameriky*. Tento závod vytvořila *Amatérská americká atletická unie* (AAU). Účastníci sice ještě nebyli kulturisté, jak je známe dnes, rekrutovali se ze všech možných atletických škol a jejich projev byl poměrně výrazně vzdálený tomu, co můžeme vidat na kulturistických soutěžích později, ale soutěž postupně nabírala na svém významu.⁵⁹ Jelikož v tomto období nebylo sportovní odvětví kulturistiky ještě v takovém rozvoji, ze začátku probíhaly akce MacFaddena a AAU dokonce společně. Lze

⁵⁷ *Bodybuilding – stručný pohľad do histórie, 2. časť* [online]. [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6146/bodybuilding-strucny-pohlad-do-historie-2-cast>

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ SCHWARZENEGGER, Arnold a Bill DOBBINS. *Encyklopedie moderní kulturistiky: "Všechno, úplně všechno o kulturistice"*. 2005, s. 40. ISBN 80-901703-9-0.

dohledat příručku, kde MacFadden vysvětluje, že cílem soutěže je najít vhodně svalnatého, zároveň ovšem proporčně ideálně stavěného sportovce, tak aby byl v souladu s antickými ideály. Negativum pro závodníky měla být přehnaná svalová hmota bez proporční vyváženosti.

V roce 1940 (někde lze dohledat 1939) uspořádala *Amatérská atletická unie* jeden z prvních opravdu moderních kulturistických turnajů. V roce 1940 a 1941 se stal vítězem John Grimek, jehož trénink byl převážně tvořen právě tréninkem v posilovně (ne tréninkem ve vzpěračské tělocvičně) a který se následně nesmazatelně zapsal do vývoje bodybuildingu.⁶⁰

V souvislosti s *Amatérskou atletickou unií*, která začala postupně pořádat jedny z prvních soutěží, je potřeba zmínit osobu Davida Johnsona. Na konci 19. století začíná vycházet časopis *Health and Strength Magazine*, jehož redakce postupně stojí ve třicátých letech 20. století u vzniku tzv. *Health and Strength League*, pod jejichž záštitou se začala pořádat soutěž, nesoucí název *Mr. Britan* (v roce 1948, někde lze dohledat již rok 1947, v Londýně, šéfredaktor tohoto periodika David Johnson organizuje soutěž s názvem *Mr. Universe* a o rok později se podílí na vzniku federace NABBA v Anglii a zapíše se tak nesmazatelně do historie).⁶¹

Oproti tomu v roce 1940 Joe Weider vydává první číslo časopisu *Your Physique*, v průběhu času se mění název na *Muscle Power*, *Muscle Builder/Power* a v roce 1980 na legendární název *Muscle and Fitness* (skupina okolo Weidera stojí také v pozadí vydávání specializovaného časopisu, který se vydává od roku 1983 s názvem *FLEX*).⁶² Údajně Weiderovi stačilo pouhých sedm dolarů na výrobu prvního čísla a rozmnožení prvního nákladu.⁶³

Na počátku 40. let se začíná soutěžit ve výškových kategoriích a konají se další důležité soutěže. Postupem času narůstá počet jednotlivých soutěží a zavádí se například pravidlo „jedenkrát a dost“, tzn. ten, kdo získá absolutní titul na dané soutěži, už ho nemůže obhajovat. Jednotlivých šampionů postupně přibývá, a tak vzrůstají tendence vzniku nových soutěží a následně vzniká jistá roztržitost.⁶⁴ Tyto tendence byly zcela logické. V momentě, kdy byl vítěz na vrcholu

⁶⁰ SCHWARZENEGGER, Arnold a Bill DOBBINS. *Encyklopedie moderní kulturistiky: "Všechno, úplně všechno o kulturistice"*. 2005, s. 40. ISBN 80-901703-9-0.

⁶¹ *Bodybuilding a fitness – stručný pohľad do histórie, 1. časť* [online]. [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6141/bodybuilding-a-fitness-strucny-pohlad-do-historie-1-cast>

⁶² *Bodybuilding – stručný pohľad do histórie, 2. časť* [online]. [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6146/bodybuilding-strucny-pohlad-do-historie-2-cast>

⁶³ *Svět Kulturistiky*. 2013, **XXIII**. (9).

⁶⁴ *Bodybuilding – stručný pohľad do histórie, 2. časť* [online]. [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6146/bodybuilding-strucny-pohlad-do-historie-2-cast>

svého potenciálu a fyzických sil, nechtěl se svou kariérou končit, a tak právě vznikají další soutěže (mezi nimi např. *America's Finest Physique, Most Muscular Man in America*, nebo *York Perfect Man*).⁶⁵ Ve druhé polovině 40.let se již pořádají soutěže pod záštitou AAU po celém území USA, zároveň se pro závodníky otvírá možnost soutěžit v profesionální kategorii (v roce 1946 soutěž *PRO Mr. America* – vítěz Clarence Ross).⁶⁶

S rostoucí popularitou kulturistiky přišla snaha o potřebu jednotné organizace, která by zastřešovala celé kulturistické hnutí.⁶⁷ V roce 1946 dochází k zásadnímu okamžiku, kdy v Kanadě vzniká federace IFBB (*International BodyBuilding Federation*), kterou zakládají bratři Joe a Ben Weiderovi. Z počátku se federace soustředila na sdružování sportovců věnujícím se bodybuildingu v Kanadě, následně ovšem expanduje na celé území USA (později do celého světa s cílem začleňovat jednotlivé národní federace pod IFBB). V roce 1947 se v Kanadě koná historicky první soutěž pod hlavičkou IFBB – *Mr. Canada* (vítěz – René Leger). Ve stejném roce se konají kulturistické soutěže také ve Francii, Belgii a Velké Británii (zde se pomalu, ale jistě stává dominantní soutěží *Mr. Universe* pod hlavičkou federace NABBA). V roce 1948 pořádá federace IFBB soutěž také na území USA s názvem *Mr. Eastern-North America*. Na konci 40.let prestiž federace IFBB postupně narůstá, ovšem AAU je stále lídrem.⁶⁸

V roce 1948 dochází v Londýně k druhému ročníku soutěže *Mr. Universe*. Vítězem se stává John Grimek, na druhé pozici končí Steve Reeves (získává popularitu jako herec ve filmech s antickou tematikou). Premiéru zažívá soutěž *Mr. USA* (vítěz Clarence Ross). Lze hovořit o tom, že Grimek a Ross jsou nejvíce úspěšnými kulturisty ve 40. letech, následuje je velice populární Steve Reeves.⁶⁹

Na sklonku 40. let tedy dochází k poměrně masivnímu rozšíření bodybuildingu, federace AAU pořádá stále více soutěží, vznikají již první komerční posilovny (hlavně v Kalifornii) a bodybuilding se těší stále většímu zájmu (vznik fenoménu *Muscle Beach* nebo zájem filmového průmyslu). V roce 1949 dochází k soutěži *Mr. USA*, která má dát odpověď na to, kdo je

⁶⁵ *Historie světové kulturistiky: Období 1937–1964* [online]. [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15319-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1937-1964.htm>

⁶⁶ *Bodybuilding – stručný pohľad do histórie, 2. časť* [online]. [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6146/bodybuilding-strucny-pohlad-do-historie-2-cast>

⁶⁷ *Kulturistika*. 1991, I. (6).

⁶⁸ *Bodybuilding – stručný pohľad do histórie, 2. časť* [online]. [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6146/bodybuilding-strucny-pohlad-do-historie-2-cast>

⁶⁹ Tamtéž.

nejlepším kulturistou planety. Vítězem se stává Grimek (jako neporažený šampion končí se soutěžením), druhý je Ross a třetí místo bere Reeves. Došlo k vytouženému souboji všech tří nejlepších závodníků té doby. Soutěž byla pořádána společně s *Miss USA*, dorazilo okolo 4500 diváků a soutěž měla i bohatý doprovodný program. Pomalu, ale jistě se blížila 50. léta, která měla znamenat vznik nových federací s ambicemi působit v celosvětovém měřítku (IFBB, NABBA nebo FIHC).⁷⁰

⁷⁰ Tamtéž.

9 Vývoj bodybuildingu v 50. letech

V 50. letech minulého století má již bodybuilding notně odlišné postavení, než tomu bylo o několik desítek let zpět. Fenomén bodybuildingu a tělesného tréninku generalizačně nabírá na svém významu a globálním respektu. Jako jeden z ukazatelů může sloužit například fakt, že v 50. letech *Světová vzpěračská federace* vyvine iniciativu, jejímž cílem bylo začlenit kulturistiku pod svoje organizační působení, což se jí následně podařilo. Pro kulturistiku to ovšem znamenalo pokusit se skloubit v pravidlech estetické hodnocení se silovými sportovními výkony (proto je v té době běžné, že jednotliví soutěžící musí před svou prezentací absolvovat několik silových disciplín). Zároveň v tomto období dochází k prvním úspěšným pokusům na poli farmaceutických anabolických steroidů.⁷¹

Situace na počátku 50. let v soutěžním bodybuildingu, který udával směr celému kulturistickému sportu, byla notně ovlivněna odchodem Johna Grimeka. Zatímco v předcházejících desetiletích byla určujícím faktorem pro závodníka primárně jeho svalová symetrie a vhodný svalový rozvoj, v 50. letech je pro závodníky typické notně navýšení svalové hmoty a celkově se typologie postav jednotlivých vítězů z té doby dá charakterizovat jako o něco mohutnější, než tomu bylo dříve. V roce 1950 se koná důležitá soutěž *Mr. Universe* pod organizační strukturou federace NABBA. Vítězem se stává Steve Reeves a poráží jednu z dalších stoupajících hvězd té doby, Reg Parka (vítěz soutěže *Mr. Europe*). Co se týče organizačních struktur, v roce 1950 byla zásadní událostí, kterou jsem naznačil již výše, činnost vzpěračské federace. *Světová federace vzpírání* (FIH) mění svůj název na *Světová federace vzpírání a kulturistiky* (FIHC), dochází k tomu na mezinárodním kongresu v Paříži. Ještě ve stejném roce se uskuteční první oficiální mistrovství světa v kulturistice pod názvem *FIHC World Universe*, kterou vyhrál John Farbotnik (závodit chtěl i Reg Park, ale od federace dostal sporný distanc za účast na „profesionální“ soutěži).⁷²

V roce 1951 se stal vítězem *Mr. Universe* (tato soutěž se postupně stala nejvíce prestižní) Reg Park a stal se tak prvním Angličanem, který získal tuto trofej. Zajímavostí této soutěže je také fakt, že se jí jako závodník zúčastnil ve svých 29 letech budoucí šéf impéria Weider, Joe Weider, kdy z 12 soutěžících končí na pátém místě (někde lze dohledat 6. místo). Po soutěži Joe Weider pozval Parka do USA a dohodli se na spolupráci. V roce 1952 federace NABBA

⁷¹ *Bodybuilding – stručný pohľad do histórie, 3. časť* [online]. [cit. 2019-01-19]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6157/bodybuilding-strucny-pohlad-do-historie-3-cast>

⁷² Tamtéž.

oficiálně otvírá svoji PRO kategorii a federace AAU organizuje soutěž s názvem *AAU Mr. World* (vítěz Jim Park). V roce 1953 se poprvé na kulturistické scéně objevuje budoucí legenda Bill Pearl, stává se vítězem soutěže *NABBA Mr. Universe* a *AAU Mr. America*. V roce 1954 se ve federaci FIHC objevuje poprvé postava vzpěrače a bodybuildera Tommyho Kona. Tommy Kono patří mezi největší hvězdy této federace a své vítězství se mu podaří zopakovat i o několik let později. Postupem času se ukazuje, že hlavní problém federace FIHC spočívá v nepravidelnosti pořádání jejich soutěží. Další největší konkurenční federace nabízí lépe fungující model. Pod záštitou AAU se koná 15 soutěží za rok, několik soutěží ročně pořádá také Weiderova IFBB. Federace NABBA je na vzestupu, a tak postupně federace FIHC (ač má výhodné „napojení“ na Olympijský výbor) ztrácí na své konkurenceschopnosti.⁷³

Rok 1955 a soutěž *NABBA Pro Universe* je zajímavá z pohledu návratu Clarence Rossa, který uskutečnil svůj comeback po 6 letech. Sice vyhrál svoji kategorii, ale v souboji o absolutní titul podlehl závodníkovi se jménem Leo Robert. V roce 1956 dochází k soutěži *NABBA Pro Universe* a vítězí Jack Delinger, na druhém místě v boji o absolutní titul končí Bill Pearl (Jack Delinger se tak stal jediným mužem v historii, kterému se podařilo porazit Billa Pearl).⁷⁴

Světová federace FIHC a její vývoj je mírně odtržen od hlavního proudu a v roce 1957 organizuje například první *mistrovství Asie v kulturistice*. V roce 1958 se Reg Park stal vítězem *NABBA Pro Universe* (někde lze dohledat strukturu *Universe Pro NABBA*) a stal se tak prvním závodníkem, kterému se podařilo získat dva nejcennější kulturistické tituly té doby (amatérský titul z roku 1951 a profesionální z roku 1958).⁷⁵

Konec padesátých let, potažmo rok 1959, je důležitý z pohledu působení federace FIHC. Organizací světového šampionátu je pověřen stát z východní části tehdejší Evropy, Polsko. Vítězem se stává francouzský závodník Guy Mierczuk. Důležitým mezníkem je tento šampionát proto, že díky postupné iniciativě Polska (např. následné pořádání kulturistické soutěže v letovisku Sopoty) postupně vstupuje fenomén bodybuildingu do dalších oblastí

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ *Historie světové kulturistiky: Období 1937–1964* [online]. [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15319-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1937-1964.htm>

⁷⁵ Tamtéž.

tehdejšího východního bloku (včetně Československa). V roce 1959 IFBB organizuje poprvé soutěž s názvem *IFBB Universe* (vítěz Eddie Silvestre).⁷⁶

⁷⁶ *Bodybuilding – stručný pohľad do histórie, 3. časť* [online]. [cit. 2019-01-19]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6157/bodybuilding-strucny-pohlad-do-historie-3-cast>

10 Vývoj bodybuildingu v 60. letech

10.1 Vývoj bodybuildingu v první polovině 60. let

Období 60.let 20.století je pro vývoj bodybuildingu naprosto stěžejní. Postupně dochází k výraznějším změnám a tento sport dostává rysy, které se pro něj stanou typické. Přichází nová generace závodníků, kteří následně vstoupí do historie kulturistiky a mnozí z nich se stanou legendami tohoto sportu.

V roce 1960 pořádá IFBB historicky druhou soutěž s názvem *IFBB Universe* (vítěz Chuck Sipes). V roce 1961 se koná soutěž pod záštitou federace FIHC s názvem *World – Universe* a soutěží zde poprvé v historii také kulturisté z oblastí východního bloku (primárně polští závodníci). V roce 1961 na soutěži *NABBA Pro Universe* vítězí Bill Pearl, který se vracel po odpočinku. V roce 1962 federace IFBB organizuje již třetí ročník *IFBB Universe* (vítěz George Eiferman) a v roce 1963 uskutečňuje čtvrtý ročník a vítězem se stává Harold Poole. V roce 1964 vítězí na soutěži *Mr. Universe IFBB (IFBB Universe)* Larry Scott (absolutní titul *Mr. America IFBB* z roku 1962). Rok 1964 je zajímavý také z nesoutěžního hlediska. Joe Gold zakládá v garáži na Pacific Avenue in Venice (USA) první *Gold's Gym* (legendární řetězec posiloven, který se následně rozšířil do celého světa a stal se symbolem bodybuildingu po celém světě) a tato tělocvična se následně stává doslova Mekkou světového bodybuildingu.⁷⁷ Samotný Arnold Schwarzenegger, který zde později trénoval, popisuje atmosféru v této posilovně jako nezapomenutelnou. *Gold's Gym* se následně stala síní kulturistické slávy a během dne zde bylo možné potkat mnoho kulturistických šampionů.⁷⁸ Arnold doslova zdůrazňoval důležitost tréninkového pobytu zde: „*Pokud jste chtěli v bodybuildingu něco dokázat, jediným místem ke tréninku byla Gold's Gym. Přešli tam všichni.*“⁷⁹ Rok 1964 je velmi důležitý i z pohledu československé kulturistiky. Na našem území vzniká komise pro kulturistiku a kulturistika je oficiálně uznána jako sport a koná se první neoficiální soutěž na našem území.⁸⁰

Období první poloviny 60. let je pro následný vývoj velmi důležité a předznamenalo velký rozmach ve druhé polovině 60. let. Organizační struktury se postupně zdokonalovaly a postavení

⁷⁷ *Bodybuilding – stručný pohľad do histórie, 3. časť* [online]. [cit. 2019-01-19]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6157/bodybuilding-strucny-pohlad-do-historie-3-cast>

⁷⁸ *MuscleandFitness*. 2011, **XXI**. (1).

⁷⁹ *MuscleandFitness*. 2009, **XIX**. (5), s. 90.

⁸⁰ *Bodybuilding – stručný pohľad do histórie, 3. časť* [online]. [cit. 2019-01-19]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6157/bodybuilding-strucny-pohlad-do-historie-3-cast>

tohoto sportu se upevňovalo a nabývalo na významu. Období druhé poloviny 60. let, které na něj navazuje, se později ukázalo jako stěžejní a přelomové, kdy postupně došlo k zásadním událostem, které ovlivnily celý vývoj tohoto sportu.

10.2 Vývoj bodybuildingu v druhé polovině 60. let

10.2.1 Joe Weider a jeho iniciativa

Období druhé poloviny 60. let 20. století je pro svůj význam naprosto stěžejní a pro mou práci má enormní důležitost. V tomto období dochází k proměně a větší expanzi federace IFBB a vzniká soutěž s názvem *Mr. Olympia*, která později nabývá na svém věhlasu, až se transformuje do největší kulturistické soutěže na světě.

Můžeme hovořit o tom, že v tomto období začíná nová éra kulturistického věku. Hlavním mezníkem ve vývoji v tomto období je vznik soutěže *Mr. Olympia*, kdy se myšlenka na vznik soutěže tohoto formátu zrodila v hlavě Joe Weidera. Joe Weider touto snahou posunul svět závodní kulturistiky o notný kus dopředu (ač si to možná v té době ještě neuvědomoval). Je potřeba si uvědomit, že hlavním problémem, který panoval na kulturistických soutěžích té doby, byla poměrně velká roztržitost kulturistiky, kdy existovalo více federací, a nejen pro laickou veřejnost, ale někdy i pro samotné závodníky bylo poměrně těžké se orientovat v dané problematice. Poměrně patrný jev, který se začal naplno projevovat právě v 60. letech (ale lze ho identifikovat i v předcházejících obdobích) bylo to, že závodníci postupně ztráceli motivaci (zmiňoval jsem to i v předcházejících kapitolách, kdy se stávalo, že závodníci, ač byli na vrcholu sil, končili svoje slibně rozjeté kariéry, nebo si na několik let dali „odpočinek“ a vůbec nezavodili). Joe Weider nechtěl vytvořit pouze soutěž, která by byla ze všech nejlepší a svým věhlasem by se stala známou i pro běžnou veřejnost (i když o to mu šlo určitě také), jeho intence či přínos spočívá hlavně v tom, že chtěl nejlepším kulturistům té doby, kteří již posbírali jednotlivé tituly z různých federací a postupně již ztráceli motivaci pro to závodit dál, umožnit to, aby mohli pokračovat a soutěžit dál, aby stále měli o co usilovat, proč se dál snažit zlepšovat.

Joe Weider je naprosto stěžejní postavou pro vývoj moderní podoby bodybuildingu, jak ho známe a vnímáme dnes. V úryvcích dobových textů, které o něm napsal jeho mentor George F. Jowett, se lze o Weiderovi dočíst poměrně zajímavé informace a udělat si tak představu o tom, co ho motivovalo či hnalo kupředu. Joe Weider se narodil v roce 1919 v Kanadě. Posilovat začal okolo třináctého roku, protože byl hodně hubený a ostatní děti se mu smály. Údajně byl dobrý běžec, ale jeho přání bylo notně zesílit. Zpočátku posiloval s domácím vybavením podle instruktážních knih té doby. Postupem času zesílil a dopracoval se k poměrně slušným silovým

výkonům (v roce 1938 ve svých 19 letech vážil 75 kg a držel rekordy ve své váze: tlak 101,6 kg, trh 100 kg, čistý nadhoz 129 kg).⁸¹ Postupně budování svalstva a větší sílu mu dávalo větší sebevědomí a zároveň také naději na lepší život.⁸²

Joe Weider závodil sám v roce 1951 na *NABBA Mr. Universe*, kam se přihlásil kvůli Reg Parkovi, který údajně podmínil svou účast právě tím, aby vystoupil i Joe Weider. Méně známý fakt je ten, že Weider soutěžil již v roce 1943 na soutěži *Mr. Montreal* (pořádané organizací AAU, kde ho měl o půl bodu porazit jeho vlastní žák Marshall Genuck). Později se rozhodl publikovat na poli kulturistického sportu a věnovat se kulturistice z jiné pozice než z pozice závodníka.⁸³ Joe Weider měl postupně vytvořen velmi propracovaný marketingový plán a se svojí strategií začal být velmi úspěšný. Weider například začal najímat nejlepší kulturisty, aby mu propagovali jeho produkty a prezentovali kulturistický způsob života. A tato strategie se mu začala vyplácet. Později vstoupil do historie také ucelením a systematizováním určitých tréninkových principů, které později vešly v obecnou platnost, pod názvem *Weiderovy tréninkové principy* (např. princip vynucených opakování, princip před vyčerpání svalů, princip částečných opakování, nebo princip ubíraných vah).⁸⁴ Je potřeba si uvědomit, že v době, kdy utvářel jednotlivé principy, musel bojovat proti velkému množství stereotypů a zažitých principů (např. metoda přísně striktního tréninku s jednou sérií každého cviku, třikrát týdně) a to, že dnes se jedná o naprostou samozřejmost, neznamená, že tomu bylo tak i na počátku.⁸⁵

Ač byl dominantní postavou v rámci vzniku IFBB Joe Weider, jeho bratr Ben hrál také velmi důležitou roli. Ben Weider byl mladší z obou bratrů. Rovněž amatérsky vzpíral a sdílel se svým bratrem nadšení pro tělesnou kulturu. Zatímco se Joe více zaměřoval na publikační činnost a business, Ben se staral převážně o organizační strukturu a soutěže.⁸⁶

Poměrně úsměvná historka se váže ke vzniku názvu největší kulturistické soutěže světa. Mohlo by se zdát, že název je spjat s odkazem civilizace starověkého Řecka, či s bájnou Olympií,

⁸¹ *Svět Kulturistiky*. 2002, **XIII**. (2).

⁸² WEIDER, Joe, Ben WEIDER a Mike STEERE. *Brothers of iron*. Champaign, IL: Sports Pub., c2006, s. 21. ISBN 978-1596701243.

⁸³ *Joseph Weider: Vzpomínka* [online]. [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <https://www.muscle-fitness.sk/joseph-weider-vzpominka/>

⁸⁴ *Svět Kulturistiky*. 2002, **XIII**. (2).

⁸⁵ *MuscleandFitness*. 1997, **VII**. (11).

⁸⁶ *MuscleandFitness*. 2009, **XIX**. (3).

nicméně tomu tak není. Údajně Joe Weider seděl po tréninku se svými přáteli v restauraci u piva a doplňovali minerály. Weidera napadlo zavést soutěž, která by byla primárně určena pouze pro vítěze *Mr. Universe*. Padaly názvy jako *Mr. Galaxy*, nebo *Mr. Cosmos*, nicméně poté se prý Weider zadíval na plechovku s pivem, která stála před ním a nesla název *Olympia beer* a název největší kulturistické soutěže byl na světě.⁸⁷

10.2.2 Vznik soutěže *Mr. Olympia* – rok 1965

V následujících kapitolách jsem se rozhodl uvádět pouze vývoj hlavní kategorie mužské kulturistiky hlavně z důvodu, že i za těchto podmínek je penzum informací k zpracování poměrně veliké a práci jsem od začátku plánoval směřovat tímto směrem. Na ostatní kategorie, které postupem času přibyly na soutěž, jsem svoji práci nezaměřoval. Co se týče umístění jednotlivých závodníků, většinou jsem se rozhodl uvádět první tři medailové příčky, ovšem někdy, buď vzhledem k tematickým okolnostem, nebo pozdějšímu významu pro další části práce, jsem uváděl i další umístění. Klasické schéma soutěže je založeno na semifinále a následném finále. Nejprve se koná semifinále a poté do finále postupuje užší část závodníků. Některým ročníkům soutěže jsem věnoval v práci větší prostor (většinou když byly zásadní i pro následný vývoj, nebo byly zajímavější z pohledu událostí, které se zde udály) a některým jsem se věnoval méně.

Důvody, které vedly Joe Weidera k založení samotné soutěže, byly tedy primárně spojeny se snahou dostat ty nejlepší závodníky té doby na jednu soutěž a zajistit jim lepší podmínky (např. finanční ohodnocení). Tato soutěž tedy měla jednoznačně odpovídat na to, kdo je nejlepším závodníkem na světě. Co se týče nominace na tuto soutěž, nejednalo se o nic lehkého. Soutěže se mohl zúčastnit pouze závodník, kterému se podařilo získat absolutní titul ze soutěže *Mr. Universe IFBB*. V roce 1965 měla federace IFBB za sebou celkem 6 ročníků soutěže *Mr. Universe*, teoreticky se tedy soutěže v roce 1965 mohlo zúčastnit 6 vybraných kulturistů. Vítěz z roku 1959 Eddie Silvestre již nebyl aktivním závodníkem, stejně tak vítěz z roku 1960 Chuck Sipes a George Eiferman, který vyhrál v roce 1962. V roce 1965 na prvním ročníku *Mr. Olympia* se tedy utkali mezi sebou Harold Poole (vítěz z roku 1963), Larry Scott (vítěz z roku 1964) a Earl Maynard (vítěz z roku 1965). Harold Poole již dokázal v roce 1963 v pouhých 20 letech porazit Larryho Scotta a Earl Maynard byl zase čerstvým držitelem absolutních titulů

⁸⁷ *Joseph Weider: Vzpomínka* [online]. [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <https://www.muscle-fitness.sk/joseph-weider-vzpominka/>

Universe nejen ve federaci IFBB, ale i *Universe Pro* z federace NABBA, situace tedy rozhodně nebyla nikterak jednoduchá.⁸⁸

Večer, který měl vstoupit do historie, se konal v brooklynské hudební akademii 18. září 1965. Jednalo se o vyvrcholení soutěžního maratonu (soutěži předcházely další soutěže – *IFBB Mr. America*, *IFBB Mr. Universe* a *Miss Americana*). Pořadí, ve kterém šli uvedení závodníci na pódium, bylo vyřešeno hodem mince. První šel Harold Poole, který vypadal hodně masivně. Druhý v pořadí byl Earl Maynard, který měl skvělý pózing a výrazné vyrýsování. Jako poslední šel na scénu Larry Scott a dostalo se mu bouřlivých ovací ze strany diváků. Vítězem vůbec prvního ročníku *Mr. Olympia* se stal Larry Scott, druhý skončil Harold Poole a třetí místo bral Earl Maynard. Z dobových materiálů lze vyčíst, že hodnocení soutěže a vůbec samotná myšlenka realizace soutěže *Mr. Olympia* byla vnímána velmi pozitivně. Začalo se ihned plánovat, jakým způsobem soutěž proběhne příští rok, jak vysoké budou finanční odměny a jak bude celý koncept pokračovat dál.⁸⁹ Pro ilustraci lze uvést míry Larryho Scotta. Při tělesné výšce 173 cm vážil 89, 9 kg (biceps - 50,2 cm, hrudník – 119,4 cm, pás – 78,7 cm, stehna – 62,2 cm a lýtka – 43, 2 cm).⁹⁰ Historicky první vítěz Larry Scott má primát i na poli tréninkového náčiní, kdy po něm byla pojmenována šikmá vypouklá opěrka pod lokty, na cvičení bicepsů. Larry ji zmodernizoval a hojně propagoval. U žádného jiného vítěze *Mr. Olympia* podobnou věc nenajdeme.⁹¹

Velká odezva ze strany diváků, ale i pozitivní ohlasy od jednotlivých závodníků a funkcionářů, byly ukazateli toho, že se Weider ubírá správným směrem. Velmi silným závodníkem, se kterým se Larry Scott v roce 1965 nesetkal na závodních prknech, byl legendární Reg Park. Tomu se v roce 1965 podařilo jako prvnímu kulturistovi na světě vyhrát podruhé nejvyšší soutěž federace *NABBA Universe Pro*. Co se týče ostatních důležitých soutěží v roce 1965 je určitě na místě uvést výše uvedenou *NABBA Universe Pro*, kde se poprvé v historii zkoušelo vyvolávání závodníků k vzájemnému porovnávání v povinných pózách, což byla v té době inovace, která doplňovala individuální prezentace závodníků (nicméně v dnešní podobě

⁸⁸ *Historie světové kulturistiky: Období 1965–1969* [online]. [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15357-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1965-1969.html>

⁸⁹ *Fotovzpomínka: Larry Scott* [online]. [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: https://kulturistika.ronnie.cz/c-31561-fotovzpominka-larry-scott.html?fbclid=IwAR0O9WQyXqCinDkycrpic11pt8uWnz_FeGd6KIEEN0eRGrQeXJlgF6AVpdQ

⁹⁰ *Kulturistika*. 1991, I. (9).

⁹¹ *MuscleandFitness*. 2014, XXIV. (7).

závodní kulturistiky naprostá samozřejmost). Vycházející hvězdy na poli závodní kulturistiky v roce 1965 byly závodníci jako Dave Draper (vítěz soutěže *Mr. America IFBB*) nebo pozdější držitel titulu *Mr. Olympia* Frank Zane.⁹²

10.2.3 Období 1966–1969

V tomto období se již naplno rozběhl kolotoč profesionální soutěže *Mr. Olympia*, která svoji budoucí popularitu a věhlas měla teprve získat.

V roce 1966 se pořádal další ročník *Mr. Olympia*, v pořadí již druhý a měl za účel navázat na povedený první ročník. Tento rok se již také proměnilo nominační hledisko, kdy se Weider rozhodl pro možnost, aby byl umožněn start, také vítězům soutěže *Mr. World IFBB*.⁹³ Je potřeba si uvědomit, že Weider byl velice nadaný a prozíravý obchodník. Již v tomto období, kdy byla soutěž ještě v raném stadiu svého vývoje, se snažil nastavit jednotlivá pravidla své federace tak, aby byla co nejvíce výhodná pro něj (potažmo IFBB), a zároveň eliminovat vliv a věhlas ostatních federací a vůdčích osobností tohoto sportu. To v praxi znamenalo zakázat závodníkům soutěžit v jiné federaci apod.

V roce 1966 závodili na *Mr. Olympia* celkem čtyři závodníci. Larry Scott, který obhajoval vítězství z loňského ročníku, a ještě před startem soutěže oznámil, že se jedná o jeho poslední soutěž a po ní plánuje ukončit závodní kariéru. Dalšími závodníky byli Harold Poole, čerstvý držitel titulu *Mr. World IFBB* Sergio Oliva a Chuck Sipes. Porovnávání bylo velmi těsné, a nakonec zvítězil Larry Scott. Někteří zpochybňovali jeho vítězství (kvůli avizovanému ukončení soutěžní kariéry), nicméně faktem je, že Scott dominoval svými klasickými přednostmi, a to sice dominantním svalovým rozvojem paží a ramen. Druhé místo získal Harold Poole, bronz patřil Chucku Sipesovi a čtvrtý skončil mladý kubánský závodník Sergio Oliva (jeho období mělo teprve přijít).⁹⁴ Larry Scott se po dvou titulech rozhodl ukončit svoji závodní kariéru. Nakonec se ještě vrátil, ale až v roce 1979, když mu bylo 40 let, jednalo se o soutěž *IFBB Diamond Cup*, skončil zde na 9. místě (zajímavostí bylo, že zde nastoupil také budoucí *Mr. Olympia*, Chris Dickerson).⁹⁵

⁹² *Historie světové kulturistiky: Období 1965–1969* [online]. [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15357-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1965-1969.html>

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ *MuscleandFitness*. 1999, IX. (11).

Rok 1967 není pro následný vývoj zkoumané problematiky důležitý pouze z pohledu soutěže *Mr. Olympia*, ale můžeme zde spatřovat další důležitý moment. Tím prvním, který měl předznamenat následný vývoj, byla soutěž *Universe Pro NABBA*, kde se mezi amatéry zaskvěl v té době ještě nepříliš známý závodník Arnold Schwarzenegger. Mezi profesionály dominoval Bill Pearl. Ve federaci IFBB byla situace poměrně zajímavá. Po odchodu dvojnásobného šampiona Larryho Scotta byl trůn volný. Závodili celkem čtyři závodníci. Dave Draper, který byl v té době již velmi populární a měl zkušenosti z filmové produkce. Chuck Sipes, Harold Poole a Sergio Oliva doplnili startovní pole. Samotný průběh soutěže probíhal v jednokolovém formátu, kdy si kulturisté již mohli vybrat vlastní hudbu ke své individuální prezentaci (jistá forma volné sestavy). Dave Draper se nepředstavil ve své nejlepší formě (závazky u filmu mu neumožnily, aby se dokázal připravit podle svých představ). Chuck Sipes se od minulého ročníku znatelně zlepšil a vypadal na favorita soutěže. Po něm nastupoval Sergio Oliva (v roce 1967 získal titul *Mr. Universe IFBB*). Disponoval perfektním poměrem úzkého pasu a výrazného V tvaru trupu. Měl široká ramena a velké objemy a tentokrát se mu podařilo na soutěžní prkna přinést i výbornou svalovou definici, tvrdost a vyrýsovanost svalů. Jako poslední nastupoval Harold Poole, který disponoval velmi pěknou symetrickou postavou, kvalitní hloubkou svalů a svou osobitou pózou „most muscular“. Rozhodování nebylo pro rozhodčí vůbec jednoduché. Ještě v zákulisí si nechali postavit trio Poole, Oliva, Sipes vedle sebe, aby učinili finálové rozhodnutí. Vítězem a novým *Mr. Olympia* se nakonec poměrně překvapivě stal mladý závodník Sergio Oliva, Chuck Sipes bral druhé místo, Harold Poole třetí místo a čtvrté místo zbylo na Drapera.⁹⁶

Zajímavostí je, že ještě v této době se konaly soutěže IFBB v poměrně odlišném formátu, než je tomu v novodobé historii. Jednotlivých závodníků, kteří by svojí úrovní dosahovali požadovaných kritérií, nebylo tehdy příliš, a ještě zde existovaly další federace. Proto bylo v jeden večer pořádáno soutěží více. *Mr. America*, *Mr. World* a *Mr. Olympia*. V souvislosti s tímto obdobím je také nutné zmínit osobu Billa Pearla. Během své závodní kariéry zůstal věrný federaci NABBA a bohužel tak nemohlo dojít k porovnání jeho postavy s ostatními, v té době nejlepšího kulturisty z federace IFBB, což by jistě bylo velmi zajímavé a dodnes se na toto téma vedou diskuze.

⁹⁶ *Historie světové kulturistiky: Období 1965–1969* [online]. [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15357-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1965-1969.html>

Rok 1968 je z pohledu soutěže *Mr. Olympia* poněkud atypický. Výsledek celé soutěže byl zvláštní, k soutěži totiž nastoupil pouze jeden závodník, a to sice obhájce z minulého roku, kubánský závodník Sergio Oliva. Způsobilo to bylo více faktorů. Fakt, který jsem zmiňoval v předešlém odstavci, a to sice pořádání více soutěží IFBB v jeden večer, se v roce 1968 ukázal jako nevhodný. Ve stejný den se navíc ten rok konala soutěž *Universe Pro NABBA* v Evropě. Ostatní závodníci, kteří teoreticky mohli do souboje o titul zasáhnout, nebyli ve své obvyklé optimální formě. Dave Draper byl vyčerpán prací u filmu a Harold Poole měl pracovní závazky. Chuck Sipes, který ten stejný večer a na stejném pódiu vyhrál soutěž *Mr. World*, se rozhodl nenastoupit k vzájemnému porovnávání s Olivou a titul tak bez boje připadl právě kubánskému závodníkovi. Ač se jednalo o poměrně nestandardní záležitost, lze hovořit o tom, že kontinuitu a pověst soutěže to citelněji nezasáhlo. Sergio Oliva nastoupil ve špičkové formě a jak jsem již zmiňoval výše, v této době ještě nebylo tolik profesionálních závodníků, jako je běžné dnes, a tak i účast, byť jediného závodníka, byla pro publikum pořád skvělá a neopakovatelná podívaná.⁹⁷

V roce 1969 se druhá polovina šedesátých let minulého století chýlila ke svému konci a postavení federace IFBB a samotné soutěže *Mr. Olympia* již bylo o něco pevnější, než tomu bylo na počátku druhé poloviny šedesátých let. Soutěž za sebou měla celkem čtyři ročníky a dva různé šampiony. V roce 1969 dochází k vytouženému souboji dvou závodníků. Úřadující *Mr. Olympia* Sergio Oliva se měl střetnout s vycházející kulturistickou hvězdou Arnoldem Schwarzeneggerem. Arnold vyhrál v roce 1967 amatéry NABBA a v roce 1968 profesionály NABBA. V roce 1969 obhájil titul *Universe Pro NABBA* a k tomu vyhrál ještě *Mr. Europe IFBB*, *Mr. International IFBB* a *Mr. Universe IFBB* (v té době ještě šlo do určité míry závodit ve více federacích). Arnold vážil okolo 108 kg v závodní formě a souboj o titul byl velmi těsný (ukazuje to i poměr hlasů jednotlivých rozhodčích 4:3), nakonec vyhrál Sergio Oliva a získal tak již třetí titul.⁹⁸ Samotný Arnold popisoval setkání s Olivou takto: „*Když jsem poprvé spatřil dvojnásobného vítěze Mr. Olympia Sergio Olivu z Kuby, došlo mi, proč mu říkají Mýtus. Byl jsem otřesen, jako bych narazil do zdi. Úplně mě odrovnal.*“⁹⁹ Sergio Oliva v té době disponoval opravdu úchvatnou postavou. Jeho pas měřil okolo 70 cm, měl skvělé paže a

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ *MuscleandFitness*. 2011, **XXI**. (5), s. 90.

ramena, husté prsní svaly, velká záda a stehna. Neměl výraznější slabinu.¹⁰⁰ V roce 1969 vyhrál soutěž *Mr. World IFBB* Frank Zane, který se měl postupem času zařadit k hvězdám federace IFBB a ve stejném roce se začal více prosazovat také italský závodník Franco Columbu, kdy vyhrál vždy svou kategorii na soutěžích *Mr. Universe NABBA* i IFBB, *Mr. World IFBB* a *Mr. Europe IFBB* (vždy se našel přemožitel, který ho „obral“ o absolutní titul z dané soutěže).¹⁰¹

¹⁰⁰ *Arnold vs. Sergio – největší rivalita kulturistiky (I.)* [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-16218-arnold-vs-sergio-nejvetsi-rivalita-kulturistiky-i.html>

¹⁰¹ *Historie světové kulturistiky: Období 1965–1969* [online]. [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15357-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1965-1969.html>

11 Vývoj bodybuildingu v 70. letech

11.1 Nadvláda Arnolda Schwarzeneggera (první polovina 70. let)

V momentě, kdy bychom se rozhodli rozřadit jednotlivé etapy soutěže *Mr. Olympia* podle jednotlivých vůdčích osobností vítězných závodníků, kteří v daných období kralovali největší kulturistické soutěži světa, 70. léta lze označit jako éru rakouského závodníka Arnolda Schwarzeneggera. Snad nejslavnější kulturista na planetě dominoval světové kulturistice hlavně v první polovině 70. let, nicméně dokázal se úspěšně vrátit i po tomto období a jeho světová proslulost na poli závodní kulturistiky byla vytvořena převážně v tomto časovém úseku.

Soutěž *Mr. Olympia* za sebou měla již pět plnohodnotných ročníků. První šampion Larry Scott dominoval na prvních dvou ročnících, po něm převzal štafetu Sergio Oliva s přezdívkou „*The Myth*“, který byl v tomto období již trojnásobným šampionem soutěže a překonal tak Larryho Scotta počtem vítězství. Objektivně je potřeba říci, že vítězství z roku 1969 bylo poměrně těsné a celý kulturistický svět čekal na ročník 1970, potažmo na to, jak dopadne další vzájemný souboj mezi úřadujícím šampionem a rakouským kulturistou.

Na počátku sedmdesátých let v roce 1970 byly na programu tři významné soutěže. Vztahy mezi největšími federacemi IFBB a NABBA byly přátelské a lze hovořit o zdravé formě konkurence, kdy jedna federace hnala kupředu tu druhou. Jako první na programu byl boj o pozici jedničky ve federaci NABBA. Svůj tým vyslal Joe Weider ve složení Dave Draper, Franco Columbu, Frank Zane a Arnold Schwarzenegger. Největším konkurentem pro ně byl ve federaci NABBA legendární Reg Park. Ve vyšší kategorii nakonec skončil na třetím místě Dave Draper, druhý byl Reg Park a rekordní třetí vítězství si odnesl Arnold Schwarzenegger, když porazil svůj idol z mládí v osobě Parka.¹⁰²

Další významnou soutěží, která ovlivnila dění na *Mr. Olympia*, je pokus federace AUU o vlastní profesionální soutěž. Pořadatel, který byl spjat s federací AUU Jim Lorimer, dostal na pódium špičku obou federací (IFBB i NABBA). Výsledky této soutěže tak měly částečně předpovídat výsledky *Mr. Olympia* a lze hovořit o tom, že vytvořily jisté podhoubí pro následnou oprávněnost výsledků z *Mr. Olympia*. Arnold Schwarzenegger zde vyhrál a poprvé zde porazil úřadujícího šampiona Sergio Olivu. Nebylo běžné, aby byl úřadující šampion poražen, byť na

¹⁰² *Historie světové kulturistiky: Období 1970–1975* [online]. [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15362-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1970-1975.html>

soutěži jiné federace. Sergio Oliva údajně nebyl v optimální formě a závodil s chřipkou, nicméně i tak se začaly objevovat hlasy o tom, že král bude poražen. V souboji o absolutní titul porazil Arnold svého dobrého kamaráda Franca Columba. Z pohledu českého fanouška kulturistiky je tato soutěž zajímavá z důvodu startu Ladislava Szalaye v lehčí váhové kategorii, který skončil na třetím místě za Columbem a Boyerem Coem. Jedná se o první stopu československé kulturistiky v historii té světové.¹⁰³

Arnold Schwarzenegger byl tedy pasován do role černého koně a po vítězství na dvou ze tří největších soutěží v tomto roce (nejdříve *Universe Pro NABBA*, poté *Mr. World AAU*) se chystal na nejcenější titul. To, že již dokázal Olivu porazit, mu dodávalo sebevědomí. Sergio Oliva nastoupil na *Mr. Olympia* o 5 kilo těžší, než tomu bylo na *Mr. World AAU*, kde ho Arnold dokázal porazit, ovšem za cenu horší separace a definici jednotlivých svalových partií. Soutěž se pořádala v New Yorku. Souboj o vítězství se tedy opět odehrál mezi Olivou a Arnoldem. Nakonec svůj první titul *Mr. Olympia* získal Arnold. Sergio Oliva přišel sice těžší než obvykle, ale za to s horší ostrotí svalů, navíc byl špatně natřený závodním olejem a neměl také propracovaný pózing. Druhé místo bral tedy kubánský závodník a třetí skončil Reg Lewis.¹⁰⁴

Rok 1971 přinesl zajímavou konfrontaci dvou největších federací. Vzájemné menší spory a konkurence mezi IFBB a NABBA se tento rok projeví naplno. Do tohoto okamžiku jednotlivé federace příliš neomezovaly závodníky v rámci toho, v jakých federacích chtějí závodit a věrnost jedné federaci byla spíše vzácností. První, kdo to výraznějším způsobem pocítil a měl sloužit jako transparentní případ, byl Sergio Oliva. Soutěž *Mr. Olympia* se ten rok konala v Paříži a Sergiovi byla účast nakonec odeprána (z důvodu startu v jiné federaci, ve federaci NABBA) a mohl se představit pouze v exhibičním vystoupení. Arnold Schwarzenegger tak získal svůj druhý titul bez boje (podobně jako Oliva v roce 1968).¹⁰⁵ Arnold se postupně dokázal zlepšit a byl daleko větší a vyrýsovanější. Oproti minulému roku zlepšil hlavně paže a nohy.¹⁰⁶ Zákaz nedostal pouze Oliva, ale i další závodníci, kteří ten rok závodili ve federaci NABBA, nicméně paradoxem bylo, že existovali i závodníci, kteří distanc nedostali, byť ve stejném roce také závodili v odlišné federaci (např. Albert Beckles). Kulturistika jakožto

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ *Arnold vs. Sergio – největší rivalita kulturistiky (II.)* [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-17705-arnold-vs-sergio-nejvetsi-rivalita-kulturistiky-ii.html>

sportovní odvětví, které je založeno na subjektivním hodnocení (byť podle určitých schémat a předepsaných způsobů hodnocení), bude vždy skýtat velké množství rozporuplných výsledků a hodnocení, o jednotlivých mocenských a politických cílech nemluvě.¹⁰⁷

V roce 1971 nebyla soutěž *Mr. Olympia* natolik záživná jako soutěž ve vedlejší federaci NABBA, *Universe Pro NABBA*. Na této soutěži se sešly čtyři legendy. Frank Zane, Sergio Oliva, Reg Park a Bill Pearl. Ve vyšší kategorii skončil nakonec třetí Reg Park, druhé místo bral Sergio Oliva a vyhrál Bill Pearl (v souboji o absolutní titul porazil Franka Zaneho). Federace IFBB tedy od tohoto ročníku dosáhla toho, že účast na jejich soutěžích byla zároveň chápána jako příslib věrnosti a nemožnost závodit v jiné federaci. Ovšem federace NABBA si ještě stále držela svoji vysokou úroveň a k úpadku této federace dochází až na sklonku 70. let. Tendence, které vedly k těmto opatřením, nebyly založeny pouze na snaze stát se největší kulturistickou federací na světě, ale byly také dlouhodobou touhou začlenit kulturistiku mezi olympijské sporty (Olympijské hry se měly konat v roce 1976 v Montrealu, odkud expandovali bratři Weiderovi). K tomu potřebovali získat dominantní postavení mezi všemi kulturistickými federacemi a zároveň transparentně oddělit amatérské závodníky od těch profesionálních (hranice mezi profesionálem a amatérem byly tehdy dány pouze účastí na *Mr. Olympia*, a transparentní hranice vzniká až koncem 70.let).¹⁰⁸

Snahy IFBB o uznání kulturistiky ze strany Olympijského výboru jsou patrné během celého vývoje. IFBB primárně nešlo o začlenění do programu her, ale o uznání kulturistiky jako sportovního odvětví (částečně bojovali s představou, kdy byla kulturistika chápána jako sportovní odvětví, kde se hojně zneužívají anabolické steroidy). IFBB se s tímto problémem snažila bojovat různými nástroji, během svého postupného vývoje (distribuce preventivní literatury, preventivní semináře vedené lékařským výborem IFBB, nebo různé formy pokut a trestů za zneužití anabolických steroidů).¹⁰⁹ Iniciativa bratrů Weiderových byla úspěšně vyslyšena, když byla v roce 1998 kulturistika uznána Mezinárodním olympijským výborem.¹¹⁰ V předvečer Osmnáctých zimních olympijských her v japonském Naganu uznal Mezinárodní

¹⁰⁷ *Historie světové kulturistiky: Období 1970–1975* [online]. [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15362-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1970-1975.html>

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ *Svět Kulturistiky*. 1996, **VI**. (10).

¹¹⁰ *Svět Kulturistiky*. 1998, **VIII**. (7-8-9).

olympijský výbor federaci IFBB.¹¹¹ Samotné uznání neznamenovalo zařazení kulturistiky do programu OH (jak si údajně někteří reprezentanti špatně vyložili a začali sprádat plány o startu na OH v Sydney¹¹²), ale spíše mělo pozitivní charakter na celkové nahlížení na kulturistiku a zvýšení prestiže tohoto sportu.¹¹³ Plán IFBB byl takový, že dalším krokem ve vývoji mělo být, po dvou letech, uznání definitivní a kulturistika se měla zařadit jako jeden z ukázkových sportů na letní olympijské hry.¹¹⁴ Z jakého důvodu bylo pro bratry Weiderovi uznání natolik důležité, zmiňuje okolo roku 1997 Joe Weider. Především vyzdvihuje kredit, který by kulturistika získala, rozšíření finančních možností kulturistiky, globální šíření tohoto sportovního odvětví a zvětšení základny sportovců.¹¹⁵

V roce 1972 se soutěž *Mr. Olympia* konala v německém městě Essenu (dříve bylo zcela běžné, že se dějiště jednotlivých ročníků soutěže přesouvalo na různá místa, dnes se soutěž pořádá každý rok v Las Vegas). Očekával se velký souboj mezi Schwarzeneggerem, Olivou a Columbem. Sergio přišel mohutný (okolo 111 kg) a zároveň byl dobře připraven. Sergio měl lepší hrudník, Arnold zase paže. Souboj byl těsný, stejně jako verdikt rozhodčích 4:3. Vítězem se stal Arnold, druhý skončil Oliva, třetí místo bral francouzský objev Serge Nubret, čtvrtý skončil Frank Zane, který odešel z federace NABBA a přislíbil věrnost IFBB a až páté místo bral Franco Columbo. Na soutěži *Universe Pro NABBA* ještě zvítězil Frank Zane (který následně opouští tuto federaci).¹¹⁶ Arnold Schwarzenegger později uvedl, že souboj s Olivou byl opravdu velmi vyrovnaný a že kubánský závodník přišel ve své životní formě a výsledek mohl klidně skončit opačně. „*Kdyby Oliva vyhrál, neprotestoval bych. Zlobím se na sebe, protože jsem neměl stoprocentní formu.*“¹¹⁷ Sergio Oliva svoje dojmy ze soutěže popisoval takto: „*Musíte si uvědomit, že jsem chtěl porazit nejen Arnolda, ale i celou IFBB. Musel jsem být nejlepší, a taky že ano. Byl jsem na vrcholu, mohutný a vysekaný.*“¹¹⁸ Pro Arnolda měl tento

¹¹¹ *MuscleandFitness*. 1998, **VIII.** (4).

¹¹² *MuscleandFitness*. 2000, **X.** (9).

¹¹³ *MuscleandFitness*. 1998, **VIII.** (6).

¹¹⁴ *MuscleandFitness*. 1998, **VIII.** (9).

¹¹⁵ *MuscleandFitness*. 1997, **VII.** (7).

¹¹⁶ *Historie světové kulturistiky: Období 1970–1975* [online]. [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15362-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1970-1975.html>

¹¹⁷ *MuscleandFitness*. 2011, **XXI.** (8), s. 92.

¹¹⁸ *MuscleandFitness*. 2013, **XXIII.** (3), s. 98.

ročník logicky speciální náboj. Bylo to blízko jeho rodiště a na závod se přijel poprvé podívat také jeho otec a mohl tak vidět, co jeho syn dokáže.¹¹⁹

Rok 1973 byl zatížen opětovnou snahou IFBB vytvořit si dominantní postavení mezi jednotlivými federacemi a jejich snahou důsledně postihovat starty v jiných federacích. Sergio Oliva již v roce 1972 soutěžil v jiné federaci, jednak to bylo z finančních důvodů, jednak lze hovořit o jeho určité nespokojenosti, kdy se jeho vztahy s federací IFBB poněkud zhoršily a měl pocit, že ho na několika soutěžích obrali o vítězství. Nicméně i přesto se nakonec IFBB snažila přemluvit Sergia ke startu. Nabízeli mu finanční obnos ve stejné výši, jakou bral vítěz *Mr. Olympia*, nicméně Sergio se cítil být verdiktem z roku 1972 poškozen a přemluvit se nenechal. Soutěž se tento rok vrátila do New Yorku a mezi závodníky nechyběl Arnold Schwarzenegger, Serge Nubret a Franco Columbu. První šel na stage Nubret, který předvedl skvělou formu. Po něm nastoupil Columbu, který předvedl skvělou hustotu a plnost svalů. Arnold měl přípravu narušenou zraněním kolene, ale na jeho formu to nemělo žádný vliv. Arnold přišel ve své životní formě a dokázal dobýt svůj čtvrtý titul a překonal tak Olivu v počtu vítězství. Druhý skončil Columbu a třetí Nubret.¹²⁰

V roce 1974 dochází k důležitému kroku v rámci pořádání *Mr. Olympia*. V tomto roce se rozdělí soutěž na dvě hmotnostní kategorie, aby se tak eliminovaly nepříznivé podmínky pro závodníky menšího vzrůstu, kteří, byť dosahovali skvělých výsledků, proti vzrůstově větším závodníkům neměli šanci. Hranice byla stanovena na 200 liber, což je přibližně 90,7 kg. Jednalo se o jubilejní desátý ročník soutěže, který byl pořádán v New Yorku. Ve vyšší váhové kategorii zvítězil Arnold před novým objevem Lou Ferrignem. Lou byl 196 cm vysoký a vážil 122,5 kg a pro Arnolda představoval riziko. Podařilo se mu v roce 1974 zvítězit na *Mr. Universe IFBB* a *Mr. International IFBB*, nicméně na Olympii již ztrácel potřebnou ostrost a nepřinesl si takovou formu, kterou by potřeboval k sesazení Arnolda. Kategorii do 200 liber vyhrál Columbu před Zanem a v souboji o absolutní vítězství dokonce dokázal útočit na Arnolda (těsný verdikt rozhodčích 4:3 pro Arnolda).¹²¹

¹¹⁹ *Arnold vs. Sergio – největší rivalita kulturistiky (III.)* [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-17852-arnold-vs-sergio-nejvetsi-rivalita-kulturistiky-iii.html>

¹²⁰ *Historie světové kulturistiky: Období 1970–1975* [online]. [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15362-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1970-1975.html>

¹²¹ Tamtéž.

Ročník soutěže *Mr. Olympia* 1975 byl pro pozdější vývoj stěžejní. Tento ročník je spjat s dnes již kultovním filmem *Pumping Iron*, který dokumentoval přípravu tehdejší kulturistické špičky. Film měl poměrně velký mezinárodní dopad a postaral se tak o popularizaci kulturistiky jako sportovního odvětví a zároveň posloužil jako motivace pro Arnolda Schwarzeneggera, který již pomalu ztrácel motivaci a údajně se rozhodl pro přípravu na ročník 1975 právě kvůli filmovému natáčení. Byť je film lehce tendenčně natočen, jedná se o ojedinělou sondu do tehdy nezmapovaného sportu a subkultury. V momentě, kdy režisérovi a producentům došly finance, rozhodli se uspořádat v New Yorku exhibici, která nesla název *Kresba svalů: Mužské tělo v umění*. Akce měla následně velký úspěch a její pomocí se podařilo vybrat další finanční prostředky a zároveň rozšířit povědomí o kulturistice samotné.¹²² Až do poloviny 70. let se americká veřejnost příliš o kulturistiku jako sport nezajímala. Jednalo se stále o menšinový druh sportu a vládlo zde hodně předsudků a mýtů. Tento nezávislý dokument postupně tuto situaci změnil.¹²³

Soutěž *Mr. Olympia* se netypicky konala v Jižní Africe. V těžší váhové kategorii skončil na třetím místě obrovitý Lou Ferrigno, který vážil 130 kilo, ale postrádal detaily. Druhé místo bral Serge Nubret a vítězství připadlo Arnoldovi. Získal tak svůj šestý titul a ohlásil odchod ze scény profesionálního bodybuildingu. Nižší kategorii ovládl Franco Columbu, druhý byl Ed Corney (který proslul skvělým projevem a svými originálními pózami), třetí Albert Beckles, čtvrtý Frank Zane a pátý Giuseppe Deiana. Arnold Schwarzenegger se rozhodl pro filmovou dráhu, ale kulturistiku jako sport neopustil a již v roce 1976 se představil společně s Jimem Lorimerem jako promotér soutěže *Mr. Olympia*. V tomto roce také vzniká komise, do jejíhož čela byl jmenován Arnold Schwarzenegger. Ve federaci IFBB se měla starat o profesionální závodníky.¹²⁴

11.2 Druhá polovina 70. let

Pozdější polovina 70. let minulého století byla pro kulturistiku zásadní a ovlivnila její budoucí podobu. V tomto časovém úseku lze hovořit o více meznících. Jednou z nejzásadnějších událostí na poli soutěžní kulturistiky byl odchod Arnolda Schwarzeneggera. To mělo logický

¹²² SCHWARZENEGGER, Arnold a Peter PETRE. *Total recall: můj neuvěřitelný životní příběh*. Praha: XYZ, 2013, s. 192. ISBN 978-80-7388-773-5.

¹²³ *Svět Kulturistiky: Arnold Schwarzenegger – speciální vydání*. 2016, XXVI.

¹²⁴ *Historie světové kulturistiky: Období 1970–1975* [online]. [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15362-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1970-1975.html>

důsledek, a sice ten, že trůn pro krále *Mr. Olympia* byl volný pro dalšího nástupce a ostatní kulturisté vycítili svoji šanci. Fakt je ten, že Arnold se z bodybuildingu úplně nestáhl, ale již začal fungovat spíše jako funkcionář a promotér. Druhou důležitou událostí bylo transparentní oddělení amatérů a profesionálů v rámci federace IFBB. Skončily soutěže typu *Mr. World*, *Mr. Universe*, *Mr. International*, *Mr. America* a *Mr. USA*. Vznikly nové soutěže s označením IFBB Pro (např. *Noc šampionů*). Profesionální soutěže se pořádaly hlavně v USA, ale i v Evropě a Kanadě. Třetí přelomovou událostí bylo získání již zcela nezpochybnitelného dominantního postavení IFBB v rámci federací. Největší konkurent NABBA začal již citelně ztrácet a prestiž jejich soutěží šla výrazně dolů.¹²⁵

V roce 1976 se *Mr. Olympia* pořádala v americkém Columbusu. Čekalo se, kdo si uzme vítězství po odchodu Arnolda. Lou Ferrigno si dal na rok pauzu a nesoutěžil. Serge Nubret začal mít výrazné neshody s IFBB. Nubret byl jedním z nejlepších kulturistů planety a zároveň úspěšným funkcionářem. Zastával roli viceprezidenta IFBB pro Evropu a byl předsedou francouzské IFBB. Je možné, že Joe Weider tušil možnou konkurenci v jeho osobě a začal upřednostňovat jiné závodníky. Jejich neshody v tomto období postupně eskalovaly, až se Nubret rozhodl startovat v jiných federacích (založil i vlastní federaci WABBA). Novým šampionem se stal Franco Columbu, který zvítězil v lehčí kategorii a porazil v souboji o absolutní titul vítěze těžší kategorie Kena Wallera (druhý v těžší kategorii byl Mike Katz). V lehčí kategorii, za Columbem, skončili Frank Zane, třetí Ed Corney. Svět tedy poznal nového šampiona, nicméně Franco musel záhy po soutěži ukončit svoji kariéru, kvůli přetrhaným vazům v koleni a natrženému lýtkovému svalu.¹²⁶ Po zranění se ještě dokázal vrátit, ale rekonvalescence trvala poměrně dlouhou dobu. K incidentu došlo na soutěži *Nejsilnější muž planety*, kdy si při běhu s ledničkou na zádech přivodil zranění.¹²⁷

V roce 1977 se soutěž opět konala v americkém Columbusu a trůn pro vítěze byl opět volný. To samozřejmě zvyšovalo motivaci pro jednotlivé adepty na titul a nutno říci, že pro soutěž samotnou to bylo jediné dobře. Doby, kdy Olympii vládl nekompromisní rukou Arnold nebo Sergio byly pryč a novým králem se mohl stát kdokoliv. Největším favoritem měl být Robby Robinson (vítěz *Mr. Universe IFBB* a *Mr. International IFBB*), otázkou bylo, v jaké formě se

¹²⁵ *Historie světové kulturistiky: Období 1976–1983* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15368-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1976-1983.html>

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ *Top 10 nejzajímavějších soutěží Mr. Olympia v historii* [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-16461-top-10-nejzajimavejsich-soutezi-mr-olympia-v-historii.html>

po roční pauze vrátí Lou Ferrigno, nebo jakou formu přinese estetický Frank Zane. Lou Ferrigno nakonec upřednostnil nabídku hrát komiksovou postavu Hulka ve filmu a nezávodil. V těžší váhové kategorii tak zvítězil Robby Robinson před Kenem Wallerem a třetím Denisem Tinerinem. V lehčí kategorii šokoval výbornou formou Frank Zane a poradil si i s ostatními závodníky (druhý skončil Ed Corney a třetí Boeyer Coe). V boji o absolutní titul následně vyhrál Frank Zane a stal se tak novým šampionem. Započal tak svoji éru, kdy neohromoval svými objemy, ale svalovou symetrií a estetikou.¹²⁸

V roce 1978 soutěž opět hostil americký Columbus a bylo otázkou, zda Frank Zane obhájí svůj titul či nikoliv. Největší konkurence byl jistě Robby Robinson, který již vyhrál *Noc šampionů* a *Professional World Cup IFBB*. Měl skvělé svalové objemy, a navíc byl velmi estetickým kulturistou. Finanční prémie pro vítěze se stále zvyšovaly a prestiž soutěže stále rostla. Těžší váhovou kategorii vyhrál s přehledem Robinson před Callenderem a Szkalakem. Lehčí kategorii vyhrál úřadující šampion Frank Zane (za ním skončil Boyer Coe a třetí byl Danny Padilla). O absolutní titul si to tak opět rozdali Zane a Robinson. Nakonec se podruhé radoval Zane a získal svůj druhý titul.¹²⁹

Na sklonku sedmdesátých let byl Frank Zane již dvojnásobným vítězem soutěže a byl favoritem i pro ročník 1979. Arnold se stále podílel na pořádání soutěže a místo konání se prozatím ustálilo v americkém Columbusu. V roce 1979 zkusil Robby Robinson odvážný tah a dokázal se připravit do nižší váhové kategorie, ale tento tah mu příliš nevyšel. Porazil ho Frank Zane, ale i druhý Boyer Coe. V těžší váhové kategorii vyhrál Mike Mentzer (který proslul ve světovém bodybuildingu svou tréninkovou morálkou a metodou *Heavy Duty*, která byla založena na menším tréninkovém objemu, ale extra vysokém nasazení), druhý skončil Dennis Tinerino a třetí Roger Walker. V souboji o absolutní titul tak stanul Mentzer proti úřadujícímu šampionovi. Nakonec Zane uhájil svůj titul, když předvedl lepší pózování a Mentzer přišel na večerní program soutěže ve znatelně horší formě, než kterou disponoval v dopoledním programu (pravděpodobně chybná manipulace s vodou) a Zane se tak stal již trojnásobným Mr. Olympia. Tento ročník je zajímavý také z toho důvodu, že se mění rozdělení váhových kategorií

¹²⁸ *Historie světové kulturistiky: Období 1976–1983* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15368-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1976-1983.html>

¹²⁹ Tamtéž.

z roku 1974 a model soutěže se vrátil ke svému původnímu schématu, kdy těžší a lehčí závodníci závodili dohromady.¹³⁰

¹³⁰ Tamtéž.

12 Vývoj bodybuildingu v 80. letech

12.1 *Mr. Olympia* 1980 – jeden z nejvíce kontroverzních ročníků v historii

V 80. letech již lze hovořit o tom, že soutěž *Mr. Olympia* měla pevnou pozici, kterou nemohl nikdo ohrozit. Federace, která byla pro IFBB nejvíce nebezpečná, federace NABBA, již dávno nedosahovala svého věhlasu a ostatní menší federace neměly vůči gigantovi IFBB žádnou šanci. Během celých sedmdesátých let kulturistika získala na respektu a dostávala se postupně do podvědomí běžné populace (zájem televizní stanice ABC nebo kniha *Pumping Iron*).¹³¹

Mr. Olympia již za sebou měla patnáct ročníků a znala celkem pět šampionů. Ročník 1980 vstoupil do historie jako jeden z nejvíce kontroverzních ročníků vůbec. Rok 1980 měl přinést očekávaný souboj Mika Mentzera s trojnásobným šampionem Frankem Zanem a vážným adeptem na vítězství byl i Chris Dickerson, který vyhrál *Noc šampionů*. Nakonec do boje o titul nečekaně vstoupil Arnold Schwarzenegger. Ve stejnou dobu se připravoval na natáčení filmu *Barbar Conan* a musel se dostat do formy. Olympia se tento rok přesunula do australského Sydney a Arnold tak neměl tolik povinností při organizaci jako v minulých ročnících, kdy byla soutěž v Columbusu. Arnold měl na celkovou přípravu pouhých osm týdnů, což byl poměrně markantní rozdíl, když vezmeme fakt, že ostatní závodníci trénovali po celý rok (i v momentě, když vezmeme v potaz Arnoldovy zkušenosti, jméno a svalovou paměť jeho organismu, jednalo se o poměrně riskantní tah). Arnold měl být původně jen v roli reportéra, na poslední chvíli ovšem oznámil úmysl závodit. To mezi závodníky vzbudilo chaos a značnou nevoli (což hrálo do karet Arnoldovi). Hmotnostní kategorie byly zrušeny a soutěž se vrátila ke svému původnímu modelu, kdy všichni závodníci závodili v jedné kategorii, což se Arnoldovi příliš nelíbilo, protože tušil, že největší konkurenci má právě v lehčích, skvěle připravených borcích (Dickerson, Coe, Zane). Ještě před samotnou soutěží bylo hlavní napětí mezi Arnoldem a Mentzerem, kdy se ještě před začátkem pohádali a málem došlo k fyzickému napadení (neměli se příliš v lásce, Mentzer otevřeně kritizoval Arnolda a jeho tréninkové metody).¹³² Atmosféra byla napjatá, Mentzer vzpomíná: „*Vůbec to nevypadalo, že jde o normální soutěž, nikdo se netvářil, že je všechno jako obvykle. Panovalo velké napětí a ve vzduchu visely obavy.*“¹³³

¹³¹ *Mr. Olympia 1980 - nejkontroverznější ročník (I.)* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-12191-mr-olympia-1980-nejkontroverznejsi-rocnik-i.html>

¹³² Tamtéž.

¹³³ *Svět Kulturistiky*. 2015, XXV. (6), s. 59.

Situace byla následující. Frank Zane měl za sebou velmi kvalitní objemovou přípravu, ale při opalování se zřítil ze židle a poranil si krkavici a došlo u něj k poměrně masivnímu krvácení a ztratil nově nabyté svalstvo. To bylo těsně před soutěží pro úřadujícího šampiona velice problematické. Nakonec se rozhodl (i po konzultaci s Arnoldem) na soutěži startovat. Mike Mentzer byl v životní formě a Chris Dickerson disponoval rovněž skvělou formou a prošel si kvalitní přípravou. Samotný Arnold těsně před soutěží podcenil určité souvislosti (nechal si údajně aplikovat kortizolovou injekci kvůli bolavému rameni a zadržoval příliš vody v podkoží) a bylo otázkou, v jaké formě se představí. Hned od začátku bylo jasné, kdo bude bojovat o medailové pozice. Schwarzenegger, Dickerson, Zane, Mentzer, Coe a Walker byli nejvíce porovnávání mezi sebou. Arnold se lišil od všech svým úsměvem a výškou. Dokázal velmi obstojně pracovat s publikem, měl skvělé paže, ale některé svalové partie neměl dotažené (oproti své dřívější formě). Dickerson měl nejvíce komplexní postavu a předvedl skvělou volnou sestavu. Zane byl velice estetický, ovšem nebyl tak mohutný jako loňský ročník a ztrácel na objemech. Mike Mentzer byl skvěle vyrýsovaný, disponoval obrovskými dolními končetinami a byl velmi masivní. Boyer Coe byl v životní formě a předvedl skvělé pózování. Roger Walker měl podporu domácího publika a disponoval velkou hustou postavou. Konečné výsledky byly značně kontroverzní. Arnold byl po semifinále nervózní a tušil, že soutěž bude velmi těsná. Na pátém místě byl vyhlášen Mike Mentzer, který okomentoval výsledek nelichotivými slovy na adresu rozhodčích. Čtvrtý skončil Boyer Coe. Třetí místo bral Frank Zane, který údajně svoji trofej zničil ihned v zákulisí. Druhé místo připadlo Chrisu Dickersonovi, který dával také transparentně najevo svoji nespokojenost. První místo připadlo Arnoldovi.¹³⁴

Je potřeba říci, že Arnold byl připraven, ale soutěžní pauza na něm byla znát a krátká příprava také. Na tomto ročníku se naplno projevil efekt, který je na soutěži Mr. Olympia patrný do dnešních dnů, a to politika. Arnold byl nesmírně populární a měl skvělé vztahy nejen s Joe Weiderem, ale i s pořadateli a rozhodčími. Se schopnostmi, kterými Arnold vládl, není divu, že se mu soutěž podařilo vyhrát, nicméně objektivně je potřeba říci, že zde ten večer byli lepší závodníci. Soutěž samotná měla velký dozvuk. Mnozí závodníci se rozhodli demonstrativně nenastoupit k následujícímu ročníku (Zane, Coe, Walker, Dickerson a Mentzer dokonce ukončil kariéru). Televizní stanice, která natáčela o tomto ročníku televizní dokument, se rozhodla

¹³⁴ *Mr. Olympia 1980 - nejkontroverznější ročník (II.)* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-12192-mr-olympia-1980-nejkontroverznejsi-rocnik-ii.html>

dokument dokonce nevysílat kvůli notné dávce kontroverze.¹³⁵ V tomto roce se konal také vůbec první ročník kategorie *Ms. Olympia* (ženská obdoba hlavní kategorie).¹³⁶

12.2 *Mr. Olympia* 1981 – kontroverze se opakuje

Ročník 1981 byl poznamenán primárně událostmi z roku 1980 a faktem, že funkci promotérů měli opět zastávat Arnold a Lorimer, což odpor užší špičky jen umocnilo. I přes výše uvedené skutečnosti se soutěž konala a vrátila se do Columbusu.

Důležitým faktorem byla touha Franca Columbu vrátit se na kulturistický trůn. Po zranění, které utrpěl na soutěži o nejsilnějšího muže světa (byl velmi silově disponovaným kulturistou), se chtěl, podobně jako Arnold, ještě zkusit vrátit. Změnil svou strategii v tréninku a snažil se zlepšit rozvoj zraněné nohy a horních končetin. Vážnou konkurencí mu měl být Chris Dickerson, který původně plánoval bojkot spolu s ostatními závodníky, nakonec se ale rozhodl nastoupit. Dalším, s kým se muselo počítat, byl Tom Platz, kulturista, který proslul svým svalovým rozvojem dolních končetin a měl extrémně tvrdé tréninky (rozvojem svých dolních končetin proslul již v době, kdy se kladl daleko menší důraz na rozvoj svalstva nohou, než je tomu v dnešní době). Také Roy Callendar byl dalším kulturistou, který čekal na svoji příležitost, nebo Danny Padilla a Samir Bannout.¹³⁷

Bylo jasné, že bude poznamenána „Aférou v Sydney“, jak se přezdívalo událostem z roku 1980. Je poměrně škoda, že tato aféra zasáhla vrcholovou kulturistiku v době, kdy se jí začalo dostávat velké pozornosti ze strany médií a veřejnosti. K závodu nakonec nastoupilo celkem 17 profesionálů. I když chyběly některé hvězdy, závod měl vysokou úroveň. Skvělou formu předvedl Danny Padilla a stal se asi největším překvapením celé soutěže. Samir Bannout přišel perfektně tvarovaný a estetický, bohužel ale mimo formu. Mezi závodníky, kteří nakonec překvapili, byl např. Jusup Wilkosz z Německa. Roy Callendar soutěžil s velkou soutěžní vahou a vypadalo to, že přišel připravený. Franco Columbu měl skvělé opálení celého těla a úžasné svalstvo trupu, ale zaostával ve svalovém rozvoji nohou. Zatímco v době, kdy naposledy zvítězil na *Mr. Olympia*, nebylo nutností disponovat perfektním svalovým rozvojem dolních končetin, v 80. letech se situace změnila a pro úspěch na té nejvyšší úrovni bylo potřeba klást stejný důraz i na rozvoj nohou. Tom Platz přinesl značné zlepšení celkových objemů oproti

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ *MuscleandFitness*. 2015, XXV. (9).

¹³⁷ *Vzpomínání na Mr. Olympia 1981 (I.)* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-14082-vzpominani-na-mr-olympia-1981-i.html>

minulému roku a skvělou hustotu svalstva a v průběhu soutěže se stal miláčkem publika. Svoji formou všechny přítomné ohromil. Jako poslední šel na stage Chris Dickerson. Byl ve skvělé formě, ale postrádal něco ze své hustoty, kterou předvedl minulý rok. Aby se částečně předešlo kontroverzi z minulého ročníku, rozhodla se IFBB sestavit mezinárodní panel rozhodčích, aby byla zachována objektivita (výběr se nenechal na promotérovi soutěže).¹³⁸

Finálová šestka byla vyvolána ve složení Padilla, Callendar, Columbu, Wilkosz, Platz a Dickerson. Na šestém místě skončil Jusup Wilkosz. Tento verdikt byl vcelku pochopitelný a publikum ho v klidu přijalo. Totéž se nedá říct o tom, když skončil na pátém místě Danny Padilla. Závodník, který disponoval skvělými proporcemi, jen zakroutil hlavou a publikum bučelo. Čtvrté místo obsadil Roy Callendar, který také nebyl s umístěním spokojen a publikum mu dávalo za pravdu. Situace se pomalu začala podobat té z minulého roku. Když byl na třetím místě vyhlášen Tom Platz, situace se ještě zhoršila. Lidé, kteří zpětně událost popisovali, formulovali reakci publika jako tu nejvíce nenávistnou, kterou kdy bylo možno spatřit na kulturistických závodech. Diváci se báli, aby se neopakovaly loňské události a to se, podle nich, přihodilo znovu. Na druhém místě byl nakonec vyhlášen Chris Dickerson, a to jen korunovalo nepřízeň diváků. Nedokázali pochopit, jak Franco, který měl defektní rozvoj svalstva nohou, mohl zvítězit. Naštvaní diváci začali házet na pódium různé předměty a začali hromadně opouštět sál. Kulturistika samotná dostala v letech 1980 a 1981 asi největší rány. Ročník 1981 byl ještě více kontroverzní než ročník 1980, protože Arnold alespoň neměl žádnou viditelnou dysbalanci.¹³⁹ V rámci událostí důležitých na poli mezinárodní federace IFBB dochází v tomto roce k tomu, že se kulturistika poprvé v historii zařazuje na program prvních Světových her v San Francisku.¹⁴⁰

12.3 Období 1982–1989

Po dvou kontroverzních ročnicích se pořádání soutěže přesunulo do Evropy. V roce 1982 se konala v Londýně.

¹³⁸ *Vzpomínání na Mr. Olympia 1981 (II.)* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-14243-vzpominani-na-mr-olympia-1981-ii.html>

¹³⁹ *Vzpomínání na Mr. Olympia 1981 (III.)* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-14244-vzpominani-na-mr-olympia-1981-iii.html>

¹⁴⁰ *MuscleandFitness*. 1998, VIII. (10).

Vracel se trojnásobný šampion Frank Zane, favorizován byl také Chris Dickerson, který skončil již dvakrát za sebou na druhém místě a podle mnohých měl vyhrát. Velké očekávání bylo spojeno s Tomem Platzem, nebo Albertem Becklesem. Mezi dalšími závodníky figurovala jména jako Padilla, Makkawy, Fox nebo Boyer Coe. Rozhodčí rozhodně nechtěli opakovat události z posledních dvou ročníků, a tak stáli před nelehkým úkolem. Je samozřejmé, že není možné rozhodnout ke spokojenosti všech, ale šlo o to, aby soutěž opět nabyla důvěryhodnosti. Vítězem a novým šampionem se stal Chris Dickerson, když zvítězil před druhým Zanem a třetím Casey Viaturem. Tom Platz skončil až na šesté příčce. Chris Dickerson oznámil konec kariéry na svém vrcholu (i když se později pokoušel o návrat).¹⁴¹

V roce 1983 byl trůn pro krále soutěže opět volný. Soutěž se konala v Německu. Nejvážnějšími adepty na vítězství byl Mohamed Makkawy, vycházející hvězda a vítěz soutěže *Noc šampionů*, Lee Haney a Frank Zane se Samirem Bannoutem. Vítězem a novým králem se stal Samir Bannout. Samir přijel do Mnichova s perfektní formou. Dosahoval požadovaných objemů a měl perfektní symetrii. Na druhém místě skončil pouze 73 kg vážící Mohamed Makkawy a třetí příčku bral Lee Haney. Se čtvrtou příčkou se musel spokojit Frank Zane, který následně ukončil závodní kariéru.¹⁴²

V roce 1984 se pořádání soutěže *Mr. Olympia* vrátilo do New Yorku. Návštěvnost byla rekordních 5 tisíc návštěvníků a prémie pro závodníky vzrostly celkově na 100 000 dolarů. Mezi favority závodu patřil loňský vítěz Samir Bannout, Mohamed Makkawy či Albert Beckles. Svůj návrat oznámil Chris Dickerson a na soutěžní prkna se senzačně pokoušel o návrat i Sergio Oliva! Na jedné soutěži se tedy potkali hned tři šampioni (Oliva, Dickerson a Bannout). Do finálové šestky se nakonec nedostalo hned několik velkých hvězd (Oliva skončil osmý, Tom Platz devátý, Dickerson až jedenáctý). Na šestém místě nakonec skončil Bannout, kdy nezopakoval svoji loňskou formu. Callendar skončil pátý, Beckles čtvrtý. Třetí příčku bral Jusup Wilkosz. Souboj o vítězství proběhl mezi Leem Haneyem a o 40 kg lehčím Makkawym. Již bylo zcela jasné, že svět pozná nového nejlepšího kulturistu planety. Tím se nakonec stal Lee Haney a odstartoval tak svoji kulturistickou éru.¹⁴³

¹⁴¹ *Historie světové kulturistiky: Období 1976–1983* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15368-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1976-1983.html>

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ *Historie světové kulturistiky: Období 1984–1991* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15593-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1984-1991.html>

Na počátku druhé poloviny 80. let byla federace IFBB v útlumu. Počáteční model fungování federace se již poněkud vyčerpala a významným problémem začínal být nedostatek profesionálních soutěží. V roce 1985 se uskutečnila pouze *Noc šampionů* a *Mr. Olympia*.

V roce 1985 se soutěž *Mr. Olympia* konala v Bruselu. Očekával se souboj Haney a Makkawy. K nim se nakonec připojili ještě Albert Beckles, který vyhrál *Noc šampionů*, a Rich Gaspari, který skončil hned za Becklesem. Tito čtyři závodníci byli nejvážnějšími adepty na vítězství na *Mr. Olympia*. Před branami finále nakonec zůstaly hvězdy jako Platz (7.), Oliva (8.) nebo Padilla (16.). Je potřeba si uvědomit, že v kulturistice hraje velmi důležitou roli načasování vhodné formy, a to je vždy trošku sázka do loterie, a i když byli tito závodníci zkušení, ne vždy se jim podařilo vhodně načasovat svoji formu, nebo hrál roli věk (Oliva). V tomto roce došlo k výměně jednotlivých generací, Dickerson a Zane již ukončili kariéru a ze 70. let se držel již pouze Albert Beckles. Na čtvrtém místě skončil nakonec Mohamed Makkawy, třetí příčku bral Rich Gaspari, druhé místo připadlo v životní formě závodícímu Albertu Becklesovi (47 let) a titul získal Lee Haney.¹⁴⁴

V roce 1986 se soutěž vrátila do Columbusu, celkové finanční prémie byly stanoveny na 120 000 dolarů a byla posledním ročníkem, který spolupřádal Arnold a Lorimer. IFBB se soustavně dařilo navyšovat celkové finanční prémie pro vítěze. První čtyřka byla podobná té z předešlého ročníku. Lee Haney došel ke svému nejvíce suverénnímu vítězství a získal svůj třetí titul. Druhý skončil Rich Gaspari, třetí Mike Christian a čtvrtý byl Albert Beckles. Zajímavostí z pohledu českého fanouška je účast Josefa Grolmuse, který skončil na desátém místě a porazil například Toma Platze (i když již nezávodil za Československo, po své emigraci závodil za Německo).¹⁴⁵

V roce 1987 se soutěž konala ve Švédsku. Souboj o první místo svedl úřadující šampion Lee Haney s Richem Gasparem. Oba dva byli sparingpartneři a porovnávat jejich typy postav bylo poměrně problematické. Oba disponovali odlišnými typy postav. Haney byl vysoký, měl objemný V tvar trupu, a naopak Gaspari byl menší, ale disponoval ohromnou tvrdostí a žilnatostí. Nakonec zvítězil Haney a získal již svůj čtvrtý titul, druhý byl Gaspari, třetí příčku získal Lee Labrada. Josef Grolmus získal patnáctou příčku.¹⁴⁶ Co se týče dění na poli federace

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tamtéž.

IFBB, v tomto roce vzniká profesionální divize IFBB, která byla stále naplno součástí mezinárodní federace IFBB a řídil ji viceprezident IFBB.¹⁴⁷

V roce 1988 se soutěž konala v Los Angeles. Pro pořadatele byla povzbuzením nová rekordní návštěva (6000 diváků) a odměny pro vítěze dosáhly 150 000 dolarů. Svůj další titul získal Lee Haney a zdál se být neporazitelný. Druhý skončil již potřetí za sebou Rich Gaspari, třetí příčku obsadil Berry de Mey ve své životní formě. Je třeba objektivně zmínit, že Lee Haney byl v této době skutečně nejlepším kulturistou. Disponoval opravdu skvělým poměrem širokých ramen a úzkého pasu (úzký pas je něco, co je u kulturisty extrémně cenný artikl a nelze ho moc ovlivnit tréninkem), byl vyšší než jeho soupeři a disponoval opravdu vyváženou postavou. Když k tomu přidáte jeho schopnost rok od roku se zlepšovat, bylo opravdu obtížné ho sesadit z trůnu.¹⁴⁸

V roce 1989 uskutečnil Arnold Schwarzenegger svůj sen a pořádal první ročník své kulturistické soutěže *Arnold Classic*. Hned od prvního ročníku se jednalo o druhou nejprestižnější soutěž pod patronátem IFBB. Arnold byl velice schopný organizátor a využil roky svých zkušeností k tomu, aby soutěž byla opravdu profesionálně organizována. První ročník *Arnold Classic* vyhrál Rich Gaspari. *Mr. Olympia* se tento rok konala v Itálii. Svůj titul obhájil Lee Haney, i když druhý Lee Labrada na vítěze poměrně obstojně dotíral. Třetí místo bral Vince Taylor. Ročník 1989 byl pro české fanoušky významný i účastí dvojnásobného amatérského mistra světa Pavla Jablonického, který skončil na dělené šestnácté pozici. Na konci 80. let Lee Haney držel skvělou sérii vítězství a úspěšně odrážel útoky ostatních závodníků.¹⁴⁹ Co se týče účasti Pavla Jablonického, mohl skončit o několik příček výše, ovšem měl poměrně nedokonalou prezentaci, která se na *Mr. Olympia* příliš nehodila a jeho osobnost v té době nebyla v USA vůbec známa (ač se jednalo o dvojnásobného mistra světa), což sehrálo velkou roli.¹⁵⁰

¹⁴⁷ *Změny v mezinárodním dění v kulturistice a fitness* [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-28366-zmeny-v-mezinarodnim-deni-v-kulturistice-a-fitness.html>

¹⁴⁸ *Historie světové kulturistiky: Období 1984–1991* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15593-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1984-1991.html>

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ *MuscleandFitness*. 2013, **XXIII**. (4).

13 Vývoj bodybuildingu v 90. letech

13.1 První polovina 90. let – Dorian Yates – nová éra kulturistiky

Začátek 90. let je pro kulturistiku poměrně přelomovým rokem. Na začátku 90. let ještě můžeme hovořit o dozvuku éry legendárního Lee Haneyho, ale celkově devadesátá léta předznamenala nejenom nového kulturistického šampiona, ale můžeme říci, že přinesla celkově nový koncept chápání kulturistiky. Doba a diváci si žádali nový druh kulturistického šampiona, a tak se také stalo.

V roce 1990 bylo nevyřešenou otázkou, zda se v té době již legendárnímu úřadujícímu šampionovi podaří vyrovnat rekord Arnolda Schwarzeneggera, co do počtu vítězství na soutěži *Mr. Olympia*. Závodníkem, který v té době ztrácel na Haneyho nejméně, byl nejspíše Lee Labrada, který měl velkou smůlu, že svého výkonnostního maxima dosáhl právě během kralování Haneyho. Finanční ohodnocení soutěže drželo vzestupný trend a suma odměn činila něco okolo 200 000 dolarů. Toho roku se soutěž konala v Chicagu. Lee Labrada po semifinále dokonce vedl před úřadujícím šampionem o dva body, ale konečné pořadí pro něj příznivé nebylo. Vyhrál opět Lee Haney, on se musel spokojit s druhou příčkou. Třetí místo bral Shawn Ray (v té době mu bylo pouhých 25 let).¹⁵¹ V tomto roce také dochází ke vzniku nové organizace na poli závodní kulturistiky, která vzniká pod záštitou *Světové zápasnické organizace (Zápasnicko-kulturistická federace)* a v jejím čele stojí Tom Platz. Byl to jeden z projevů, jak kulturistiku na počátku 90. let ještě více zpopularizovat.¹⁵²

Rok 1991 a pomyslný začátek 90. let přinesl na *Mr. Olympia* zjevení v podobě anglického závodníka jménem Dorian Yates. Ten roku 1991 vyhrál druhou nejprestižnější soutěž v té době *Noc šampionů* a s cílem zvítězit se chystal startovat i na *Mr. Olympia*. Soutěž se konala v Orlandu a Lee Haney měl možnost vstoupit do historie jako závodník s nejvyšším počtem titulů ze soutěže. Konkurentů, kteří chtěli šampiona ohrozit, bylo dost. Mladík Shawn Ray, Lee Labrada, nebo výše zmiňovaný Dorian Yates. Lee Haney neměl sobě rovného soupeře a jeho vítězství (byť ne všechna) byla téměř nezpochybnitelná. To se změnilo s příchodem Doriana. Výškově a váhově byl porovnatelný a po úvodním semifinále ztrácel na úřadujícího šampiona pouze 4 body. Nakonec ovšem Lee Haney dokázal zvítězit a zapsat se tak nesmazatelně do

¹⁵¹ *Historie světové kulturistiky: Období 1984–1991* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15593-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1984-1991.html>

¹⁵² *Kulturistika*. 1991, I. (6).

historie. Ovšem hned poté oznámil konec profesionální kariéry a trůn pro nového šampiona byl volný. Druhý skončil Yates, třetí Vince Taylor. Pavol Jablonický se opět dokázal kvalifikovat a skončil na děleném 16. místě (i dnes je pro evropské závodníky na *Mr. Olympia* velmi těžké uspět a poměrně často se děje, že jsou rozhodčími přehlíženi, objektivně je potřeba říci, že v té době to měl Pavol Jablonický opravdu těžké). V roce 1991 vznikla také konkurenční federace s názvem WBF, která přetáhla část špičky z IFBB (Strydom, Christian), ovšem její existence neměla delšího trvání a IFBB neohrozila.¹⁵³

V roce 1992 měl kulturistický svět poznat nového šampiona. Po celkově osmi letech, kdy konstantně kraloval Lee Haney, měl vyhrát nový závodník. Jednalo se o poslední rok, kdy *Mr. Olympia* hostilo evropské město, finské Helsinky. Favority na zisk trofeje byli Yates, Taylor, Labrada a Ray. Do souboje o titul nakonec zasáhl i nový závodník, kterému se podařilo vyhrát *Noc šampionů*, Kevin Levrone. Konečné pořadí bylo následovné. Novým králem se stal anglický závodník Dorian Yates, stříbrný skončil překvapivě Kevin Levrone, Lee Labrada bral bronz. Pikantností je první účast budoucího šampiona Ronnieho Coleman (16) a Lou Ferrigna (12).¹⁵⁴

V 90. letech se podoba vrcholové soutěžní kulturistiky proměnila. Diváci chtěli vidět čím dál tím více větší závodníky a větší svalovou hmotu a šampioni ze 70. či 80. let byli pro ně příliš subtilní. Rok 1993 byl pro úřadujícího šampiona velmi náročný a jeho pozice nebyla nikterak pevná. Soutěž se konala v Atlantě. V roce 1993 se na *Arnold Classic* objevil nováček Flex Wheeler. Všechny udivil svou skvělou genetikou, symetrií a postupně bylo jasné, že bude velkou konkurencí pro Doriana. Kevin Levrone si v přípravě natrhl prsní sval a skončil až na pátém místě. Čtvrtý skončil Lee Labrada, který absolvoval svoje poslední finále. Bronz bral Shawn Rayn a stříbro nováček Flex Wheeler. Vítězství a druhý titul si připsal Dorian Yates. Nutno podotknout, že Dorian přišel skvěle připravený. Od minulého roku nabral 6 kg čistých svalů (hlavně na zádech) a dokázal si udržet formu. Zajímavostí tohoto ročníku je účast slovenského závodníka Pavola Grolmuse.¹⁵⁵

¹⁵³ *Historie světové kulturistiky: Období 1984–1991* [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15593-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1984-1991.html>

¹⁵⁴ *Historie světové kulturistiky: Období 1992–1997* [online]. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15649-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1992-1997.html>

¹⁵⁵ Tamtéž.

V roce 1994 byl souboj o titul ochuzen o Flexe Wheelera, který kvůli autonehodě nemohl závodit. Soutěž se konala v americké Atlantě. Dorian Yates to rozhodně neměl lehké. Během přípravy si poškodil ramenní vaz, a nemohl tak trénovat ramena a hrudník. Poté si natrhl kvadriceps, kvůli kterému nemohl trénovat okolo jednoho měsíce stehna. Následně si 9 týdnů před vystoupením utrhl levý biceps. I přes všechny uvedené obtíže se dokázal připravit a dosáhnout vrcholové formy a následně zvítězit. Druhý skončil v životní formě Shawn Ray. Porovnávání těchto dvou typů postav bylo velice obtížné. Tak jako tomu již bylo v minulosti, se sešli dva naprosto skvělí závodníci, ale byli typově natolik odlišní, že bylo velice těžké hodnotit, kdo z nich je lepší. Dorian představoval dominantní svalovou hmotu (s mírnými defekty, např. utržený biceps či vypouklé břicho), oproti tomu skvěle geneticky disponovaný Shawn Ray, který byl sice menší, ale zato estetičtější. Bronzový skončil Kevin Levrone.¹⁵⁶

V roce 1995 se *Mr. Olympia* opět konala v americké Atlantě. Svůj čtvrtý titul získal úřadující šampion Dorian Yates. I přes svoje četná zranění (do jisté míry byla jistě způsobena jeho stylem tréninku, kdy Yates trénoval stylem *Heavy Duty*, který je obzvláště náročný na regeneraci) se dokázal skvěle připravit. Měl skvělé svalové objemy a dosahoval enormní kvality svalstva. Druhý skončil Kevin Levrone, který dokázal přijít mohutnější než v minulých letech. Třetí skončil Nasser El Sonbaty, který měl 122 kg v obstojné kvalitě. Pavol Jablonický se tento rok opět dokázal kvalifikovat a skončil na děleném 15. místě. Zajímavý byl tento ročník i z důvodu doprovodné události, kdy se zde sešli všichni vítězové soutěže *Mr. Olympia* a Joe Weider se s nimi pozdravil na pódiu.¹⁵⁷ V tomto roce se pořádá také první ročník kategorie *Fitness Olympia* (ženská kategorie kombinující gymnastiku a kulturistiku).¹⁵⁸

13.2 Druhá polovina 90. let

Ve druhé polovině 90. let dominoval světovému bodybuildingu Dorian Yates a zároveň s ním celková mohutnost a dominantnost masivní svalové hmoty (do jisté míry se ze soutěžního bodybuildingu vytratily pojmy jako estetika či elegance postavy).

V roce 1996 se soutěž *Mr. Olympia* konala v americkém Chicagu. Do finálové šestky se poprvé dostal budoucí šampion Ronnie Coleman, skončil na 6. místě. Paté místo připadlo kanadskému závodníkovi Paulovi Dillettovi, čtvrtý skončil Flex Wheeler, třetí Kevin Levrone a druhý

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ Tamtéž.

¹⁵⁸ *MuscleandFitness*. 2015, XXV. (9).

Shawn Ray. Titul si již popáté odnesl Dorian Yates a svojí formou nedal nikomu šanci. Zajímavostí pro tento ročník byla diskvalifikace závodníka za použití diuretik (zakázané látky, které se používají na odvodnění). Nasser El Sonbaty byl tedy původně vyhlášen na třetím místě, ale následně byl ze závodu vyloučen.¹⁵⁹

V roce 1997 bylo místem konání *Mr. Olympia* Los Angeles. Finanční prémie dosahovaly výše 285 000 dolarů. Dorian Yates postupně začínal ztrácet svoji dominanci, a tak bylo otázkou, zda se mu podaří opět zvítězit. Nakonec se tak stalo, nicméně Dorian vytušil, že jeho postavení již není tak pevné, jako tomu bylo v minulosti a po vítězství oznámil konec kariéry (nakonec vyšlo najevo, že se v přípravě opět zranil, tentokrát si utrhl triceps). Dorian postupně ztrácel definici stehen a stále více bojoval s vypouklým břichem, ale před druhým Nasserem El Sonbatym dominoval hlavně v zadních postojích. Konec úřadujícího šampiona nebyl zas až tak velké překvapení, jeho postava byla již silně poznamenána hojnými zraněními. Na třetí příčce skončil Shawn Ray, čtvrté místo bral Kevin Levrone.¹⁶⁰

Rok 1998 měl být významný hlavně z důvodu ukončení kariéry Doriana Yatese a uvolnění titulu. Mezi favority na vítězství patřili hlavně tzv. korunní princové, kteří závodili s Dorianem – Ray, Wheeler a Levrone. Možná šlo ještě uvažovat o tom, že přichází čas Nassera El Sonbatyho, který na posledním ročníku potrápil šampiona, nicméně realita měla být jiná. V roce 1998 soutěž hostil americký New York a ve vzduchu visela otázka, kdo se stane novým králem světového bodybuildingu. Načasování formy nakonec nevyšlo Rayovi a Levrone, naopak se objevilo obrovské překvapení, kdy se svou životní formou přišel Ronnie Coleman (sice tento rok vyhrál *Noc šampionů*, ale původně rozhodně nebyl hlavním aspirantem na titul). Dle očekávání bojovali o titul Nasser El Sonbaty a Flex Wheeler a k nim se připojil právě Coleman. Souboj byl velmi těsný. Nasser El Sonbaty doplatil na slabší záda (již v minulosti rozhodovaly o vítězství zadní postoje a tento rok se nestal výjimkou) a umístil se na třetí příčce. Nakonec se odborníci přiklonili na stranu Colemana (údajně kvůli vyrýsovanosti hamstringů a hýždí) a svět poznal nového šampiona. Druhý skončil Flex Wheeler. Svět znal nového šampiona a nutno

¹⁵⁹ *Historie světové kulturistiky: Období 1992–1997* [online]. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15649-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1992-1997.html>

¹⁶⁰ Tamtéž.

podotknout, že se jednalo o pořádné překvapení. Začala nová éra, a to éra Ronnieho Colemana.¹⁶¹

V roce 1999 se *Mr. Olympia* konala v Las Vegas. Z pohledu českého fanouška je zajímavá účast Pavla Jablonického na soutěži *Noc šampionů* ve stejném roce, kde bojoval o vítězství, nakonec skončil druhý za Paulem Dillem. *Arnold Classic* vyhrál toho roku Nasser El Sonbaty a muselo se počítat také s Wheelerem, Levrone, Rayem nebo Chrisem Cormierem. Samozřejmě bylo otázkou, zda se Colemanovi podaří titul obhájit. Výhru dokázal získat právě Coleman a podařilo se mu tak obhájit titul. Ronnie dokázal přijít s novými kilogramy svalové hmoty, měl skvělé objemy, separaci a vyrýsovanost svalů. Druhý skončil Flex Wheeler, který měl také skvělou formu, ale na Colemana to nestačilo. Coleman začal nabývat náskok nad ostatními a bylo otázkou, kolikrát se mu ještě podaří zvítězit. Třetí skončil Chris Cormier, čtvrté místo bral Levrone, páté místo Shawn Ray a šestý skončil Nasser El Sonbaty. Pavol Jablonický se dokázal kvalifikovat díky svému umístění z *Noci šampionů* a skončil na 13. místě. Začala tak doslova nová éra, kdy bylo jasné, že Coleman bude po určitou dobu dominovat a kombinace jeho masivní svalové hmoty a skvělé připravenosti bude těžko porazitelná.¹⁶²

¹⁶¹ *Historie světové kulturistiky: Období 1998–2001* [online]. [cit. 2019-02-13]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15757-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1998-2001.html>

¹⁶² Tamtéž.

14 Vývoj bodybuildingu v období 2000 až 2005 – éra Ronnieho Colemana

Od roku 2000 lze hovořit o tom, že začala pomyslná šňůra jednotlivých vítězství Colemana. Titul se mu již podařilo obhájit a jeho tak původně první vítězství bylo bezpochyby potvrzeno. Na Colemana dotírala sice užší špička závodníků (hlavně Levrone, Wheeler, Ray), ale bylo jasné, že když přijde v odpovídající formě, nebude mít konkurenci.

V roce 2000 se *Mr. Olympia* konala v Las Vegas a výsledky byly poměrně předvídatelné. Ronnie Coleman přišel ve skvělé formě a se svojí masivností nenechal nikoho na pochybách. Dokázal získat třetí titul a upevnil si tak svoji pozici. Druhý skončil Kevin Levrone, který přišel ve své životní formě, ale na Colemana stále ztrácel. Třetí příčku obsadil Flex Wheeler (bylo to pro něj poslední „dobré“ umístění) a čtvrtý skončil Shawn Ray. Někteří závodníci, kteří v předcházejících ročnících patřili k aspirantům na titul, začali být spíše na ústupu (Nasser El Sonbaty).¹⁶³

V roce 2001 se soutěž konala již tradičně v Las Vegas (dnes se již jedná o tradiční místo, kde se zde vždy v září sejde nejužší světová kulturistická špička). *Mr. Olympia* předcházela *Arnold Classic* a již zde nastoupil úřadující šampion Ronnie Coleman a dokázal zvítězit. Samotná hlavní soutěž roku následně přinesla menší překvapení. Ronnie Coleman sice dokázal zvítězit a získat tak svůj další titul, ale na druhém místě skončil senzačně Jay Cutler. Probojoval se tak do nejužší světové špičky. Loňský rok byl na soutěži až osmý, ovšem dokázal se enormně zlepšit a přišel se skvělou formou. Colemanovi se dařilo každý rok přijít s novým množstvím svalů a dokázal je kvalitně zpracovat, většinou byl o dost těžší než jeho soupeři. Měl skvělou hloubku a šířku zad, díky tomu dominoval v zadních postojích. Nicméně odborníci se shodovali v tom, že Jay Cutler by mohl v budoucnosti Colemana ohrozit a být mu vyrovnaným soupeřem. Třetí skončil Kevin Levrone, za ním Shawn Ray (který následně ukončil kariéru). Na 19. místě skončil český profesionál Pavol Jablonický.¹⁶⁴

V roce 2002 se *Mr. Olympia* konala opět v Las Vegas a celkové finanční prémie odpovídaly 381 000 dolarů. Na své další vítězství dokázal dosáhnout Coleman a získal tak svůj pátý titul. Coleman přišel menší než minulý rok, ale dokázal si udržet skvělé linie a neskutečnou kvalitu svalů a klasicky skvělé zadní postoje. Na druhém místě skončil Kevin Levrone. Třetí příčku bral Chris Cormier a čtvrtý skončil Dexter Jackson. Na pátém místě se umístil německý gigant

¹⁶³ *Historie světové kulturistiky: Období 1998–2001* [online]. [cit. 2019-02-13]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15757-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1998-2001.html>

¹⁶⁴ Tamtéž.

Günter Schlierkamp, který závodil s hmotností okolo 130 kg v závodní formě a měl od fanoušků největší ovace. Flex Wheeler, který se pokoušel vrátit po vážné nemoci, skončil až na 7. místě. Do bojů zasáhl také slovenský kulturista Jaroslav Horvath, který skončil na 23. místě. Můžeme říci, že od tohoto roku dochází k postupné obměně užší špičky a do vyšších pater hodnocení postupně pronikají noví kulturisté.¹⁶⁵

V roce 2003 se *Mr. Olympia* konala opět v Las Vegas. Finanční prémie dosáhly na 404 000 dolarů a bylo otázkou, zda si Ronnie Coleman odnese další sošku. Veřejnost měla náležitě pochybnosti, potom co Schlierkamp dokázal předvést skvělý výkon na minulém ročníku, a dokonce porazil Colemana na *Show of Strength* v listopadu, bylo otázkou, zda král nepadne. Není moc obvyklé, aby úřadující šampion prohrál na jiné soutěži, nicméně se tak stalo a před Colemanem stál nelehký úkol. Na prvním místě nakonec skončil Coleman a dokázal tak získat již svůj šestý titul. Druhý skončil Jay Cutler, který minulý rok nesoutěžil, ale tento rok se vrátil ve skvělé formě. Tentokrát na vítěze nestačil ani hmotou, ani kvalitou. Třetí skončil Dexter Jackson, který vyčníval jako nejlépe připravený závodník.¹⁶⁶ Je potřeba dodat, že Ronnie Coleman nakonec předvedl neuvěřitelnou formu. Vážil okolo 130 kg, disponoval svalovými zářezy pokrytými pouze tlustými žilami, s minimem tuku. V tomto roce definoval Coleman novou dimenzi toho být obrovský a zároveň vysekaný.¹⁶⁷ V tomto roce má premiéru kategorie *Figure Olympia* (ženská kategorie kombinující sportovní, ale stále ženský vzhled jednotlivých závodnic).¹⁶⁸

Rok 2004 přinesl finanční odměny ve výši 400 000 dolarů a opět se konal v Las Vegas. Tento ročník měl být ve znamení určitých důležitých změn. Mělo dojít k obměně rozhodcovského sboru, odklonu profesionálního bodybuildingu od gigantismu a příklon k prosazování estetičtějších typů kulturistických postav. Od roku 1984 znala historie pouze tři vítěze (Haney, Yates a Coleman). Systém posuzování se stal postupně neefektivní a nudný. Co se týče hlavních změn pro závodníky, měl být nastolen nový systém rozhodování (reforma bodového systému), nové povinné postoje (např. tzv. „nejsvalnatější póza“) a tzv. „vyzývací kola“, která spočívala v možnosti závodníka zvolit si pózu, ve které se chce utkat s jednotlivými závodníky.¹⁶⁹ Svůj

¹⁶⁵ *MuscleandFitness*. 2002, **XII**. (12).

¹⁶⁶ *MuscleandFitness*. 2003, **XIII**. (12).

¹⁶⁷ *MuscleandFitness*. 2009, **XIX**. (9).

¹⁶⁸ *MuscleandFitness*. 2015, **XXV**. (9).

¹⁶⁹ *MuscleandFitness*. 2004, **XIV**. (10).

sedmý titul dokázal získat Ronnie Coleman, když si poradil se všemi soupeři. Druhý skončil Jay Cutler, který přišel se 124 kg svalů, ale bylo to znát na kvalitě svalstva (nadbytečná podkožní voda). Třetí příčku obsadil překvapivě Gustavo Badell, který nabídl skvělé proporce a mohutnost. Český závodník Pavol Jablonický si došel pro životní umístění, když skončil na 11. místě.¹⁷⁰

V roce 2005 opět hostilo americké Las Vegas svátek bodybuildingu a celkové prémie se navýšily na 550 000 dolarů. Svůj osmý titul nakonec získal Ronnie Coleman (vyrovnal se tak Lee Haneymu) a vstoupil tak do historie. Druhý skončil Jay Cutler, který na šampiona pořádně dotíral. Ronnie dominoval v masivnosti zad a hamstringů, Jay měl naopak lepší kvadricepsy a břišní svaly. Gustavo Badell potvrdil, že jeho loňské třetí místo nebylo náhodou a dokázal skončit třetí. Na čtvrtém místě skončil Schlierkamp, který přinesl skvělé proporce i přes vysokou tělesnou hmotnost (netrpěl vypouklým břichem a deformací svalstva). Předsevzetí z roku 2004 nebyla naplněna a závodníkům bylo stále tolerováno vypouklé břišní svalstvo či přehnaný důraz na masivnost postavy.¹⁷¹ V tomto roce dochází také k zásadním změnám na poli vedení IFBB. Profesionální divize IFBB byla nahrazena tzv. profesionální ligou. Profesionální liga přestala být plně závislá na federaci IFBB, obě ligy mezi sebou neustále kooperovaly, ale již se nejednalo o jednotnou organizaci.¹⁷²

¹⁷⁰ *MuscleandFitness*. 2004, **XIV**. (12).

¹⁷¹ *MuscleandFitness*. 2005, **XV**. (12).

¹⁷² *Změny v mezinárodním dění v kulturistice a fitness* [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-28366-zmeny-v-mezinarodnim-deni-v-kulturistice-a-fitness.html>

15 Vývoj bodybuildingu v období 2006 až 2010 – nový král Jay Cutler

Situace v roce 2006 byla na scéně světového bodybuildingu následující. Coleman dokázal v roce 2005 získat svůj osmý titul a vyrovnal tak rekord v počtu vítězství. Stála před ním obrovská výzva, a to sice překonat legendárního Lee Haneyho a stát se tak pomyslně nejlepším kulturistou, jaký kdy byl. Kulturista, který mohl Ronnieho asi nejvíce ohrozit, byl Jay Cutler. Na soutěži skončil již čtyřikrát druhý za Colemanem, ale poslední dva ročníky na něj řádně dotíral a bylo otázkou, zda Coleman dokáže přidat další vítězství.

V roce 2006 se *Mr. Olympia* konala již v tradiční Orleans aréně v americkém Las Vegas, finanční prémie dosáhly již 546 000 dolarů. Situace byla taková, že Coleman a Cutler dominovali tehdejší profesionální špičce. Mezi další aspiranty na medailové umístění patřili Dexter Jackson, Gustavo Badell, Günther Schlierkamp a Chris Cormier. Co se týče očekávaného souboje mezi Colemanem a Cutlerem, mělo se za to, že Coleman bude neustále dominovat v zadních postojích (nicméně už jen lehce), zatímco Cutler bude lepší v předních postojích. Nakonec rozhodla tvrdost svalů, kterou dokázal přinést Jay Cutler a stal se novým šampionem. Scott, Schwarzenegger, Haney nebo Yates nebyli na *Mr. Olympia* nikdy poraženi, nicméně Coleman se této skutečnosti vyhnout nedokázal. Coleman skončil na druhém místě a kulturistický svět tak poznal jméno nového krále soutěžního bodybuildingu. Velikým překvapením bylo třetí místo Victora Martineze, který se tak dokázal dostat do nejužší špičky. Čtvrtý skončil Dexter Jackson.¹⁷³

Rok 2007 byl ve znamení opětovného souboje mezi Cutlerem a Colemanem. Podaří se Cutlerovi obhájit titul, nebo Coleman získá rekordní devátý titul? To byly otázky, které visely ve vzduchu. Coleman se rozhodl pro pokus sebrat si svoji korunu zpět (v celé historii se to žádnému šampionovi ještě nepodařilo). Celkové pořadí nakonec bylo příznivé pro Cutlera. Dokázal vyhrát a přišel s ještě lepší formou než minulý rok, podařilo se mu tak obhájit titul. Ronnie Coleman přišel v horší formě než minulý rok a skončil až na čtvrté pozici. Druhý skončil Victor Martinez a třetí příčku bral Dexter Jackson. Ronnie Coleman po soutěži ukončil profesionální kariéru. Definitivně tak skončila éra jednoho závodníka, který se nesmazatelně zapsal do historie.¹⁷⁴

¹⁷³ *Historie světové kulturistiky: Období 2006–2013* [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15787-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-2006-2013.html>

¹⁷⁴ Tamtéž.

V roce 2008 vše nasvědčovalo tomu, že Jay Cutler získá svůj třetí titul v řadě. Mezi největší favority patřili Cutler, Jackson a Dennis Wolf (Victor Martinez si zranil koleno). Soutěž se opět konala v Las Vegas v Nevadě. Nakonec byl souboj o titul velmi těsný. Německý závodník Dennis Wolf dokázal přijít ve skvělé formě, v nabitě konkurenci mu to ale stačilo pouze na čtvrtou příčku. Nováček Phil Heath si při svém prvním startu dokázal dojít pro skvělé třetí místo. Očekávalo se, že vyhraje úřadující šampion, nicméně se kulturistický svět dočkal velkého překvapení. Jay Cutler nepřišel optimálně připraven, měl sice množství nové svalové hmoty, ale nedokázal ji náležitě zpracovat. Oproti němu Dexter Jackson přišel ve své životní formě. Jackson neměl zjevnou slabinu (možná užší ramena a celkově subtilnější projev jeho postavy v porovnání s ostatními těžkotonážními závodníky) a na soutěž přišel vždy extrémně připravený (kvalita svalstva, odvodnění, vyrýsovanost svalů). Dexter Jackson tedy dokázal zvítězit a stal se nejlepším kulturistou planety a Jay Cutler si připsal již páté stříbro a překonal tak smutný rekord Kevina Levroneho v počtu druhých míst. Tento ročník je také zajímavý tím, že se uskutečnil první ročník lehčí kategorie (*202 Olympia Showdown*), kterou vyhrál David Henry. Jednalo se o váhově omezenou kategorii pro lehčí a vzrůstově menší závodníky, obdoba toho, co se již v historii soutěže událo, kdy byli závodníci rozděleni do kategorií a poté bojovali o absolutní titul. Otázka, zda by měly existovat kategorie dvě či jenom jedna, je do dnešních dnů tématem mnoha diskuzí.¹⁷⁵ Nicméně faktem zůstává, že tento model z minulosti (poprvé mohli kulturisté nastupovat v lehčí kategorii v roce 1974 až 1979) má do jisté míry svou logiku. Tito závodníci mohou klást větší důraz na připravenost a vyváženost postavy a nemusejí se hnát za objemy. Na druhou stranu dojde k jisté roztržiténosti samotné soutěže.¹⁷⁶

Do jisté míry byl ročník 2009 poznamenán úmrtím Bena Weidera, který skonal krátce po loňském ročníku ve věku 85 let.¹⁷⁷ Již v roce 2006 se vzdal dominantního postavení v čele IFBB a řízení celé federace předal španělskému viceprezidentovi Rafaelovi Santonjovi a sám již zastával pouze čestnou funkci.¹⁷⁸ Rok 2009 přinesl mnoho očekávání. Ve hře byl Cutler i Jackson, muselo se také počítat s ostatními závodníky. *Mr. Olympia* se opět konala v Las Vegas a finanční prémie jen pro vítěze titulu se vyšplhala na 200 000 dolarů. Vyrovnaný souboj z roku

¹⁷⁵ Tamtéž.

¹⁷⁶ *Kategorie do 202 liber letos končí, hmotnostní limit lehčí váhy se zvýší* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-9168-kategorie-do-202-liber-letos-konci-hmotnostni-limit-lehci-vahy-se-zvysi.html>

¹⁷⁷ *MuscleandFitness*. 2009, **XIX.** (3).

¹⁷⁸ *MuscleandFitness*. 2008, **XVIII.** (12).

2009 přinášel mnoho otázek. O titul si to nakonec rozdalo kvarteto Cutler, Jackson, Greene a překvapivě také Branch Warren. Na čtvrtém místě nakonec skončil Kai Greene, který si tak zde zažil svůj debut. Třetí skončil loňský šampion Dexter Jackson, který přinesl o trošku horší formu než loni. Na překvapivém druhém místě skončil Branch Warren, který nastoupil v životní formě a dokázal svoje obrovské objemy zkrotit do kvality a byl velmi tvrdý a žilnatý. První místo připadlo Jay Cutlerovi. Nutno říci, že po právu. Objemy, které přinesl již minulý rok, dokázal náležitě zkvalitnit a zhustit a dost možná zde byl v nejlepší formě svého života. Vstoupil tak do historie soutěže jako šampion, který si dokázal svůj titul vzít zpátky, což se nikomu jinému v historii nepovedlo.¹⁷⁹

Rok 2010 přinesl v pořadí již čtyřicátou šestou soutěž *Mr. Olympia*. Místem konání bylo opět americké Las Vegas. Čtvrté místo připadlo šampionovi z roku 2008 Dexterovi Jacksonovi, který přinesl svoji standardní formu. Třetí místo bral Branch Warren a stříbro připadlo Philu Heathovi. Pro svůj čtvrtý titul si došel Jay Cutler, který opět přinesl skvělou formu a kombinaci masivnosti a připravenosti (patřil k nejširším závodníkům na pódiu, nicméně je fakt, že jeho typ postavy disponuje mírně širším pasem) a po zásluze vyhrál.¹⁸⁰ Poprvé se na soutěži *Mr. Olympia* představila kategorie *Bikini fitness*, která se následně stala velmi populární.¹⁸¹

¹⁷⁹ *Historie světové kulturistiky: Období 2006–2013* [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15787-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-2006-2013.html>

¹⁸⁰ Tamtéž.

¹⁸¹ *MuscleandFitness*. 2015, XXV. (9).

16 Vývoj bodybuildingu v období 2011 až 2018 – éra Phila Heatha

V roce 2011 byla situace ve vrcholovém bodybuildingu taková, že všem kraloval Jay Cutler. Jako jediný v historii celé soutěže *Mr. Olympia* dokázal získat svůj titul zpátky po tom, co ho o něj v roce 2008 připravil Dexter Jackson. Soutěž měla svoji pozici již dávno upevněnou jakožto největší kulturistická soutěž světa. *Mr. Olympia* již dávno překonala svůj původní koncept a do novodobé historie vstoupila jako svátek kulturistiky, který již neobsahoval pouze soutěže největších kulturistů planety, ale také velké množství doprovodného programu a stále se navyšující počet nových kategorií (*202 Olympia Showdown*, *Ms. Olympia*, *Fitness Olympia*, *Figure Olympia*, nebo v pozdějších letech kategorie jako *Bikini Olympia* a *Men's Physique Showdown*). Je potřeba si uvědomit, že postupem času se soutěž, potažmo celá federace IFBB, stala globálním fenoménem a rozrostla se do nových rozměrů.

Rok 2011 opět přinesl soutěž *Mr. Olympia* a v září se nejlepší kulturisté na světě opět sjeli do Las Vegas. Kandidáti na vítězství byli Cutler, Heath, Warren (ten si ovšem následně zranil kvadriceps), případně Wolf a Jackson. Nakonec se zde odehrál začátek nové éry a novým králem se stal Phil Heath. Dokázal přijít v životní formě a od posledního ročníku se enormně zlepšil. Disponuje sice užší kostrou ramen, nicméně má plastické svalstvo, které vytváří až 3D efekt a má skvělé ruce i nohy. Jeho vítězství před druhým Jay Cutlerem bylo zasloužené. Později vyšlo najevo, že si Jay několik týdnů před soutěží natrhl levý biceps, ovšem na výsledku by to zřejmě nic nezměnilo. Na třetí příčce skončil Kai Greene. Čtvrté místo bral Victor Martinez, pátý byl Dennis Wolf a na Dextera Jacksona zbylo až šesté místo. Skvělý výsledek zaznamenal slovenský závodník ve váhově omezené kategorii Jaroslav Horváth, když skončil na čtvrtém místě z celého startovního pole.¹⁸² Po tomto ročníku dochází k jistým úpravám organizace a kvalifikace ze strany vedení IFBB. Jedná se o zpřísnění jednotlivých kvalifikačních hledisek (například snížení počtu kvalifikovaných závodníků z minulého ročníku soutěže či snížení počtu kvalifikačních míst z dalších velkých soutěží, jako je *Arnold Classic* nebo *New York Pro*). Tyto tendence měly mít za účel zkvalitnit startovní pole, zmenšit počet závodníků na pódiu a ušetřit náklady na soutěž samotnou. Postupem času se zavádí tzv.

¹⁸² *Historie světové kulturistiky: Období 2006–2013* [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15787-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-2006-2013.html>

bodový systém, kdy na *Mr. Olympia* postupuje přímo pouze vítěz profesionální soutěže a ostatní musí sbírat body do žebříčku.¹⁸³

V roce 2012 se soutěž *Mr. Olympia* (celková sportovní akce již nese název *Joe Weider's Olympia Fitness and Performance Weekend*) konala opět v Las Vegas a celkové finanční prémie dosáhly na 650 000 dolarů. Organizátorům se tak soustavně dařilo navyšovat finanční prémie pro jednotlivé závodníky. Když vezmeme v potaz, že v roce 1971 bral Arnold Schwarzenegger za výhru 1000 dolarů a v roce 2012 si vítěz odnesl 250 000 dolarů (i když uvažíme velký časový rozestup), jedná se o poměrně zásadní rozdíl, kdy se postupem času v profesionálním bodybuildingu začalo pohybovat velké množství financí. Jay Cutler ohlásil, že se tento rok připravovat nebude (vzhledem k zranění bicepsu), očekávalo se tedy, zda Phil Heath dokáže obhájit svůj titul. Branch Warren se vracel po zranění. Po vyrovnaném souboji získal svůj druhý titul Phil Heath. Přišel sice o něco v horší formě než minulý rok, ale na vítězství mu to stačilo. Na druhém místě skončil Kai Greene a třetí příčku bral nečekaně velice estetický Shawn Rhoden z Jamajky. Ve váhově omezené kategorii startovali dva čeští závodníci, Lukáš Osladil (11.) a Petr Vaniš (16.) Zajímavostí tohoto ročníku je fakt, že podobně jako v roce 1975 vznikl i v tomto roce film o přípravě několika vrcholových závodníků na tuto soutěž, nesoucí název *Generation Iron*. Rok 2012 je zajímavý také z pohledu českého fanouška, kdy se odehrál první ročník profesionální kulturistické soutěže s názvem *EVL's Prague Pro* a profesionální bodybuilding se tak vrátil do Prahy po dlouhých patnácti letech (v roce 1998 se v Praze konala soutěž *Ms. Olympia*). V tomto roce dochází také na *Mr. Olympia* k navýšení váhového limitu v kategorii do 202 liber na 212 liber. Impuls přišel od samotných pořadatelů, kdy tím chtěli zabránit závodníkům z váhově omezené kategorie v přecházení do open kategorie.¹⁸⁴

Rok 2013 přinesl další ročník soutěže (jednalo se již o její 49. ročník) a opět se konala v Las Vegas. Po zranění bicepsu se vracel Jay Cutler a pokoušel se vzít si svůj titul po druhé zpátky. Čekalo se, zda se podaří Philu Heathovi dojít si pro svůj třetí titul, nebo zda zvítězí někdo jiný (největší favorité byli Wolf, Greene, Rhoden, nebo nestárnoucí Dexter Jackson). Svůj třetí titul si nakonec vybojoval Phil Heath, když přišel plnější a ostřejší než minulý ročník. Druhý skončil Kai Greene, který přišel o něco málo větší než minulý rok, ale zase byl méně ostrý a mohl být

¹⁸³ *Změna v IFBB: kvalifikace na Olympii podle umístění v žebříčku!* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-11500-zmena-v-ifbb-kvalifikace-na-olympii-podle-umisteni-v-zebricku.html>

¹⁸⁴ *Historie světové kulturistiky: Období 2006–2013* [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15787-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-2006-2013.html>

rád, že ubránil druhou příčku před skvělým třetím Dennisem Wolfem. Jay Cutler skončil až na šestém místě. Bohužel se nedokázal vrátit se svými bývalými objemy a svou pověstné plností svalů. Do jisté míry lze hovořit o tom, že tento ročník mohl být považován za opětovné střídání generací. Závodní špička z minulých let, reprezentovaná Cutlerem, Warrenem, Freemanem, Martinezem, byla pomalu, ale jistě obměněna závodníky, jako byli Wolf, Rhoden, Greene, Winklaar, Elssbiay či Beyeke. Tento ročník byl bohužel poznamenán tragickou událostí, kdy zemřel zakladatel soutěže Joe Weider ve svých devadesáti třech letech.¹⁸⁵ V tomto roce měly premiéru kategorie *Physique* žen i mužů. U žen se jedná o nejvíce osvalenou kategorii po klasickém ženském bodybuildingu a u mužů jde o „plážový bodybuilding“.¹⁸⁶

V roce 2014 se konala v americkém Las Vegas již padesátá soutěž s názvem *Mr. Olympia*. Celkové finanční prémie dosáhly na 710 000 dolarů. Do té doby poznala soutěž celkem třináct vítězů a rekord v počtu vítězství drželi Coleman a Haney (oba po osmi titulech). Očekávání bylo veliké. Bylo otázkou, zda Phil Heath dokáže dokráčet ke svému čtvrtému titulu v řadě, nebo zda ho dokáže někdo porazit. Ten, kdo mohl úřadujícího šampiona nejvíce ohrozit, byl Kai Greene. Vítězem se nakonec stal Phil Heath a získal tak čtvrtý titul v řadě a upevnil svoji vedoucí pozici. Druhý skončil Kai Greene, který již potřetí v řadě nedokázal Heatha porazit. Dokázal přijít s velkými objemy a byl i ostrý, ale na vítězství to nestačilo. Na třetí příčce skončil Shawn Rhoden, který přišel mohutnější než loni, ale stále si zachoval svoji eleganci. Při příležitosti padesátého ročníku byli na pódium pozváni bývalí šampioni a každý z nich pronesl krátkou řeč.¹⁸⁷

V roce 2015 se konala soutěž *Mr. Olympia* opět v Las Vegas, a to již její jednapadesátý ročník. Phil Heath držel titul již čtyřikrát v řadě za sebou a hodlal zvítězit i tento rok. Když vezmeme v potaz, že v prvních ročnících stálo na soutěži *Mr. Olympia* jen pár závodníků, postupem času se jejich počet začal zvyšovat. Do jisté míry to jistě souvisí s expanzí federace IFBB a rozšíření bodybuildingu jako sportu po celém světě, nicméně i organizátoři tomuto trendu vycházeli vstříc. Postupem času ovšem byly patrné i opačné tendence ze strany vedení federace IFBB (rok 2011 a zpřísnění postupových pravidel). V tomto roce tedy platilo, že se na soutěž kvalifikuje určitý počet závodníků z minulého ročníku, vítěz profesionální soutěže (nebo

¹⁸⁵ *Mr. Olympia 2013: výsledky a fotografie!* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-16577-mr-olympia-2013-vysledky-a-fotografie.html>

¹⁸⁶ *MuscleandFitness*. 2015, XXV. (9).

¹⁸⁷ *Mr. Olympia 2014: výsledky a fotografie!* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-19856-mr-olympia-2014-vysledky-a-fotografie.htm>

absolutní vítěz amatérské Olympie), jakýkoliv vítěz z minulého ročníku (ti mají doživotní možnost startu), speciálně pozvaný závodník od pořadatelů (to není příliš časté), nebo musejí závodníci sbírat jednotlivé body do žebříčku. Největšími favority byli, kromě Phila Heatha, Jackson, Rhoden. Kai Greene již před samotnou soutěží oznámil, že nebude soutěžit. Nakonec dokázal zvítězit staronový šampion, když zapracoval na celkových objemech a přišel náležitě připravený. K úžasnému druhému místu si ve svých čtyřiceti pěti letech došel nestárnoucí Dexter Jackson, který se konstantně dokáže zlepšovat. Třetí skončil Shawn Rhoden. Phil Heath tak dokázal opět vyhrát a navýšit svůj počet vítězných sošek.¹⁸⁸

Rok 2016 přinesl opět svátek bodybuildingu do Las Vegas. Vítěz si měl odnést celých 400 000 dolarů (to v roce 2003 odpovídalo přibližně všem finančním odměnám dohromady! I když musíme brát v potaz vzrůstající počet závodníků a nových kategorií, jedná se o enormní navýšení). Tento ročník byl zajímavý z více faktorů. Očekávalo se, že Phil Heath dokáže zvítězit a připsat si další cenné vítězství, ovšem jeho vzrůstající problém s kontrolou břišní stěny zanechávaly postupné pochybnosti. Bylo otázkou, kdo by se mu mohl postavit, nejvíce se favorizovali Dexter Jackson, Shawn Rhoden, egyptský obr Mamdouh Elssbiay, William Bonac, nebo Roelly Winklaar. Zajímavostí byl start Kevina Levrone, který se odhodlal vrátit po dlouhé soutěžní pauze (možnost startu mu zajistilo speciální pozvání pořadatelů). Phil Heath nakonec nepřipustil žádné překvapení a došel si pro svůj šestý titul, čímž dorovnal rekord Doriany Yatese. Na druhém místě skončil Shawn Rhoden, jenž poutal pozornost estetickou postavou a úzkým pasem. Třetí skončil stále skvělý Dexter Jackson (na soutěži startoval po sedmnácté!). Po letech se podařilo českému závodníkovi startovat na Olympii v kategorii open. Lukáš Osladil obsadil dělené šestnácté místo (v minulosti se mu již podařilo dostat na *Mr. Olympia*, ale ještě ve váhově omezené kategorii). Ve váhově omezené kategorii startoval Vojtěch Koritenský, který obsadil šestnáctou příčku. Kevin Levrone tuto pozici v open kategorii sdílel s českým závodníkem. Bohužel ho během přípravy potkala zranění a nedokázal přijít ve formě, v jakou doufala řada jeho fanoušků.¹⁸⁹ V tomto roce má premiéru nová mužská kategorie *Classic Physique*, která kombinuje větší množství svalů, než je tomu u *Men's physique*, ale zároveň si drží estetiku (přepočtená soutěžní váha vzhledem k výšce závodníka).¹⁹⁰

¹⁸⁸ *Mr. Olympia 2015: výsledky a fotografie!* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturstika.ronnie.cz/c-22875-mr-olympia-2015-vysledky-a-fotografie.html>

¹⁸⁹ *Mr. Olympia 2016: výsledky a fotografie!* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturstika.ronnie.cz/c-25822-mr-olympia-2016-vysledky-a-fotografie.html>

¹⁹⁰ *MuscleandFitness*. 2016, XXVI. (10).

V roce 2017 byla soutěž opětovně situována do amerického Las Vegas. O první místo bojoval úřadující šampion Phil Heath, obrovský egyptský závodník Mamdouh Elssbiay a skvěle připravený William Bonac. K svému sedmému titulu se dokázal probojovat Phil Heath a vyrovnal se tak legendárnímu Arnoldu Schwarzeneggerovi. Phil došel ve špičkové formě a patřil k nejlépe připraveným závodníkům v celém startovním poli. Na druhém místě se umístil Elssbiay, který v některých postojích dokonce dominoval celému závodu. Třetí příčku bral William Bonac, který nastoupil v ideální formě a disponoval velkým množstvím kulatých a plných svalů. Český závodník Lukáš Osladil se dokázal od minulého roku zlepšit a skončil na dvanáctém místě. Ve váhově omezené kategorii startoval Milan Šádek, který dokázal skončit na skvělém šestém místě.¹⁹¹ V tomto roce dochází také k zásadní události na poli vedení mezinárodní federace IFBB. Jistá roztříštěnost, která byla patrná již od roku 2005 vznikem tzv. profesionální ligy IFBB, nabyla nové podoby. Od tohoto roku se profesionální liga IFBB, kterou vede Jim Manion (a pod kterou spadá soutěž *Mr. Olympia*) osamostatnila od IFBB a jako svoji amatérskou ligu začali využívat americkou NPC. Mezinárodní organizace IFBB si vytvořila svoji profi ligu s názvem *IFBB Elite Pro*.¹⁹² Tyto tendence v rámci IFBB nejsou ničím úplně novým. Logickým úsudkem lze vyvodit, že během více než půl století existence bude organizace procházet určitým vývojem a změnami. V minulosti lze např. poukázat na iniciativu dlouholetého viceprezidenta IFBB Pro Division Wayne DeMilia a jeho *Pro Division Inc*.¹⁹³ Celkově tato aktivita a následné spory ovšem mohou vést k postupné devalvací statutu profesionálního závodníka, a ještě větší roztříštěnosti kulturistiky jako takové. Na druhou stranu je možné, že se to z dlouhodobého hlediska ukáže jako správné rozhodnutí.¹⁹⁴

Rok 2018 přinesl zatím poslední ročník *Mr. Olympia*. Soutěž se konala v tradičním místě, Las Vegas. Phil Heath měl šanci dorovnat rekord Colemana a Haneyho. Do lasvegaské Orleans arény zavítalo něco okolo devět a půl tisíce diváků. Jednalo se již o čtyřiapadesátý ročník soutěže. Finanční odměny dosáhly výše 1 400 000 dolarů. Novinkou tohoto ročníku mělo být započtení hlasů samotných diváků do hodnocení. Z tohoto hlasování měl vzejít i výherce u fanoušků. Jedná se o kroky, které podnikají pořadatelé pro přilákání většího počtu diváků a

¹⁹¹ *Mr. Olympia 2017: výsledky a fotografie* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-28244-mr-olympia-2017-vysledky-a-fotografie.html>

¹⁹² *Změny v mezinárodním dění v kulturistice a fitness* [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-28366-zmeny-v-mezinarodnim-deni-v-kulturistice-a-fitness.html>

¹⁹³ *Svět Kulturistiky*. 2006, **XVI**. (9).

¹⁹⁴ *MuscleandFitness*. 2017, **XXVII**. (11).

zvětšení popularity. Boj o vítězství hned od začátku jasně sváděl úřadující šampion Phil Heath a Shawn Rhoden. Rhoden disponoval elegantnější postavou, úzkým pasem a byl celkově lepší v předních postojích. Heath dominoval v zadních postojích a hloubkou svých svalů (hlavně v oblasti zad a hamstringů). Je obecnou pravdou, že úřadující šampioni se porážejí poměrně těžko. Musí se sejít různé okolnosti a šampion musí přijít nepřipraven. Poté má vyzývatel, pokud přijde připraven, šanci na úspěch, ale moc často se to neděje. Nakonec letošní rok znamenal velké překvapení a zvítězil Shawn Rhoden a stal se tak novým šampionem soutěžního bodybuildingu. Stal se také nejstarším vítězem v celé historii (43 let). Toto rozhodnutí může do jisté míry profesionální kulturistice pomoci, protože Rhoden disponuje estetickou, ale zároveň masivní postavou a svým způsobem je odkazem zlaté éry bodybuildingu. Druhé místo obsadil Phil Heath. Třetí skončil masivní Roelly Winklaar, který byl zároveň vyhlášen vítězem u fanoušků. Lukáš Osladil skončil na 12. místě. Zajímavostí je, že tento rok nastoupil na soutěž Sergio Oliva Jr., syn šampiona z let 1967 až 1969.¹⁹⁵ Roelly Winklaar, který vyhrál u fanoušků, získal tento vedlejší titul díky výše zmiňované novince, která byla zavedena v tomto roce, kdy se na vyhlášení výsledků částečně podílejí i diváci v publiku (obdobně tomu lze hledat paralelu v historii soutěže, kdy v minulosti byla udělována např. cena s názvem *Most muscular*, pro nejvíce svalnatého závodníka, nebo *Best pose award*, pro nejlepší volnou sestavu).¹⁹⁶

¹⁹⁵ *Mr. Olympia 2018 - výsledky a fotografie* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-30743-mr-olympia-2018-vysledky-a-fotografie.html>

¹⁹⁶ *MuscleandFitness*. 2018, **XXVIII.** (9).

17 Závěry

Ve své diplomové práci s názvem „*Vznik a vývoj kulturistické soutěže Mr. Olympia – od jejích počátků do současnosti*“ jsem se primárně snažil o splnění hlavního cíle, který jsem si stanovil na počátku práce a zároveň o splnění dílčích cílů práce, které z něj vyplývaly.

Jako hlavní cíl mé práce jsem si stanovil chronologicky zmapovat a zaznamenat jednotlivé počátky a následný vývoj největší kulturistické soutěže světa. Snažil jsem se o to, abych dokázal komplexně prozkoumat, jak počátky, ze kterých se soutěž postupně utvořila, tak následné jednotlivé konkrétní ročníky této kulturistické soutěže.

Jako dílčí cíle mé práce jsem si stanovil zmapování hlavních postav, které souvisely se vznikem a vývojem soutěže *Mr. Olympia*. Dále pak vztáhnout dané téma k elementární historii světové kulturistiky a porovnat, jakým způsobem vývoj této soutěže ovlivnil toto sportovní odvětví globálně a zároveň jsem se pokusil o prozkoumání přidružených jevů, které se zkoumaným jevem úzce souvisí.

Pro svou práci jsem zvolil metodu historickou, vzhledem k povaze mé práce se jednalo o metodu nejvíce vhodnou. V práci jsem se snažil o uvedení elementárních pojmů, které pomohou k základní orientaci v daném tématu a zároveň jsem se snažil prozkoumat dané téma z co nejvíce možných perspektiv. Během utváření práce jsem postupně došel k dobovým skutečnostem a událostem, které jsem objektivně zaznamenával a ty postupně tvořily moji práci. Soustavně jsem se snažil o zkoumání a propojování jednotlivých etap daného vývoje a umožnit tak práci co nejširší záběr.

Počátky kulturistiky lze hledat napříč celým historickým spektrem. Na počátku lidské civilizace byla síla a tělesná zdatnost otázkou přežití pro každého jedince. Jednotlivá silová cvičení s běžnými předměty a těžkými břemeny můžeme najít již u starověkých civilizací, jako byly Indie, Egypt, Čína či Asie.

Ještě transparentnější odkaz lze najít u civilizace antického Řecka a částečně i Říma. Velké množství paralel lze dohledat právě u kultury antických Řeků. U nich již můžeme nacházet pojem *kalokagathia*, který lze volně vysvětlit jako splynutí fyzického a duševního rozvoje jedince, což je myšlenka, která stála právě i na počátku kulturistiky samotné.

V období středověku můžeme hovořit o jistém útlumu a návrat k soustavnému pěstování síly a tělesné zdatnosti lze spatřovat až v období renesance a novověku.

Na počátku 19. století je kulturistika spojena hlavně se siláckým sportem (dále pak s těžkou atletikou a zápasem). Hlavní roli tu hraje úloha vzpírání, kdy první kulturisté byli většinou vzpěrači. Počátky lze najít hlavně na území Anglie, Ameriky, Německa a Rakouska.

První výraznější osobou, která se zasloužila o vznik kulturistiky samotné, lze spatřit v osobě Eugena Sandowa. Jeho výjimečnost spočívá v odlišnosti jeho postavy, která v té době absolutně neodpovídala postavám ostatních dobových siláků a připomínala spíše právě budoucí postavy kulturistických závodníků. Postupem času se stal slavným a dařilo se mu úspěšně šířit cvičení se zátěží po celém světě. Založil jednu z prvních tělocvičen, které byly určeny pro kulturisty, založil kulturistický časopis a organizoval jednu z prvních kulturistických soutěží na světě, nesoucí název *Great Competition*. Jeho odkaz žije na kulturistických pódiích do dnešních dnů, kdy vítěz soutěže *Mr. Olympia* dostává sošku s jeho podobiznou.

Okolo dvacátých a třicátých let 20. století můžeme hovořit o tom, že se rodí prvotní forma bodybuildingu, kdy se již jedná o ryze kulturistický sport. Ve třicátých letech se již na území USA a Velké Británie pořádají první soutěže v kulturistice. V Evropě je dominantní území Francie. Na konci třicátých let 20. století se koná první větší soutěž, nesoucí název *Mr. America*, kterou pořádala AAU a začala tak konkurovat do té doby nejvýraznější soutěži s názvem *Nejlépe stavěnému muži Ameriky*, kterou pořádal MacFadden.

Ve čtyřicátých letech dochází k výraznému navýšení jednotlivých soutěží a vzniku většího počtu menších federací a narůstá roztržitost organizace tohoto sportu. S rostoucí popularitou kulturistiky přichází také výrazná snaha o jednotnou organizaci, která by zastřešovala celé kulturistické hnutí. V čtyřicátých letech tedy dochází k zásadnímu okamžiku, kdy v Kanadě, v roce 1946, vzniká federace IFBB, kterou zakládají bratři Joe a Ben Weiderovi. Muži, kteří stojí za vznikem soutěže *Mr. Olympia*, celé federace IFBB a postupem času začali určovat podobu světového bodybuildingu. V roce 1947 se v Kanadě koná první soutěž pod záštitou federace IFBB. Na konci čtyřicátých let vzniká v Evropě organizace NABBA, která bude později největším konkurentem IFBB (se svou soutěží *Mr. Universe*).

V padesátých letech dochází k výrazné proměně postavení bodybuildingu, nabírá na svém významu a globálním dopadu. V 50. letech se rozhodne *Světová vzpěračská federace* (FIHC) začlenit kulturistiku pod svoji organizaci a podílet se na jejím dalším vývoji. V tomto období je dominantní hlavně federace NABBA se svou soutěží *Mr. Universe* a federace AAU. Federace FIHC postupně ztrácí větší vliv a IFBB se pomalu, ale jistě rozrůstá.

Období první poloviny šedesátých let je pro následný vývoj naprosto stěžejní. IFBB rozšiřuje repertoár svých soutěží, zlepšuje se její organizační struktura a postupně expanduje. V tomto období je největším problémem kulturistiky její velká roztržitost a neorganizovanost. Zároveň nejlepší závodníci nemají o co usilovat a postupně ztrácejí motivaci. V tomto období přichází Joe Weider, který se rozhodl založit soutěž, jež by umožnila dobovým kulturistům pokračovat v soutěžení a udržela jejich motivaci. Joe Weider se tak stává naprosto stěžejní postavou celé historie bodybuildingu a v roce 1965 pořádá první ročník soutěže *Mr. Olympia*. Od druhé poloviny šedesátých let se začala pravidelně pořádat soutěž pod záštitou federace IFBB, která nese název *Mr. Olympia* a stala se postupně největší kulturistickou soutěží na světě.

V sedmdesátých letech již měla soutěž za sebou několik ročníků a pomalu, ale jistě si získávala svoje dominantní postavení a federace IFBB nabývala na významu. V tomto období podnikají také bratři Weiderovi určité organizační kroky, aby mohla být kulturistika uznána jako olympijský sport. Postupně se začali transparentněji oddělovat amatérští a profesionální závodníci a vznikají nové profesionální soutěže. V tomto období se také zavedly dvě hmotnostní kategorie (později byly zrušeny a pak znovu obnoveny). Dochází k celkové popularizaci bodybuildingu a soutěže obecně (např. film *Pumping Iron*).

V osmdesátých letech má již federace IFBB dominantní postavení a soutěž má již svoji tradici a několik šampionů. Postupně stoupá počet závodníků, věhlas celé federace, soutěže a celkový počet peněz, který se v tomto sportu pohybuje. Na počátku 80. let došlo asi k nejvíce kontroverzním ročníkům soutěže *Mr. Olympia* v celé její historii (konkrétně v roce 1980 a 1981). Okolo druhé poloviny 80. let dochází k lehkému útlumu (např. nedostatek profesionálních soutěží) a federace se musela určitým způsobem restrukturovat, nicméně to se jí úspěšně podařilo.

V devadesátých letech dochází k proměně celého sportovního bodybuildingu, kdy můžeme hovořit o tom, že chápání bodybuildingu se proměnilo. Jako zlatou éru lze charakterizovat období šedesátých, sedmdesátých a částečně osmdesátých let, kdy kulturistice dominovaly estetické postavy a elegance. V 90. letech dochází k jistému zlomu a kulturistika, spolu s ní i soutěž *Mr. Olympia*, začne preferovat masivní svalovou hmotu, na úkor elegance a symetrie. Počet diváků, soutěží a financí v rámci federace IFBB sice roste, ale mění se celková podoba tohoto sportu.

Období od počátku jednadvacátého století do současnosti lze charakterizovat, jako novodobou historii. Federace IFBB již po několik desítek let dominuje jako největší federace v kulturistickém sportu, má svoji náležitou historii a tradici, finance jsou diametrálně odlišné

od těch, kterými disponovali ve svých začátcích. Federace má jak amatérskou, tak profesionální větve svých závodníků. V roce 2005 dochází k vzniku tzv. Profesionální ligy v rámci IFBB, ale obě spolu ještě naplno spolupracují. Razantně se rozšířil počet kategorií, ve kterých mohou závodníci startovat. Jen na *Mr. Olympia* je dnes 5 až 10 různých kategorií, ve kterých můžou závodníci startovat (např. ryze ženská kategorie *Bikini Olympia* nebo v pozdějších letech kategorie *Classic Physique* a *Women's Physique*), což je v porovnání s tím, jak vypadala soutěž na svém počátku, velký rozdíl. Dnes je již nepopiratelným faktem, že se jedná o nejdůležitější kulturistickou soutěž na světě. V roce 2017 dochází k rozdělení federace IFBB na Profesionální ligu IFBB Jima Maniona, která se osamostatnila od mezinárodní federace IFBB a ta si zvolila jako protipól vytvořit svoji profesionální odnož *IFBB Elite Pro*.

Co se týče jednotlivých šampionů, první dva ročníky vyhrál Larry Scott. Následně soutěž třikrát ovládl kubánský závodník Sergio Oliva. V letech 1970 až 1975 vyhrál titul Arnold Schwarzenegger. V roce 1976 vyhrál Franco Columbu. Období od roku 1977 až 1979 ovládl Frank Zane. V roce 1980 dokázal opět vyhrát Arnold Schwarzenegger a v roce 1981 totéž zopakoval i Franco Columbu. V roce 1982 dokázal zvítězit Chris Dickerson a v roce 1983 Samir Bannout. Od roku 1984 započala éra Lee Haneyho, která trvala až do roku 1991. V roce 1992 zvítězil anglický závodník Dorian Yates a jeho éra panovala až do roku 1997. V roce 1998 zvítězil Ronnie Coleman, který si udržel nejcennější titul až do roku 2005. Ročník 2006 a 2007 vyhrál Jay Cutler, v roce 2008 se stal šampionem Dexter Jackson. V roce 2009 a 2010 opět dokázal zvítězit Jay Cutler. Od roku 2011 započala éra Phila Heatha, která trvala až do roku 2017, poslední titul z roku 2018 dokázal získat Shawn Rhoden. Rekord v počtu titulů drží Lee Haney a Ronnie Coleman (oba dva mají shodně po osmi titulech). Na druhém místě je Arnold Schwarzenegger a Phil Heath, kteří mají každý po sedmi titulech. Třetí místo patří Dorianovi Yatesovi, který má celkem šest titulů. Jediný, kdo dokázal titul znovu získat, poté co byl poražen, byl Jay Cutler.

Podle mého názoru byl jak hlavní cíl, tak dílčí cíle práce splněny a dané téma se mi podařilo komplexně zpracovat a rozvést. Moji práci lze využít při vyhledávání jednotlivých dobových skutečností, které s danou problematikou souvisí, a měla by pomoci k lepší orientaci v tématu.

18 Seznam použitých informačních zdrojů

Bibliografie

- DUSPIVA, Karel a Josef ŠAMAN. *Vzpírání*. Praha: Olympia, 1983, 158 s. ISBN 27-034-83.
- HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty pedagogických a filozofických fakult studijního oboru učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů – dějepis. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství), 304 s. ISBN 14-383-85.
- KOLOUCH, Vladimír. *Kulturistika pro trenéry III. a II. třídy*. Praha: Tělovýchovná škola Českého Ústředního Výboru ČSTV, 1988, 103.s.
- MÜLLER, Emil, FIALA Vojtěch a FILIP Ladislav. *Kulturistika*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1965, 165 s.
- SCHWARZENEGGER, Arnold a Bill DOBBINS. *Encyklopedie moderní kulturistiky: "Všechno, úplně všechno o kulturistice"*. 2005. ISBN 80-901703-9-0.
- SCHWARZENEGGER, Arnold a Peter PETRE. *Total recall: můj neuvěřitelný životní příběh*. Praha: XYZ, 2013, 590 s. ISBN 978-80-7388-773-5.
- ŠVUB, Josef. *Historie síly: (geneze těžkoatletického sportu)*. Pardubice: I. Rudzinský, 1997. Svět kulturistiky, 244 s. ISBN 4031508603
- THORNE, Gerard a Phil EMBLETON. *Encyklopedie kulturistiky: "Vše, co potřebujete vědět o budování svalů od A do Z"*. MuscleMag International, 1996. ISBN 80-901703-9-0
- WEIDER, Joe, Ben WEIDER a Mike STEERE. *Brothers of iron*. Champaign, IL: Sports Pub., c2006, 305 s. ISBN 978-1596701243.
- ZWETTLER, Otto, VACULÍK Jaroslav a ČAPKA František. *Úvod do studia dějepisu a technika historikovy práce*. Brno, 1996, 119 s. ISBN 8021013664, 9788021013667.

Periodika

- MuscleandFitness*. 1997, **VII.** (7).
- MuscleandFitness*. 1997, **VII.** (11).
- MuscleandFitness*. 1998, **VIII.** (4).

MuscleandFitness. 1998, **VIII**. (6).
MuscleandFitness. 1998, **VIII**. (9).
MuscleandFitness. 1998, **VIII**. (10).
MuscleandFitness. 1999, **IX**. (11).
MuscleandFitness. 2000, **X**. (9).
MuscleandFitness. 2002, **XII**. (12).
MuscleandFitness. 2003, **XIII**. (12).
MuscleandFitness. 2004, **XIV**. (8).
MuscleandFitness. 2004, **XIV**. (10).
MuscleandFitness. 2004, **XIV**. (12).
MuscleandFitness. 2005, **XV**. (12).
MuscleandFitness. 2008, **XVIII**. (8).
MuscleandFitness. 2008, **XVIII**. (12).
MuscleandFitness. 2009, **XIX**. (3).
MuscleandFitness. 2009, **XIX**. (5).
MuscleandFitness. 2009, **XIX**. (9).
MuscleandFitness. 2011, **XXI**. (1).
MuscleandFitness. 2011, **XXI**. (5).
MuscleandFitness. 2011, **XXI**. (8).
MuscleandFitness. 2011, **XXI**. (9).
MuscleandFitness. 2013, **XXIII**. (3).
MuscleandFitness. 2013, **XXIII**. (4).
MuscleandFitness. 2014, **XXIV**. (7).
MuscleandFitness. 2015, **XXV**. (9).
MuscleandFitness. 2016, **XXVI**. (3).
MuscleandFitness. 2016, **XXVI**. (10).

MuscleandFitness. 2017, **XXVII**. (11).
MuscleandFitness. 2018, **XXVIII**. (9).
Kulturistika. 1991, **I**. (6).
Kulturistika. 1991, **I**. (9).
Svět Kulturistiky. 1996, **VI**. (2).
Svět Kulturistiky. 1996, **VI**. (10).
Svět Kulturistiky. 1998, **VIII**. (7-8-9).
Svět Kulturistiky. 2002, **XIII**. (2).
Svět Kulturistiky. 2006, **XVI**. (9).
Svět Kulturistiky. 2013, **XXIII**. (9).
Svět Kulturistiky. 2015, **XXV**. (6).
Svět Kulturistiky. 2016, **XXVI**. (9).
Svět Kulturistiky: Arnold Schwarzenegger – speciální vydání. 2016, **XXVI**.

Internetové zdroje

Arnold vs. Sergio – největší rivalita kulturistiky (I.) [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-16218-arnold-vs-sergio-nejvetsi-rivalita-kulturistiky-i.html>

Arnold vs. Sergio – největší rivalita kulturistiky (II.) [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-17705-arnold-vs-sergio-nejvetsi-rivalita-kulturistiky-ii.html>

Arnold vs. Sergio – největší rivalita kulturistiky (III.) [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-17852-arnold-vs-sergio-nejvetsi-rivalita-kulturistiky-iii.html>

Bodybuilding a fitness – stručný pohľad do histórie, 1. časť [online]. [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6141/bodybuilding-a-fitness-strucny-pohlad-do-historie-1-cast>

Bodybuilding – stručný pohľad do histórie, 2. časť [online]. [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6146/bodybuilding-strucny-pohlad-do-historie-2-cast>

Bodybuilding – stručný pohľad do histórie, 3. časť [online]. [cit. 2019-01-19]. Dostupné z: <https://www.eastlabs.sk/kulturistika-motivacia/6157/bodybuilding-strucny-pohlad-do-historie-3-cast>

Eugen Sandow – jeho sošku drží v ruce vítězové Mr. Olympia (1. část) [online]. 2. 11 2009 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <http://www.svetkulturistiky.cz/5-kulturistika-a-fitness/28-zajimavosti/clanky/185-eugen-sandow--jeho-sosku-drzi-v-ruce-vitezove-mr-olympia--1-cast-.html>

Eugen Sandow – jeho sošku drží v ruce vítězové Mr. Olympia (2. část) [online]. 13.11 2009 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <http://www.svetkulturistiky.cz/5-kulturistika-a-fitness/28-zajimavosti/clanky/195-eugen-sandow--jeho-sosku-drzi-v-ruce-vitezove-mr-olympia--2-cast-.html>

Fotovzpomínka: Larry Scott [online]. [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: https://kulturistika.ronnie.cz/c-31561-fotovzpominka-larry-scott.html?fbclid=IwAR0O9WQyXqCinDkycrpicI1pt8uWnz_FeGd6KIEEN0eRGrQeXJlgF6AVpdQ

Historie světové kulturistiky: Období 1937–1964 [online]. [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15319-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1937-1964.htm>

Historie světové kulturistiky: Období 1965–1969 [online]. [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15357-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1965-1969.html>

Historie světové kulturistiky: Období 1970–1975 [online]. [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15362-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1970-1975.html>

Historie světové kulturistiky: Období 1976–1983 [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15368-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1976-1983.html>

Historie světové kulturistiky: Období 1984–1991 [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15593-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1984-1991.html>

Historie světové kulturistiky: Období 1992–1997 [online]. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15649-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1992-1997.html>

Historie světové kulturistiky: Období 1998–2001 [online]. [cit. 2019-02-13]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15757-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-1998-2001.html>

Historie světové kulturistiky: Období 2006–2013 [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-15787-historie-svetove-kulturistiky-obdobi-2006-2013.html>

Historie vzniku medaile Mr. Olympia [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <http://svetkulturistiky.cz/5-kulturistika-a-fitness/28-zajimavosti/clanky/229-historie-vzniku-medaile-mr-olympia.html>

Joseph Weider: Vzpomínka [online]. [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <https://www.muscle-fitness.sk/joseph-weider-vzpominka/>

Kategorie do 202 liber letos končí, hmotnostní limit lehčí váhy se zvýší [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-9168-kategorie-do-202-liber-letos-konci-hmotnostni-limit-lehci-vahy-se-zvyssi.html>

Mr. Olympia 1980 - nejkontroverznější ročník (I.) [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-12191-mr-olympia-1980-nejkontroverznejsi-rocnik-i.html>

Mr. Olympia 1980 - nejkontroverznější ročník (II.) [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-12192-mr-olympia-1980-nejkontroverznejsi-rocnik-ii.html>

Mr. Olympia 2013: výsledky a fotografie! [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-16577-mr-olympia-2013-vysledky-a-fotografie.html>

Mr. Olympia 2014: výsledky a fotografie! [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-19856-mr-olympia-2014-vysledky-a-fotografie.htm>

Mr. Olympia 2015: výsledky a fotografie! [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-22875-mr-olympia-2015-vysledky-a-fotografie.html>

Mr. Olympia 2016: výsledky a fotografie [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-25822-mr-olympia-2016-vysledky-a-fotografie.html>

Mr. Olympia 2017: výsledky a fotografie [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-28244-mr-olympia-2017-vysledky-a-fotografie.html>

Mr. Olympia 2018 - výsledky a fotografie [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-30743-mr-olympia-2018-vysledky-a-fotografie.html>

Top 10 nejzajímavějších soutěží Mr. Olympia v historii [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://kulturistika.ronnie.cz/c-16461-top-10-nejzajimavejsich-soutezi-mr-olympia-v-historii.html>

Vzpomínání na Mr. Olympia 1981 (I.) [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturstika.ronnie.cz/c-14082-vzpominani-na-mr-olympia-1981-i.html>

Vzpomínání na Mr. Olympia 1981 (II.) [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturstika.ronnie.cz/c-14243-vzpominani-na-mr-olympia-1981-ii.html>

Vzpomínání na Mr. Olympia 1981 (III.) [online]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://kulturstika.ronnie.cz/c-14244-vzpominani-na-mr-olympia-1981-iii.html>

Změna v IFBB: kvalifikace na Olympii podle umístění v žebříčku! [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://kulturstika.ronnie.cz/c-11500-zmena-v-ifbb-kvalifikace-na-olympii-podle-umisteni-v-zebricku.html>

Změny v mezinárodním dění v kulturistice a fitness [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://kulturstika.ronnie.cz/c-28366-zmeny-v-mezinarodnim-deni-v-kulturistice-a-fitness.html>

19 Seznam příloh

Tabulkové přílohy:

1. Chronologický seznam vítězů Mr. Olympia

Rok pořádání soutěže	Vítěz titulu Mr. Olympia	Místo konání soutěže
1965	Larry Scott	New York City, New York, USA
1966	Larry Scott	New York City, New York, USA
1967	Sergio Oliva	New York City, New York, USA
1968	Sergio Oliva	New York City, New York, USA
1969	Sergio Oliva	New York City, New York, USA
1970	Arnold Schwarzenegger	New York City, New York, USA
1971	Arnold Schwarzenegger	Paříž, Francie
1972	Arnold Schwarzenegger	Essen, Severní Porýní-Vestfálsko, Západní Německo
1973	Arnold Schwarzenegger	New York City, New York, USA
1974	Arnold Schwarzenegger	New York City, New York, USA
1975	Arnold Schwarzenegger	Pretoria, Gauteng, JAR
1976	Franco Columbu	Columbus, Ohio, USA
1977	Frank Zane	Columbus, Ohio, USA
1978	Frank Zane	Columbus, Ohio, USA

1979	Frank Zane	Columbus, Ohio, USA
1980	Arnold Schwarzenegger	Sydney, Nový Jižní Wales, Austrálie
1981	Franco Columbu	Columbus, Ohio, USA
1982	Chris Dickerson	Londýn, Anglie, Spojené království
1983	Samir Bannout	Mnichov, Bavorsko, Západní Německo
1984	Lee Haney	New York City, New York, USA
1985	Lee Haney	Brusel, Belgie
1986	Lee Haney	Columbus, Ohio, USA
1987	Lee Haney	Göteborg, Švédsko
1988	Lee Haney	Los Angeles, Kalifornie, USA
1989	Lee Haney	Rimini, Emilia-Romagna, Itálie
1990	Lee Haney	Chicago, Illinois, USA
1991	Lee Haney	Orlando, Florida, USA
1992	Dorian Yates	Helsinki, Finsko
1993	Dorian Yates	Atlanta, Georgia, USA
1994	Dorian Yates	Atlanta, Georgia, USA
1995	Dorian Yates	Atlanta, Georgia, USA
1996	Dorian Yates	Chicago, Illinois, USA
1997	Dorian Yates	Los Angeles, Kalifornie, USA

1998	Ronnie Coleman	New York City, New York, USA
1999	Ronnie Coleman	Las Vegas, Nevada, USA
2000	Ronnie Coleman	Las Vegas, Nevada, USA
2001	Ronnie Coleman	Las Vegas, Nevada, USA
2002	Ronnie Coleman	Las Vegas, Nevada, USA
2003	Ronnie Coleman	Las Vegas, Nevada, USA
2004	Ronnie Coleman	Las Vegas, Nevada, USA
2005	Ronnie Coleman	Las Vegas, Nevada, USA
2006	Jay Cutler	Las Vegas, Nevada, USA
2007	Jay Cutler	Las Vegas, Nevada, USA
2008	Dexter Jackson	Las Vegas, Nevada, USA
2009	Jay Cutler	Las Vegas, Nevada, USA
2010	Jay Cutler	Las Vegas, Nevada, USA
2011	Phil Heath	Las Vegas, Nevada, USA
2012	Phil Heath	Las Vegas, Nevada, USA
2013	Phil Heath	Las Vegas, Nevada, USA
2014	Phil Heath	Las Vegas, Nevada, USA
2015	Phil Heath	Las Vegas, Nevada, USA
2016	Phil Heath	Las Vegas, Nevada, USA
2017	Phil Heath	Las Vegas, Nevada, USA
2018	Shawn Rhoden	Las Vegas, Nevada, USA

Zdroj -Mr. Olympia [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.zbodyfit.com/sk/vysledkysutazi-olympia/1/mr-olympia/>

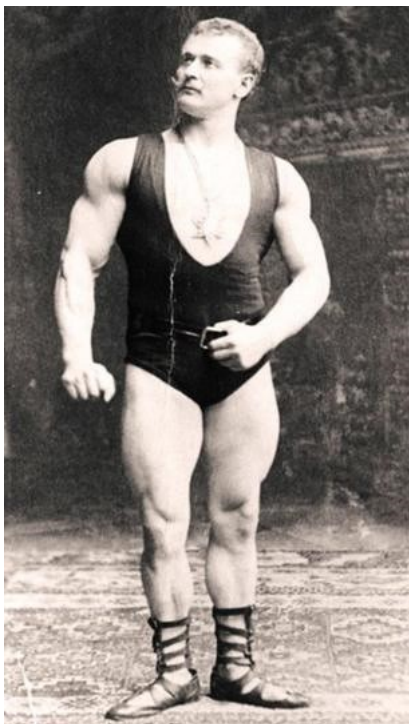
2. Žebříček závodníků, dle počtu titulů

Počet titulů Mr. Olympia	Jméno závodníka	Rok
8	Lee Haney	1984-1991
	Ronnie Coleman	1998-2005
7	Arnold Schwarzenegger	1970-1975, 1980
	Phil Heath	2011-2017
6	Dorian Yates	1992-1997
4	Jay Cutler	2006-2007, 2009-2010
3	Sergio Oliva	1967-1969
	Frank Zane	1977-1979
2	Larry Scott	1965-1966
	Franco Columbu	1976, 1981
1	Chris Dickerson	1982
	Samir Bannout	1983
	Dexter Jackson	2008
	Shawn Rhoden	2018

Zdroj -Mr. Olympia [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.zbodyfit.com/sk/vysledkysutazi-olympia/1/mr-olympia/>

Obrázkové přílohy:

1.

Eugen Sandow

<https://1url.cz/QMGCe>

2.

Larry Scott

<https://1url.cz/vMGCW>

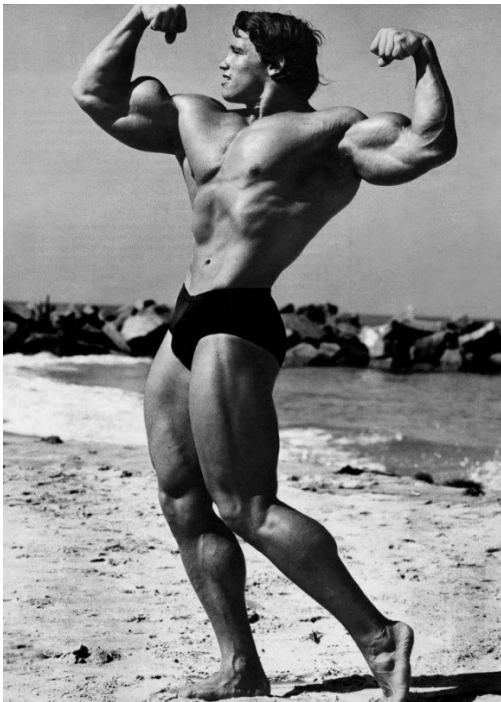
3.

Sergio Oliva

<https://1url.cz/zMGCo>

4.

Arnold Schwarzenegger

<https://1url.cz/BMGCN>

5.

Franco Columbu

<https://1url.cz/cMGCq>

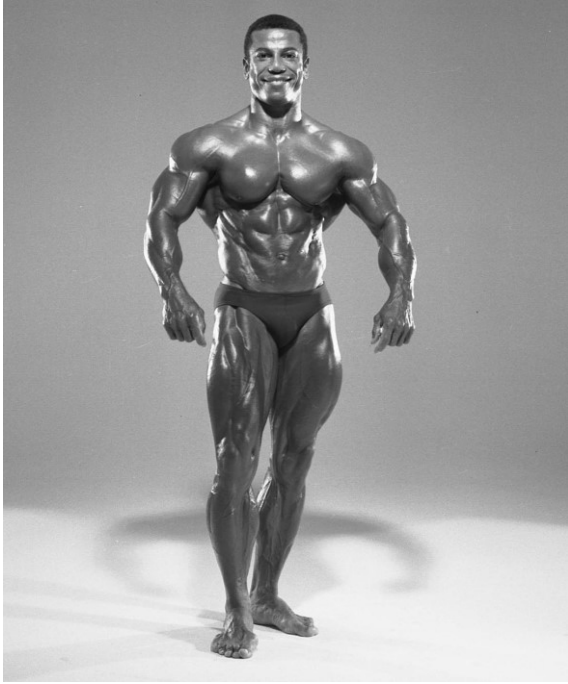
6.

Frank Zane

<https://1url.cz/hMGCE>

7.

Chris Dickerson

<https://1url.cz/GMGCB>

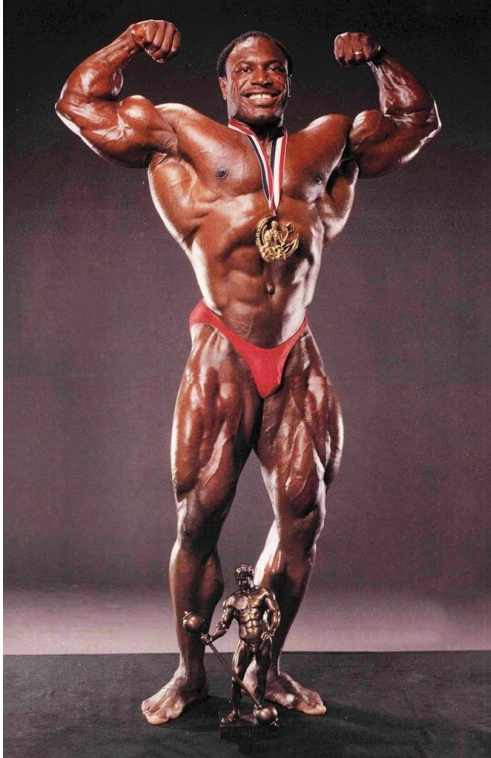
8.

Samir Bannout

<https://1url.cz/QMGCF>

9.

Lee Haney

<https://1url.cz/AMGCR>

10.

Dorian Yates

<https://1url.cz/GMGCV>

11.

Ronnie Coleman

<https://1url.cz/8MGck>

12.

Jay Cutler

<https://1url.cz/jMGCs>

13.

Dexter Jackson

<https://1url.cz/hMGCT>

14.

Phil Heath

<https://1url.cz/IMGcj>

15.

Shawn Rhoden

<https://1url.cz/HMGC4>